

Dokumentacja projektowa planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Błota Klócieńskie PLH040031

I. Etap wstępny prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

I. 1. Informacje ogólne o obszarze Natura 2000

Nazwa obszaru	Błota Klócieńskie
Kod obszaru	PLH040031
Opis granic obszaru	załącznik 1 (numeryczny wektor granic GIS zamieszczono na załączonej płycie CD)
SDF	załącznik 2 (plik .pdf SDF zamieszczono na załączonej płycie CD)
Położenie	woj. kujawsko-pomorskie, pow. włocławski, gm. Baruchowo, gm. Kowal
Powierzchnia obszaru (w ha)	3899,28
Status prawny	OZW, 2011-01
Termin przystąpienia do sporządzenia Planu	22-05-2012
Termin zatwierdzenia Planu	<i>Data wydania zarządzenia RDOŚ. Podana data powinna zostać zapisana w formacie dd - mm - rrrr</i>
Koordynator projektu planu ze strony Wykonawcy	Iwona Paszek; iwona@vitisip.pl, +48 609 444 674
Koordynator merytoryczny ze strony Zamawiającego	Jerzy Garbacz; jugarbacz@wp.pl; tel. +48 52 340 84 40
Sprawujący nadzór	RDOŚ w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 63, 85-950 Bydgoszcz

1.2. Ustalenie terenu objętego Planem

Lp.	Nazwa krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa pokrywających się z obszarem, które mogą powodować wyłączenie części terenu ze sporządzania Planu	Dokument planistyczny*	Uzasadnienie wyłączenia części terenu ze sporządzania PZO	Powierzchnia krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa pokrywająca się z obszarem [ha]
1	rezerwat przyrody „Jezioro Rakutowskie”	Zarządzenie nr 15/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jezioro Rakutowskie” (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 311, poz. 3387) załącznik 3 (plik .pdf zamieszczono na załączonej płycie CD)	Zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody	414,07
2	rezerwat przyrody „Olszyny Rakutowskie”	Zarządzenie nr 0210/19/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Olszyny Rakutowskie" załącznik 4 (plik .pdf zamieszczono na załączonej płycie CD)	Zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody	174,62
3	obszar specjalnej ochrony ptaków Błota Rakutowskie PLB040001	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 września 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Błota Rakutowskie PLB040001 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 3035)	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody	4437,93
4	Nadleśnictwo Włocławek	Plan Urządzenia Lasu. Nadleśnictwo Włocławek. Obręb Czarne wg stanu inwentaryzacyjnego na dzień 1.01. 2006 na okres obowiązywania planu od 2006 do 2015 r.	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody	3899,28

Teren objęty PZO: cały obszar Natura 2000 Błota Kłócieńskie PLH040031 o powierzchni 3899,28 ha.

1.3. Mapa obszaru Natura 2000

Zamieszczono w załączeniu pod nazwą „Obszar Natura 2000 Błota Kłócieńskie PLH040031”

1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) dyrektywy siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory — Dz. U. UE. L 206 z 22.7.1992 ze zm.). Dokument ten tworzy ramy prawne do działania wszystkim podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Obowiązek sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy 19 października 2011 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2011 r. Nr 224, poz. 1337). Wyżej wymieniony Plan ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, właściwy terytorialnie Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska na okres 10 lat. W przypadku przedmiotowego obszaru Natura 2000 za ustanowienie PZO odpowiedzialny jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. Projekt dokumentacji planu zadań ochronnych, w ramach projektu POIS.05.03.00-00-285/10 „Projekty planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 zlokalizowanych na terenie województw kujawsko-pomorskiego i mazowieckiego” opracowany zostanie przez Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. J. i J. Śniadeckich w Bydgoszczy.

Obszar Natura 2000 Błota Kłócińskie PLH040031 (zwany dalej „obszarem Natura 2000”), o powierzchni 3899,3 ha, został zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10.01.2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składającego się na kontynentalny region biogeograficzny (nr aktu normatywnego C (2010) 9669), opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 8 lutego 2011 r.

Obszar obejmuje tak zwaną Nieckę Kłócińską, leżącą w mezoregionie Kotliny Płockiej, ograniczoną od północy przez pola wydmowe, a od południa przez wysoką morenową. Niecka w większości wypełniona jest osadami organicznymi. Teren jest płaski i okresowo podmokły. Znaczna jego część została w przeszłości zmeliorowana i jest użytkowana rolniczo. Jest to obszar dawnych torfowisk niskich, zalegających na kredzie jeziornej, odwadniany przez rzekę Kłótnię (Rakutówkę). W centrum obszaru znajduje się unikatowe Jezioro Rakutowskie, pochodzenia wytopiskowego. Jest ono płytkim jeziorem ramienicowym, o zmiennej powierzchni (obecnie około 170-300 ha), o płaskich brzegach porośniętych głównie szuwarem trzcinowym. Jezioro posiada bogatą roślinność wodną, znaczne powierzchnie dna zajęte są przez łąki ramienicowe. W ciągu roku zmiany powierzchni lustra wody sięgają rzędu 60-70 ha, przy stosunkowo nieznacznych wahaniami pionowych. Wynurzane latem dno porasta kalcyfilna roślinność namuliskowa i szuwarowa, między innymi szuwar kłociowy. Wokół Jeziora Rakutowskiego rozciąga się rozległy kompleks ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk, w tym znaczne powierzchnie łąk trzęślicowych z wieloma cennymi gatunkami: *Dianthus superbus*, *Gentiana pneumonanthe*, *Gentianella amarella*, *Cnidium dubium*, *Lathyrus palustris*, *Orchis militaris* i *Viola stagnina*. Jezioro z przylegającymi szuwarami jest objęte granicami rezerwatu „Jezioro Rakutowskie” (pow. 414,07 ha), utworzonego dla awifauny.

Obszar w znacznej części porośnięty jest przez kompleksy wilgotnych lasów — olsy, łągi jesionowo-olszowe i łągi dębowo-wiązowo-jesionowe. Pod wpływem sukcesywnego obniżania się poziomu wód gruntowych zwiększa się areal łągi dębowo-wiązowo-jesionowej, a nawet tworzą się wilgotne postacie grądu. Fitocenozy wilgotnych lasów są ostoją rzadkich w centralnej Polsce składników flory, np. *Daphne mezereum*, *Huperzia selago*, *Isopyrum thalictroides*, *Poa remota*. Na południe od Jeziora Rakutowskiego rozciąga się kompleks leśny, gdzie utworzony został rezerwat „Olszyny Rakutowskie” (pow. 174,62 ha).

Przedmiotami ochrony w obrębie obszaru są następujące siedliska przyrodnicze i gatunki:

- 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi,
- 3130 Brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto-Nanojuncetea*,
- 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea* spp.,
- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*,
- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*),
- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*),
- 6510 Nizowe i świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),

- 7210* Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*),
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk,
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*),
- 91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe),
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*),
- 1337 bóbr europejski *Castor fiber*,
- 1355 wydra *Lutra lutra*,
- 1166 traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*,
- 1188 kumak nizinny *Bombina bombina*,
- 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*,
- 1393 sierpowiec błyszczący *Drepanocladus vernicosus*.

Lista przedmiotów ochrony może ulec weryfikacji w toku prac nad PZO.

Projekt planu zadań ochronnych, sporządzony zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 kwietnia 2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz.U. z 2012 r. poz. 506) zawierał będzie: opis granic obszaru, ocenę stanu ochrony przedmiotów ochrony, identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których wyznaczono obszar, cele działań ochronnych – konieczność zachowania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony, wykaz działań ochronnych wraz z podaniem obszarów ich wdrażania oraz określeniem podmiotu odpowiedzialnego za ich wykonanie, wskazania do istniejących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planów zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego.

W celu umożliwienia udziału w pracach nad projektem planu zadań ochronnych zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków, dla których wyznaczono obszar, zorganizowane będą warsztaty lokalne dotyczące przedmiotowego obszaru.

Z dniem ogłoszenia o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych podana będzie informacja o miejscu, sposobie i terminie składania przez wszystkich zainteresowanych uwag i wniosków do powstającego, a następnie ukończonego projektu planu zadań ochronnych.

1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	% pokrycia	Pop. Osiadl.	Pop. Łęgo-wa	Populacja Migr.	Ocena Pop./ Stopień Reprezen.	Ocena St. zach.	Ocena Izol./ Względna powierzchnia	Ocena Ogólna	Opinia dot. wpisu
S1	2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	—	0,07	—	—	—	B	A	C	C	ocena stopnia reprezentatywności znacznie zawyżona
S2	3130	Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z <i>Littorelletea</i> , <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	—	0,46	—	—	—	A	B	C	A	ocena stopnia reprezentatywności zawyżona
S3	3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	—	2,98	—	—	—	A	A	C	A	—
S4	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	—	0,18	—	—	—	B	C	C	C	ocena stopnia reprezentatywności znacznie zawyżona
S5	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	—	4,53	—	—	—	A	A	C	A	—

S6	6430	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	—	0,05	—	—	—	B	B	C	C	ocena stopnia reprezentatywności znacznie zawyżona
S7	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	—	0,51	—	—	—	C	C	C	C	ocena stopnia reprezentatywności zawyżona
S8	7210*	Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	—	1,05	—	—	—	A	A	C	A	—
S9	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	—	0,05	—	—	—	C	C	C	C	ocena stopnia reprezentatywności zawyżona
S10	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	—	0,25	—	—	—	B	B	C	C	ocena stopnia reprezentatywności znacznie zawyżona
S11	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albafragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)	—	13,29	—	—	—	A	B	C	A	—

S12	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	—	3,92	—	—	—	B	B	C	B	—
Z1	1337	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	—	C	—	—	C	B	C	C	—
Z2	1355	Wydra europejska	<i>Lutra lutra</i>	—	R	—	—	C	B	C	C	—
Z3	1166	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	—	V	—	—	D	—	—	—	—
Z4	1188	Kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>	—	R	—	—	C	C	C	C	—
Z5	1060	Czerwończyk nieparek	<i>Lycaena dispar</i>	—	P	—	—	C	B	C	C	Oceny odpowiadają obecnemu stanowi zachowania gatunku w obszarze
pZ6	1042	Zalotka większa	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	—	P	—	—	D	—	—	—	Gatunek nie wymieniony w SDF
R1	1393	Sierpowiec błyszczący	<i>Drepanocladus vernicosus</i>	—	V	—	—	C	C	C	C	Ocena populacji i tym samym ocena ogólna zawyżona

Gdzie symbol: S oznacza siedliska, R – rośliny, Z – zwierzęta (w tym ptaki). Uwaga: Siedliska i/lub gatunki nie wykazane jako przedmioty ochrony w SDF w momencie przystąpienia do sporządzenia PZO, a kwalifikujące się do tego o czym świadczy dostępna wiedza zaznaczamy indeksem „p” w kolumnie Lp. i wpisujemy kursywą. W tabeli wpisujemy dane z SDF po zweryfikowaniu o dostępne inne dane.

1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu

Głównym kanałem udostępniania zainteresowanym osobom i podmiotom informacji o projekcie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 jest strona internetowa www.projektnatura.utp.edu.pl oraz „Platforma Informacyjno – Komunikacyjna”.

Osoby i podmioty zainteresowane udziałem w spotkaniach dyskusyjnych Zespołu Lokalnej Współpracy mogły zgłaszać się do Wykonawcy (firma Vitis Iwona Paszek). Członkowie Zespołu Lokalnej Współpracy byli zapraszani na spotkania dyskusyjne za pośrednictwem poczty elektronicznej, tradycyjnej lub telefonicznie przez

Wykonawcę.

Terminy i miejsce spotkań dyskusyjnych:

3 lipca, 11 września, 24 września 2012 r. o godz. 11⁰⁰, Świelica w Grodztwie, 87-820 Kowal

Sposoby komunikowania się z organem sporządzającym plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

1. Za pomocą poczty elektronicznej lub faksem:

sekretariat@rdos-bydgoszcz.pl

nr fax: +48 52 518 18 02

2. Korespondencja tradycyjna na adres:

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy

ul. Dworcowa 63, 85-950 Bydgoszcz

3. Telefonicznie:

Miłosz Owieśny — specjalista

tel. +48 52 518 18 01 w. 6026

Sposoby komunikowania się z opracowującym projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 — Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. J. i J. Śniadeckich w Bydgoszczy, Katedra Kształtowania i Ochrony Środowiska

1. Za pomocą poczty elektronicznej lub faksem:

wbochrona@utp.edu.pl

nr fax: +48 52 340 81 41

2. Korespondencja tradycyjna na adres:

Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. J. i J. Śniadeckich

Katedra Kształtowania i Ochrony Środowiska

ul. Sucha 9, 85-796 Bydgoszcz

3. Telefonicznie:

prof. dr hab. Jerzy Garbacz — koordynator merytoryczny POIS.05.03.00-00-285/10

tel. +48 52 340 84 40

dr inż. Mieczysław Stachowiak

tel. +48 52 340 86 70; +48 535 635 341

Sposoby komunikowania się z wykonawcą projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

1. Za pomocą poczty elektronicznej:

dr Iwona Paszek — koordynator projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, iwona@vitisip.pl

2. Korespondencja tradycyjna na adres:

Vitis Iwona Paszek, ul. Dworcowa 98/3, 85-010 Bydgoszcz

1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności

Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy	nadzór, monitorowanie, promowanie, koordynacja, udostępnianie informacji	ul. Dworcowa 63, 85-950 Bydgoszcz	tel. +48 52 551 13 50 (do 62), sekretariat@rdos-bydgoszcz.pl
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	nadzór	ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa	tel. +48 22 579 29 00, kancelaria@gdos.gov.pl
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu	zarządzanie	ul. Mickiewicza 9, 87-100 Toruń	tel. +48 56 658 43 00, rdlp@torun.lasy.gov.pl
Nadleśnictwo Włocławek	zarządzanie	ul. Ziębia 13, 87-800 Włocławek	tel. +48 54 234 98 00, wloclawek@torun.lasy.gov.pl
Starostwo Powiatowe we Włocławku	zarządzanie	Cyganka 28, 87-800 Włocławek	tel. +48 54 231 56 00/01, biuro@powiat.wloclawski.pl
Urząd Gminy Kowal	zarządzanie	ul. Piwna 33, 87-820 Kowal	tel. +48 54 284 22 52, ug-kowal@biuropodawcze.pl
Urząd Gminy Baruchowo	zarządzanie	Baruchowo 54, 87-821 Baruchowo	tel. +48 54 284 56 11, gmina@baruchowo.pl
Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy	udostępnianie informacji	ul. Zamkowa 11, 87-820 Kowal	tel. +48 54 284 22 26, biuro@gwpk.pl, gwpk@xl.wp.pl
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie	zarządzanie	ul. Zarzecze 13 B, 03-194 Warszawa	tel. +48 22 587 02 00 sekretariat@warszawa.rzgw.gov.pl
Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku	zarządzanie	ul. Okrzei 74a, 87-800 Włocławek	tel. +48 54 230 20 00, wloclawek@kpzmiuw.pl
Kujawsko Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku	planowanie	ul. Bulwary im. Marszałka Józefa Piłsudskiego 5 B, 87-800 Włocławek	tel. +48 54 231 55 18 wloclawek@biuro-planowania.pl
Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Bydgoszczy	zarządzanie	ul. Fordońska 6, 85-085 Bydgoszcz	tel. +48 52 323 45 00 sekretariat_byd@gddkia.gov.pl
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	doradzenie	ul. Dąbrowskiego 4, 87-100 Toruń	kujawsko_pomorski@arimr.gov.pl
Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy	zarządzanie	ul. Fordońska 6, 85-085 Bydgoszcz	tel. +48 52 370 57 14 sekretariat@zdw-bydgoszcz.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Departament Środowiska	planowanie	Plac Teatralny 2, 87-100 Toruń	tel. +48 56 646 20 35 w. 4566 srodowisko@kujawsko-pomorskie.pl
Roman Sarzyński – sołtys Dębniaków	doradzenie	Dębniaki 8, 87-820 Kowal	tel. +48 798 292 755

Adam Adamski – sołtys Grodztwa	doradzenie	Grodztwo 30, 87-820 Kowal	tel. +48 697 250 326
Józef Maślanka – sołtys Krzewentu	doradzenie	Krzewent 9, 87-821 Baruchowo	tel. +48 502 943 695
Piotr Klimczak – sołtys Rakutowa	doradzenie	Rakutowo 47, 87-820 Kowal	tel. +48 661 689 723
Krzysztof Jankowski – sołtys Gorenia	doradzenie	Goreń Duży 5, 87-821 Baruchowo	tel. +48 884 143 455
Hanna Mrozowicz – sołtys Baruchowa	doradzenie	Baruchowo 16, 87-821 Baruchowo	tel. +48 54 284 55 40
Stanisław Szmajda – sołtys Świątkowic	doradzenie	Świątkowice 46 87-821 Baruchowo	tel. +48 54 284 56 41
Koło łowieckie „Bór”	doradzenie	ul. Toruńska 222, 87-800 Włocławek	
Koło łowieckie „Bóbr	doradzenie	ul. Traugutta 11, 87-820 Kowal	tel. 54 284 22 14
Biuro Usług Ekologicznych i Leśnych „Quercus”	udostępnianie informacji, doradzenie	ul. Św. Józefa 9a/9, 87-100 Toruń	tel. +48 600 256 689

1.8. Zespół Lokalnej Współpracy

Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt
Jerzy Garbacz	Koordynator merytoryczny	Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy	tel. +48 52 340 84 40 wbochrona@utp.edu.pl
Iwona Paszek	Koordynator Planu, ekspert ds. siedlisk i gatunków roślin	Wykonawca PZO - Vitis Iwona Paszek	tel. +48 609 444 674 iwona@vitisip.pl
Tomasz Załuski	Ekspert ds. siedlisk i gatunków roślin	Wykonawca PZO - Vitis Iwona Paszek	
Dorota Gawenda-Kempczyńska	Ekspert ds. siedlisk i gatunków roślin	Wykonawca PZO - Vitis Iwona Paszek	
Anna Iglińska	Ekspert ds. siedlisk i gatunków roślin	Wykonawca PZO - Vitis Iwona Paszek	
Michał Kosowicz	Ekspert ds. gatunków zwierząt	Wykonawca PZO - Vitis Iwona Paszek	
Jarosław Buszko	Ekspert ds. gatunków zwierząt	Wykonawca PZO - Vitis Iwona Paszek	
Krzysztof Garbacz	Moderator	Wykonawca PZO - Vitis Iwona Paszek	tel. +48 535 635 340
Mieczysław Stachowiak	Przedstawiciel UTP, ekspert ds. gatunków zwierząt	Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy	tel. +48 535 635 341 pogonus@utp.edu.pl
Witold Kwapiński	Przedstawiciel	Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy	tel. +48 666 050 928
Radosław Surdyk	Przedstawiciel	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	tel. +48 56 619 83 47
Justyna Kaszewska	Przedstawiciel	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	tel. +48 56 619 83 00
Michał Piotrowski	Przedstawiciel	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu	tel. +48 56 658 43 00, rdlp@torun.lasy.gov.pl
Kazimierz Koralewski	Przedstawiciel	Urząd Gminy Baruchowo	tel. +48 54 284 56 11, gmina@baruchowo.pl

Dariusz Gidaszewski	Przedstawiciel	Nadleśnictwo Włocławek	tel. +48 600 208 342
Stanisław Szmajda	Sołtys		Świątkowice 46, 87-821 Baruchowo tel. +48 54 284 56 41
Teodor Zieliński			Boża Wola 2, 87-821 Baruchowo, tel. +48 54 284 55 94
Piotr Lenartowski			Baruchowo 38; tel. +48 509 183 787
Marcin Bogdalski			ul. Piwna 33, 87-820 Kowal, tel. +48 54 284 22 52

2. Etap II Opracowanie projektu Planu

Moduł A

2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony

Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
Materiały publikowane	Pucek Z., Raczyński J., 1983. Atlas rozmieszczenia ssaków w Polsce. Wyd. PWN, Warszawa.	Podaje stan wiedzy na temat rozmieszczenia ssaków w tym wydry i bobra w Polsce na początku lat 80-tych XX w.	Przydatna jako materiał porównawczy do badań nad zmianami zasięgu wydry i bobra	publikacja książkowa
	Rejewski M., Olesińska H., 1974. Zasługujące na ochronę olesy i łęgi nad Jeziorem Rakutowskim na Kujawach. Ochr. Przyr. 39: 173-199.	Lasy okolic Jeziora Rakutowskiego	Dane historyczne, jako materiał porównawczy.	publikacja
	Kępczyński K., Załuski T., 1978. Rośliny rzadziej spotykane w okolicach Włocławka. Część I. Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 22.	Stanowiska niektórych gatunków	Mało istotna	publikacja
	Kępczyński K., Załuski T., 1982. Rośliny rzadziej spotykane w okolicach Włocławka. Część II. Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 24.	Stanowiska niektórych gatunków	Mało istotna	publikacja
	Kępczyński K., Załuski T., 1988. Rośliny rzadziej spotykane w okolicach Włocławka. Część III. Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 29.	Stanowiska niektórych gatunków	Mało istotna	publikacja
	Cyzman W., Rejewski M., 1992. Przekształcenia zespołów leśnych w okolicach Jeziora Rakutowskiego w latach 1969-1988. Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 40, 79: 121-136.	Porównanie rozmieszczenia zbiorowisk roślinnych kompleksu leśnego	Istotna jako materiał dokumentacyjny	publikacja
	Załuski T., 1992. Zbiorowiska roślinne projektowanego rezerwatu "Olszyny Bobrowe". Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 40: 205-234.	Zbiorowiska roślinne i flora, w tym mapa roślinności	Istotna jako materiał dokumentacyjny	publikacja
	Biały K., Załuski T., 1994. Rola bobra europejskiego <i>Castor fiber</i> L. w renaturyzacji uregulowanego cieku i przyległego otoczenia. Zesz. Nauk. AR we Wrocławiu 246, Konferencje III (1): 21-29.	Wykazuje rolę bobra w utrzymaniu stosunków wodno-glebowych na badanym terenie, dokumentuje dynamikę roślinności.	Przydatna do analizy znaczenia bobrów i dynamiki roślinności.	publikacja

<p>Biały K., Załuski T., 1994. The role of the beaver (<i>Castor fiber</i> L.) in the regeneration of natural conditions in a regulated water course in a post bog landscape in Płock Basin (KJina Płocka). In: Proceedings of the International Symposium "Conservation and Management of Fens". Institute for Land Reclamation and Grassland Farming – Falenty, Agricultural University – Faculty of Land Reclamation and Environmental Engineering – Warsaw, 6-10 June 1994, Warsaw – Biebrza: 266-272.</p>	<p>Wykazuje rolę bobra w utrzymaniu stosunków wodno-glebowych na badanym terenie, dokumentuje dynamikę roślinności.</p>	<p>Przydatna jako materiał do analizy znaczenia bobrów i dynamiki roślinności.</p>	<p>publikacja</p>
--	---	--	-------------------

	Załoski T., 1995. Materiały do flory Kujaw. Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 48: 185-189.	Stanowiska niektórych gatunków roślin	Mało istotna	publikacja
	Załoski T., Gawenda-Kempczyńska D., Paszek I., Rapacka-Gackowska A., 2008. Formation of flora and vegetation on the emerging lake bed of the Rakutowskie Lake. Ecological Questions 9: 87-92	Zbiorowiska roślinne i flora	Istotna jako materiał dokumentacyjny	publikacja
	Załoski T., Paszek I., Gawenda-Kempczyńska D., Rapacka-Gackowska A., 2006. Threatened and spreading plant species in the protected area „Błota Rakutowskie” (northern Poland). Biodiv. Res. Conserv. 3-4: 377-380.	Zagrożona flora Błot Rakutowskich	Istotna jako materiał dokumentacyjny	publikacja
	Biały K., Załoski T., 1994. Rola bobra europejskiego <i>Castor fiber</i> L. w renaturyzacji uregulowanego ciek i przyległego otoczenia. Zesz. Nauk. AR we Wrocławiu 246, Konferencje III (1): 21-29.	Wykazuje rolę bobra w utrzymaniu stosunków wodno-glebowych na badanym terenie, dokumentuje dynamikę roślinności.	Przydatna jako materiał do analizy znaczenia bobrów i dynamiki roślinności.	publikacja
	Biały K., Załoski T., 1994. The role of the beaver (<i>Castor fiber</i> L.) in the regeneration of natural conditions in a regulated water course in a post bog landscape in Płock Basin (Kotlina Płocka). In: Proceedings of the International Symposium "Conservation and Management of Fens". Institute for Land Reclamation and Grassland Farming – Falenty, Agricultural University – Faculty of Land Reclamation and Environmental Engineering – Warsaw, 6-10 June 1994, Warsaw – Biebrza: 266-272.	Wykazuje rolę bobra w utrzymaniu stosunków wodno-glebowych na badanym terenie, dokumentuje dynamikę roślinności.	Przydatna jako materiał do analizy znaczenia bobrów i dynamiki roślinności.	publikacja
	Cyzman W., 2009. Zasięg i natężenie zmian w zespołach leśnych rezerwatu „Olszyny Rakutowskie” w latach 1969-2002. W: K. Kannenberg, H. Szramka (red.), Zarządzanie ochroną przyrody w lasach. Tom III. Wyd. Wyższej Szkoły Zarządzania Środowiskiem w Tucholi, Tuchola: 33-62.	Ogólne tendencje dynamiczne zbiorowisk roślinnych	Istotna jako materiał dokumentacyjny	publikacja
Materiały niepublikowane	Załoski T., 1983 mscr. Badania florystyczne środkowej części Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego. Zakład Botaniki Ogólnej UMK, Toruń.	Pierwsze informacje na temat stanowisk rzadkich gatunków roślin w rejonie Jeziora Rakutowskiego i Gorenia Nowego.	Przydatna jako materiał porównawczy	manuskrypt
	Jabłońska K., 1986 mscr. Mszaki kompleksu lasów liściastych nad Jeziorem Rakutowskim. Praca magisterska, Zakład Taksonomii, Ekologii Roślin i	Mszaki leśne okolic Jeziora Rakutowskiego	Informacje mało istotne dla celu PZO	manuskrypt

	Ochrony Przyrody UMK, Toruń.			
	Załuski T. i in. 1995 mscr. Mapa roślinności rzeczywistej Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego. W: Plan ochrony Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego. Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Warszawa.	Mapa roślinności rzeczywistej	Bardzo przydatna jako materiał porównawczy	manuskrypt
	Cyzman W., Gawenda-Kempczyńska D., Marszelewski W., Modrzejewska M., Paszek I., Przystalski A., Rapacka-Gackowska A. & Załuski T., 2004 mscr. Rezerwat przyrody „Jezioro Rakutowskie”, województwo kujawsko-pomorskie, powiat włocławski, gmina Kowal. Plan ochrony na okres od 1.01.2005-31.12.2024. Biuro Usług Ekologicznych i Leśnych „Quercus”, Toruń.	Zbiorowiska roślinne, flora, ptaki fragmentu obszaru – rezerwat „Jezioro Rakutowskie”	Przydatna jako materiał porównawczy	manuskrypt
	Paszek I., Załuski T., Cyzman W., Iglińska A., Puchałka R., Przystalski A., Kasprzyk K., Brauze T., Marszelewski W., Chutkowski K., Juśkiewicz W., Orlikowski R., Modrzejewska M., 2006 mscr. Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000 "Błota Rakutowskie" (PLB 040001), województwo kujawsko-pomorskie, powiat włocławski, gminy Baruchowo i Kowal. Plan ochrony na okres 1.01.2007-31.12.2026, „Vitis Iwona Paszek”, Bydgoszcz.	Informacje o zbiorowiskach roślinnych, siedliskach przyrodniczych, faunie, florze Błot Rakutowskich (przed powiększeniem).	Bardzo istotna. Aktualne rozmieszczenie zbiorowisk roślinnych na mapie.	manuskrypt
	Paszek I., Załuski T., Gawenda-Kempczyńska D., Łazowy-Szczepanowska I., Przystalski A., Kubiak-Wójcicka K., Kołybski W., Chutkowski K. & Juśkiewicz W., 2009 mscr. Uzupełnienie planu ochrony obszaru NATURA 2000 - Błota Rakutowskie PLB 040001, województwo kujawsko-pomorskie, powiat włocławski, gmina Baruchowo. Plan ochrony na okres 1.01.2010-31.12.2029, „Vitis Iwona Paszek”, Bydgoszcz.	Informacje o zbiorowiskach roślinnych, siedliskach przyrodniczych, faunie, florze Błot Rakutowskich (obszar powiększenia).	Bardzo istotna. Aktualne rozmieszczenie siedlisk przyrodniczych na mapie.	manuskrypt
	Zglińska P., 2007 mscr. Rozwój populacji reintrodukowanego bobra europejskiego <i>Castor fiber</i> w Gostynińsko-Włocławskim Parku Krajobrazowym. Praca magisterska. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.	Analiza zmian w populacji bobra na terenie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego	Przydatna do oceny stanu populacji bobra na badanym terenie	manuskrypt
Raporty	Załuski T Paszek I., Gawenda-Kempczyńska D., Iglińska A., Paczuska B., Białczyk N., Białczyk C., Łazowy-Szczepanowska I., 2012 mscr. BŁOTA KLÓCIEŃSKIE PLH040031. Formularze ocen – siedliska przyrodnicze i	Aktualne karty ocen siedlisk i gatunków roślin	Wartość informacji bardzo istotna.	manuskrypt

	gatunki roślin. (załącznik 5)			
	Kosowicz M. 2012 mscr. Błota Kłócieńskie PLH040031. Raport – gatunki zwierząt. (załącznik 6)	Aktualne oceny gatunków zwierząt kręgowych	Wartość informacji bardzo istotna.	manuskrypt
	Buszko J., Stachowiak M. 2012 mscr. Karty oceny stanu ochrony czerwonończyka nieparka (<i>Lycaena dispar</i>) oraz zalotki większej (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>) na terenie obszaru Natura 2000 Błota Kłócieńskie PLH040031. (załącznik 7)	Aktualne informacje o występowaniu i stanie populacji czerwonończyka nieparka i zalotki większej w obrębie obszaru Natura 2000	Bardzo duża — informacje o podstawowym znaczeniu dla opracowania niniejszego PZO.	manuskrypt
<i>Ekspertyzy przyrodnicze</i>	Załuski T., 1988 mscr. Szata roślinna projektowanego rezerwatu przyrody "Olszyny Bobrowe". Ośr. Rzeczoznawstwa i Doradztwa Roln. SITR w Toruniu, ekspertyza 333/88.	Zbiorowiska roślinne fragmentu obszaru	Przydatna jako materiał porównawczy	manuskrypt

2.2. Ogólna charakterystyka obszaru

Według podziału fizycznogeograficznego Kondrackiego (2000) obszar „Błota Kłócieński” leży w granicach mezoregionu Kotliny Płockiej, który jest częścią makroregionu Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, wchodzącej w skład prowincji Pojezierza Południowobałtyckie.

Według podziału geobotanicznego J. M. Matuszkiewicza (2001) obszar znajduje się w dziale Mazowiecko-Podlaskim, w Krainie Chełmińsko-Dobrzyńskiej (E 1) oraz w regionie E.1.6. Nadwiślański Włocławsko-Bydgoski.

Od strony północnej „Błota Kłócieńskie” graniczą z wydmowym obszarem Kotliny Płockiej. Na południu zaś sąsiadują z wysoczyzną morenową Pojezierza Kujawskiego. Krawędź wysoczyzny wyznacza szosa Kowal – Gostynin.

Na terenie „Błot Kłócieńskich” znajdują się jeziora wytopiskowe i zagłębienia bezodpływowe wypełnione osadami limnicznymi i torfami. Wśród osadów wyróżnić można: namuły den dolinnych, namuły torfiaste, torfy, gytie, deluwia krawędzi Wysoczyzny Kujawskiej i piaski eoliczne tworzące niewielkie i mało wyraźne formy. Namuły den dolinnych związane są genetycznie ze splukiwaniem ze zboczy i powolnym przepływem wzdłuż doliny rzeki Rakutówki. Namuły torfiaste występują w szerokim i płaskim obniżeniu Rakutówki. Wokół Jeziora Rakutowskiego stwierdzono gytie węglanowe (miąższość do 1 m). Mają one charakter silnie wapnistych mułków o barwie szarej ze szczątkami roślinnymi i skorupkami ślimaków. Gytie odgrywają dużą rolę jako utwory glebotwórcze, tworzą bagienne gleby gytiove i pobagienne gleby gytiovo-murszowe.

Teren położony jest w środkowej części dzielnicy klimatycznej nazywanej Regionem Wielkopolsko-Mazowieckim. W regionie tym występują nieco wyższe od średnich w Polsce temperatury powietrza i znacznie niższe sumy roczne opadów atmosferycznych (w Baruchowie 517 mm - za lata 1951-1980). Parowanie z powierzchni wody należy tu do najwyższego w Polsce (średnio w roku 570 mm). W latach z opadami niższymi od 520 mm występuje znaczny deficyt wody, który może być równoważony przez wodę napływającą z sąsiednich regionów.

W centralnej części obszaru znajduje się płytkie Jezioro Rakutowskie (powierzchnia ok. 188 ha) i niewielkie powierzchniowo jezioro Żłoby. Przez oba przepływa rzeka Rakutówka, płynąc z południowego-wschodu na północny-zachód. We wschodniej części obszaru znajduje się silnie zarośnięte przez roślinność szuwarową i wodną Jezioro Radziszewskie.

Na terenie „Błot Kłócieńskich” dominują pola uprawne i użytki zielone – głównie łąki. Duże powierzchnie zajmują szuwały. W środkowej części znajduje się zwarty kompleks leśny.

Na terenie obszaru znajdują się 2 rezerwaty przyrody – „Jezioro Rakutowskie” i „Olszyny Rakutowskie”. Teren „Błot Kłócieńskich” w ok. 90% pokrywa się z ostoją ptasią – Błota Rakutowskie PLB040001.

2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów (Dane użytkowania i pokrycia terenu z programu CORINE Land Cover 2006)

Wydzielenia użytkowania ziemi			Kod CORINE	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3			
Tereny zantropogenizowane	Strefy zurbanizowane	Zabudowa luźna	112	21,17	0,54
Tereny rolne	Grunty orne	Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających	211	1117,09	28,65
Tereny rolne	Łąki	Łąki	231	1130,05	28,98
Tereny rolne	Strefy upraw mieszanych	Złożone systemy upraw i działek	242	1,97	0,05
Tereny rolne	Strefy upraw mieszanych	Tereny głównie zajęte przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej	243	43,38	1,11

Lasy i ekosystemy seminaturalne	Lasy	Lasy liściaste	311	960,25	24,63
Lasy i ekosystemy seminaturalne	Lasy	Lasy iglaste	312	6,28	0,16
Lasy i ekosystemy seminaturalne	Zespoły roślinności drzewiastej i krzewiastej	Lasy w stanie zmian	324	81,11	2,08
Strefy podmokłe	Śródlądowe strefy podmokłe	Bagna śródlądowe	411	348,25	8,93
Tereny wodne	Wody kontynentalne	Zbiorniki wodne	512	189,73	4,87
Razem				3899,28	100

2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka

Typy użytków	Typ własności	Powierzchnia objęta dopłatami UE w ha	Rodzaj dopłaty, działania/priorytetu/programu,
<i>Lasy</i>	<i>Lasy Państwowe</i>	<i>wg jednostek wdrażających</i>	<i>wg jednostek wdrażających</i>
	<i>Lasy komunalne</i>		
	<i>Lasy prywatne</i>		
<i>Sady</i>			
<i>Trwałe użytki zielone</i>	brak danych	2,8	POW_2_3
		0,9	POW_2_4
		41,48	POW_3_1_1
		300,54	POW_3_1_2
		52,05	POW_5_1
<i>Wody</i>			
<i>Tereny zadrzewione lub zakrzewione</i>			
<i>Inne</i>	brak danych	724,71	POW_1_1
		52,55	POW_2_1
		52,31	POW_2_2
		79,37	POW_8_2_1
		329,18	POW_8_3_1

2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego

Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony	Ustalenia dot. działań
-------------------	------------------------------	---	--------------------	------------------------

	przygotowanie planu/programu/ wdrażanie projektu		objęte wpływem opracowania	minimalizują- cych lub kompensują- cych
Uchwała nr XXIV/111/97 Rady Gminy Kowal z dnia 10 czerwca 1997 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kowal we wsiach Krzewent i Dębniaki w zakresie ustalenia terenów zabudowy, usług turystycznych i zalesień.	Rada Gminy Kowal	brak	-	-
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kowal. Uchwała nr XIV/66/2000 Rady Gminy Kowal z dnia 8.02.2000	Rada Gminy Kowal	brak	-	-
Plan urządzania lasu. Program ochrony przyrody, Nadleśnictwo Włocławek obręb: Włocławek, Czarne, Jedwabna wg stanu inwentaryzacyjnego na dzień 1.01.2006 na okres obowiązywania planu od 2006 do 2015, tom I, część 2. 2005. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu. P.P Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie. Oddział w Gdyni, Wydział Produkcyjny w Toruniu.	Nadleśnictwo Włocławek	Oddz. 199a – TW	91E0*	brak
		Oddz. 199b, 200a, 200i, 200d – TP	91E0*	
		Oddz. 200b, 200c – TW	91E0*	
		Oddz.201a, 201b – TW	91E0*, 91F0	
		Oddz. 201d – TP	91E0*, 91F0	
		Oddz. 202a – TW	91E0*, 91F0	
		Oddz. 202b – IB, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, POPR	91E0*	
		Oddz. 202f – CP	91E0*, 91F0	
		Oddz. 202h – TW	91E0*	
		Oddz. 202i – TP	91E0*, 91F0	
		Oddz. 203c – nr dział. 1 - IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, CW, POPR, nr dział. 2 - IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, CW, POPR, nr dział. 3 - TP	91E0*	
		Oddz. 203d – TP	91E0*	
		Oddz. 204b, nr dział. 1 - pow. 0,22 ha, nr dział. 2 - 0,43 ha - IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, POPR	91E0*	
		Oddz. 204b, nr dział. 3, pow. 12,74 ha - TP	91E0*	
		Oddz. 204c, nr dział. 1, pow. 0,75 ha - IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, POPR	91E0*	
		Oddz. 204c, nr dział. 2, pow. 2,05 ha - TP	91E0*	
		Oddz. 204d - TP	91E0*	
Oddz. 205b, 205c, 205g, 205h - TP	91E0*			
Oddz. 205d – TP (ODN-IIP, AGROT, PIEL – 0,5 ha)	91E0*			
Oddz. 206a – TW	91E0*			

Oddz. 206b, 206h – TP	91E0*
Oddz. 206c nr dział. 1, pow. 1,9 ha – IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, CW, POPR (0,48 ha)	91E0*
Oddz. 206c nr dział. 2, pow. 1,92 ha – IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, CW, POPR (0,48 ha)	91E0*
Oddz. 206d – TP	91E0*, 91F0
Oddz. 207a – TP	91E0*
Oddz. 207c – TW	91E0*
Oddz. 207b – PIEL, CW, CP	91E0*, 91F0
Oddz. 207d – IB, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, POPR	91E0*, 91F0
Oddz. 207f, g, i – TP	91E0*, 91F0
Oddz. 207h – TW	91E0*, 91F0
Oddz. 207j – IIIAU, AGROT, ODN-ZŁOŻ, POPR, PIEL, CW, CP	91E0*, 91F0
Oddz. 207k – IC, AGROT, PIEL, POPR	91E0*
Oddz. 208d – TW	91E0*
Oddz. 208f, g – TP	91E0*
Oddz. 208h – IIIB, AGROT, ODN-ZŁOŻ, PIEL, CW, POPR	91E0*, 91F0
Oddz. 209b – nr dział. 1 - IB, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, CW, POPR, nr dział. 2 - IB, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, POPR, nr dział. 3 - TP	91E0*
Oddz. 209c – TW	91E0*, 91F0
Oddz. 209d – CW, CP	91F0
Oddz. 210a – nr dział. 1 - IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, CW, POPR, nr dział. 2 - IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, CW, POPR, nr dział. 3 - TP	91E0*, 91F0
Oddz. 210b – TP	91E0*
Oddz. 210c – TP	91F0
Oddz. 210d – TP	9170, 91F0
Oddz. 210f – CP, POPR	9170, 91F0
Oddz. 211a, c, i – TP	91E0*
Oddz. 211d – nr dział. 1 - IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, CW, POPR, nr dział. 2 - IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, POPR, nr dział. 3 - TP	91E0*
Oddz. 211f – CP	91E0*
Oddz. 211g – TP	91E0*, 9170, 91F0
Oddz. 211h – IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, POPR,	91E0*
Oddz. 211i, n – TW	91E0*
Oddz. 213c, d – nr dział. 1 - IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, CW, POPR, nr dział. 2 - IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, POPR, nr dział. 3 - IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, POPR	91E0*

Oddz. 214a, b – TP	91E0*
Oddz. 214d – TW	91E0*
Oddz. 215a, d, f – TW	91E0*
Oddz. 215b – IIIA, AGROT, ODN-ZŁOŻ, PIEL, POPR, TP	91E0*
Oddz. 215c – IIIAU, AGROT, ODN-ZŁOŻ, PIEL, CW, POPR	91E0*
Oddz. 216b, c – TP	91E0*
Oddz. 217a – TP (ODN-IIP, AGROT, PIEL – 0,2 ha)	91E0*
Oddz. 217b – TP	91E0*, 91F0
Oddz. 218b – TP (ODN-IIP, AGROT, PIEL – 1,1 ha)	91E0*, 91F0
Oddz. 218c – IVD, AGROT, ODN-ZŁOŻ, PIEL, CW, CP	91E0*, 91F0
Oddz. 219g – TW (ODN-IIP, AGROT, PIEL – 0,5 ha)	91E0*
Oddz. 219h – TP	91E0*, 91F0
Oddz. 220c, k – TW	91E0*
Oddz. 220d – TP	91E0*
Oddz. 220g – IIBU, AGROT, ODN-ZŁOŻ, PIEL, CW, CP	91F0
Oddz. 220l – TW (AGROT, ODN-IIP – 0,4 ha)	91F0
Oddz. 221a – TW	91E0*, 91F0
Oddz. 221b – TP	91E0*
Oddz. 221c – IIIBU, AGROT, ODN-ZŁOŻ, POPR, PIEL, CW, CP	91F0
Oddz. 221d – TW	91E0*, 91F0
Oddz. 221f – TP	91E0*, 91F0
Oddz. 222b – TP	91F0, 91F0
Oddz. 222d – nr dział. 1 - IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, CW, POPR, nr dział. 2 - IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, POPR, nr dział. 3 - TP	91E0*
Oddz. 222g, h – TP	91E0*
Oddz. 224g – IIB, AGROT, ODN-ZŁOŻ, PIEL, CW, CP	91F0
Oddz. 225b, c, f, j, l – TP	91E0*
Oddz. 225d – IIIB, AGROT, ODN-ZŁOŻ, PIEL, CP, POPR	91E0*
Oddz. 225k – PIEL, POPR, CW, CP	91E0*
Oddz. 226a – IIIA, AGROT, ODN-ZŁOŻ, PIEL, POPR	91E0*
Oddz. 226b – TP, ODN-LUK, AGROT, PIEL, CW	91E0*, 91F0
Oddz. 226c – TP	91E0*, 91F0
Oddz. 226d – TP, PRZEST	91E0*, 91F0
Oddz. 226f – IIIAU, ODN-ZŁOŻ, AGROT, PIEL, CW, POPR	91E0*
Oddz. 227a – IVD4, ODN-ZŁOŻ, PIEL	91F0
Oddz. 227b – TP, PRZEST (AGROT, ODN-IIP, PIEL – 1,0 ha)	91F0
Oddz. 227c – IIBU, AGROT, ODN-ZŁOŻ, PIEL, CW, CP	91F0

		Oddz. 228a, f – TP	91F0	
		Oddz. 228b – TP (ODN-IIP, AGROT, PIEL – 0,5 ha)	91F0	
		Oddz. 229b – TP	91E0*, 91F0	
		Oddz. 230a – nr dział. 1 - IC, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, POPR, nr dział. 2 - TP, AGROT, ODN-IIP, PIEL	91E0*, 91F0	
		Oddz. 230b – TP	91F0	
		Oddz. 230c – IB, AGROT, ODN-ZRB, PIEL, CW, CP, POPR	91F0	
		Oddz. 231a, f – IVD, AGROT, ODN-ZŁOŻ, PIEL, CW, CP	91F0	
		Oddz. 231b – TW, POPR	91F0	
		Oddz. 231c – TP	91F0	
		Oddz. 231d – TP, PRZEST	91F0	
		Oddz. 231g – TW, CW, CP, PRZEST	91F0	
Zarządzenie nr 15/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jezioro Rakutowskie” (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 311, poz. 3387)	RDOŚ w Bydgoszczy	Ustalenia planu będą miały pozytywny wpływ na przedmioty ochrony - wykonanie prac inżyniersko-technicznych stabilizujących poziom wody w jeziorze oraz hamujących dalszą degradację ekosystemu Jeziora Rakutowskiego oraz jeziora Żłoby – próg piętrząco-stabilizacyjny na wypływie rzeki Rakutówki z Jeziora Rakutowskiego. Utrzymanie stabilnego poziomu wód w Jeziorze Rakutowskim – nie dopuszczanie do nadmiernego obniżania się poziomu lustra wody późnym latem i wczesną jesienią. Zwiększenie wilgotności łąk otaczających jezioro dzięki utrzymaniu wyższego poziomu wód jeziora późnym latem i wczesną jesienią.	3130, 3140, 3150, 6410	
Zarządzenie nr 0210/19/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Olszyny Rakutowskie"	RDOŚ w Bydgoszczy	Ustalenia planu - usuwanie klonu jesionolistnego <i>Acer negundo</i> (leśnictwo Kurowo, pododdział 216a) będą miały pozytywny wpływ na przedmioty ochrony	91E0, 91F0,	
Program Ochrony Środowiska dla Gminy Baruchowo na lata 2004-2011, sierpień 2004, Baruchowo.	Gmina Baruchowo	Przeznaczanie terenów nieprzydatnych rolniczo pod zalesienia. Brak lokalizacji na mapie w/w zalecenia. Trudno ocenić, na jakie siedliska przyrodnicze może mieć wpływ taki zapis.	-	-
Projekt Planu ochrony dla Gostyńskiego-Włocławskiego Parku Krajobrazowego		Ustalania planu będą miały pozytywny wpływ na przedmioty ochrony. Zakres i obszary realizacji zadań ochronnych „1. Obiekty proponowane do objęcia ochroną: 1) dokonanie szczegółowej inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej obiektów proponowanych do objęcia ochroną prawną; 2) wykonanie waloryzacji przyrodniczej i oceny ochrony oraz zasad funkcjonowania istniejących i projektowanych form ochrony przyrody; 3) zachowanie celu ochrony;	91E0, 91F0, 9170, 3130, 3140, 3150, 6410, 6510	http://bip.gwpk.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=100&Itemid=67

	<p>4) wykonywanie prac zrębowych jedynie w okresie spoczynku roślin;</p> <p>5) przebudowa drzewostanów zgodnie z Zasadami Hodowli Lasu i Zasadami Gospodarowania w Lasach w obrębie Leśnego Kompleksu Promocyjnego;</p> <p>6) poprawa stosunków wodnych - opracowanie programu retencji zasobów wodnych;</p> <p>7) pozostawienie na powierzchni drzew dziuplastych oraz leżaniny;</p> <p>8) przeciwdziałanie zmniejszeniu i fragmentaryzacji terenów otwartych;</p> <p>9) ochrona przed presją turystyczną;</p> <p>10) ograniczenie dostępu do linii brzegowej polegające na utrzymaniu lub wprowadzeniu zakrzewień i szuwarów (szuwar pałkowy, szuwar trzcinowy) wokół zbiorników;</p> <p>11) zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania gruntów rolnych, głównie trwałych użytków zielonych,</p> <p>12) inwentaryzacja elementów przyrody żywej i nieożywionej kwalifikujące się do objęcia ochroną prawną w formie pomnika przyrody.</p> <p>13) kontrola stanu zdrowotnego potencjalnych pomników przyrody.</p> <p>§ 7. Ochrona zasobów przyrodniczych i bioróżnorodności:</p> <p>1. Dla zachowania różnorodności genowej należy dążyć, by pozyskiwany materiał siewny (głównie drzew i krzewów leśnych) pochodził z jak największej liczby osobników oraz różnych miejsc nadleśnictw.</p> <p>2. Inicjowanie odporności biologicznej drzewostanów już na etapie szkółkarstwa.</p> <p>3. Dla zachowania różnorodności gatunkowej w lasach należy zwracać szczególną uwagę na skład gatunkowy drzew oraz wielopiętrową strukturę lasów.</p> <p>4. W lasach na siedliskach żyzniejszych należy dążyć do zapewnienia dostępu światła do dolnych warstw lasu, by stworzyć warunki dla rozwoju wszystkich warstw ekosystemu leśnego.</p> <p>5. W celu zachowania różnorodności ekosystemowej należy jak najszerzej wykorzystać zmienność w ramach mikrosiedlisk, wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki.</p> <p>6. Należy podjąć działania ograniczające presję obcych gatunków – głównie czeremchy amerykańskiej</p> <p>7. W celu zachowania bogactwa i różnorodności krajobrazowej należy pozostawić śródleśne łąki, bagna, nieużytki i inne otwarte powierzchnie.</p> <p>8. Ze względu na ważną przyrodniczą rolę torfowisk w krajobrazie, istnieje pilna konieczność ich inwentaryzacji i ochrony, a przede wszystkim zabezpieczenie przed dewastacją i intensywnym użytkowaniem.</p>		
--	--	--	--

	<p>9. Utrzymanie śródleśnych łąk w dotychczas stosowanym sposobie użytkowania (łąki i pastwiska kośne).</p> <p>10. Łąki (na głębokich torfach) należy pozostawić w dotychczasowym użytkowaniu.</p> <p>11. Wspomaganie, na wydzielonych obszarach, tradycyjnej gospodarki rolnej, w celu zachowania różnorodności zbiorowisk segetalnych</p> <p>12. Zachowanie przez rolników upraw dawnych odmian drzew owocowych w przydomowych sadach,</p> <p>13. Skutecznie utrzymywać populacje gatunków nietoperzy, ptaków, płazów, ssaków stosując tradycyjne metody ochrony biologicznej lasu tj</p> <p>a) płazy - inwentaryzacja miejsc szczególnie ważnych dla rozrodu i migracji, ich ochrona oraz w miarę możliwości pozostawianie butwiejących kłód drewna jako miejsc zimowania i rozrodu,</p> <p>b) ptaki - wyznaczanie stref ochronnych, pozostawianie wykrotów jako potencjalnego miejsca gniazdowania, wystawianie dosiadów na skrajach lasów, uprawach leśnych i łąkach śródleśnych. Dla ptaków związanych z ekosystemami torfowiskowymi, bagiennymi i podmokłymi łąkami - stabilizacja poziomu wód oraz zachowanie właściwej dla tych biocenoz sposobów użytkowania gospodarczego. Dla dziuplaków w lasach gospodarczych - zachowanie drzew dziuplastych i zwiększenie liczby skrzynek lęgowych.</p> <p>c) ssaki - głównie nietoperze - stosowanie tradycyjnych metod ochrony biologicznej lasu - wywieszanie skrzynek oraz pozostawianie drzew dziuplastych.</p> <p>d) redukcja drapieżników głównie jenota, norki amerykańskiej i lisa.</p> <p>14. Ochrona torfowisk, niewielkich śródpolnych zbiorników wodnych i obszarów podmokłych jako cennych miejsc rozrodu płazów.</p> <p>15. Ochrona ciągu zadrzewień przydrożnych, wzdłuż cieków wodnych i otaczających zbiorniki wodne, odtwarzanie ciągów zadrzewień wzdłuż dolin rzecznych,</p> <p>16. Ochrona i odbudowa miedz.</p> <p>17. Ograniczanie lub odstępowanie od zalesień krajobrazów otwartych, odsłoneń krajobrazowych, trwałych muraw.</p> <p>18. Propagowanie trwałych form użytkowania gruntów, łąk i pastwisk kosztem gruntów orných.</p> <p>19. Utrzymanie rozwiniętej granicy polno leśnej, wzbogacanie ekotopu.</p> <p>20. W nasadzeniach śródpolnych, przydomowych (zwłaszcza gospodarstwa agroturystyczne) propagować rodzime gatunki krzewów i drzew.</p> <p>21. Wyłączenie z zabudowy brzegów jezior, zwłaszcza średnich i małych, co pozwoli na utrzymanie zasobów przyrodniczych i wartości este-</p>		
--	--	--	--

		<p>tycznych.</p> <p>22. Dostosowanie terminów koszenia łąk do okresu rozrodu ptaków.</p> <p>23. Wykonanie badań bezkręgowców - zwłaszcza owadów i pajęczaków mających ważne znaczenie dla lasów i innych ekosystemów naturalnych przy współpracy ze szkołami wyższymi i innymi placówkami badawczymi.</p> <p>24. Inspirowanie badań, obserwacji fenologicznych w tym badań mykologicznych i lichenologicznych</p> <p>§ 8. Ochrona zasobów abiotycznych i gleb:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie ciągów ekologicznych i wzbogacanie ich bioróżnorodności. 2. Inwentaryzacja i likwidacja nielegalnych składowisk odpadów. 3. Szczególna ochrona torfowisk i gleb organicznych przed presją urbanistyczną. 4. Szczególna ochrona gleb przed erozją i zanieczyszczeniami 5. Wyeliminowanie działań, które spowodowałyby uruchomienie procesów erozji na stok w obrębie rynien jeziornych, dolin rzecznych i innych form ukształtowania terenu w tym <ol style="list-style-type: none"> a) niszczenia i usuwania zwartej pokrywy leśnej, b) niszczenia ściółki i runa leśnego - prowadzenie prac leśnych z użyciem ciężkiego sprzętu do wyciągania dłużyc, c) niwelowania wydm śródlądowych i innych naturalnych form ukształtowania terenu w trakcie działalności gospodarczej i inwestycyjnej. <p>§ 9. Ochrona zasobów i ekosystemów wodnych</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie zdolności retencyjnej obszaru Parku: <ol style="list-style-type: none"> a) budowa progów spowalniających na rowach melioracyjnych zasilających Jezioro Rakutowskie, tak aby utrzymać w miarę stały stan zwierciadła wód podziemnych w zlewni tego jeziora, b) kontrolowanie odpływu z Jeziora Rakutowskiego (sprawdzanie stopnia napełnienia koryta) za pomocą progu spowalniającego na wypływie z jeziora i poniżej, tak aby utrzymywać wysoki stan wód podziemnych w całym Obniżeniu Rakutowskim; nie wolno dopuszczać do nadmiernego odprowadzania wód z tego jeziora w okresie wczesnowiosennym, c) spowolnienie odpływu między jeziorami położonymi we wschodniej części zlewni Rakutówki tj. Przytomnym, Zuzinowskim i Trzebowskim; nie należy regulować, oczyszczać cieku łączącego te jeziora; zlewnie tych jezior wykazują niestabilną sytuację hydrogeologiczną, tj. w zależności od głębokości do zwierciadła wód podziemnych następuje zmiana kierunku odpływu podziemnego. Ta sama kwestia dotyczy rzeki Rakutówki i jej wypływu z Jeziora Rakutowskiego, d) spowolnienie odpływu rzeki Skrwy Lewej, odwadniającej jeziora Lu- 		
--	--	---	--	--

	<p>cieńskie, Sumino, Białe; konieczne jest odbudowanie stopnia piętrzącego na Skrwie Lewej w Krzywym Kołku;</p> <p>e) spowolnienie odpływu z jezior odwadnianych przez Rakutówkę (Jezioro Rakutowskie, Przytomne, Zuzinowskie i Trzebowskie), Zuzankę (jeziora Łąkie i Telążna) i Radyszynkę (jeziora Radyszyńskie i Wikaryjskie).</p> <p>3. Zachowanie lub odtwarzanie zbiorników i cieków wodnych oraz ekosystemów wodno – błotnych, w szczególności oczek wodnych i torfowisk.</p> <p>4. Gospodarowanie zasobami wodnymi w sposób uwzględniający potrzeby ekosystemów wodnych i wodno – błotnych.</p> <p>5. Zachowanie naturalnego charakteru cieków wodnych.</p> <p>6. Zachowanie lub przywracanie dobrego stanu ekologicznego wód, w tym różnorodności biologicznej zbiorników wodnych i cieków wodnych.</p> <p>7. Przestrzeganie zasad ochrony wód podziemnych (Obszary Najwyższej Ochrony i Obszary Wysokiej Ochrony).</p> <p>8. Objęcie stałą kontrolą miejsc zrzutu ścieków z oczyszczalni oraz zbiorników wodnych w miejscach potencjalnie zagrożonych zanieczyszczeniami.</p> <p>9. Wyeliminowanie punktowych źródeł zanieczyszczeń (zrzuty ścieków, "dzikie" wysypiska).</p> <p>10. Ograniczenie rolniczych zanieczyszczeń obszarowych (zalesianie zlewni jezior, obudowa biologiczna cieków i linii brzegowej jezior).</p> <p>11. Tworzenie pasów zakrzewień i zadrzewień wzdłuż cieków i brzegów zbiorników wodnych, ograniczających bezpośredni spływ powierzchniowy a wraz z nim zanieczyszczeń i biogenów.</p> <p>12. Ochrona zasobów wodnych obszaru Natura 2000 - Błot Rakutowskich PLB040001:</p> <p>a) wykup gruntów w sąsiedztwie Jeziora Rakutowskiego i zagrożonych okresowymi podtopieniami.</p> <p>b) zebranie opracowań publikowanych oraz niepublikowanych, podkładów mapowych, analiza istniejącej dokumentacji,</p> <p>c) studium zmian morfometrycznych Jeziora Rakutowskiego w latach 1950-2007,</p> <p>d) klimatyczne uwarunkowania procesów hydrologicznych Jeziora Rakutowskiego i jego zlewni,</p> <p>e) utworzenie sieci punktów obserwacyjnych wód powierzchniowych i podziemnych (monitoring hydrologiczny),</p> <p>f) analiza rodzajów i przebiegu melioracji wraz z oceną jej drożności i pełnionej roli oraz ocena stanu technicznego urządzeń wodnych,</p> <p>g) bilans wodny Jeziora Rakutowskiego,</p>		
--	---	--	--

	<p>h) bilans zanieczyszczeń (w tym substancji biogenych) Jeziora Rakutowskiego oraz ocena składu chemicznego wód powierzchniowych i podziemnych (cel: określenie jakości wód retencjonowanych w przyszłości), i) zainstalowanie progów spowalniającego na wypływie rzeki Rakutówki z Jeziora Rakutowskiego.</p> <p>14. Szczegółowa inwentaryzacja obszarów torfowiskowych i gleb organicznych.</p> <p>§ 10. Przeciwdziałanie zmniejszaniu i fragmentaryzacji terenów otwartych.</p> <p>1. Przeciwdziałanie sukcesji zarastających łąk i pastwisk, polanek i łąk śródleśnych, wilgotnych łąk i torfowisk realizuje się przez usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych, a w razie konieczności także karczowanie z usunięciem biomasy.</p> <p>2. Utrzymanie trwałych użytków zielonych - propagowanie wśród rolników działań w ramach Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego.</p> <p>a) utrzymanie lub przywracanie arealu użytków zielonych, b) niedopuszczanie do zmiany użytków zielonych na grunty orne, c) niedopuszczenie do przeorywania użytków zielonych i ich zalesiania, d) powrót do tradycyjnego użytkowania oraz opóźnienie pierwszego pokosu.</p> <p>§ 11. Ochrona ekosystemów leśnych:</p> <p>1) zachowanie gruntów leśnych w dotychczasowym użytkowaniu; 2) wykonanie lub uaktualnienie uproszczonych planów urządzania lasów lub inwentaryzacji stanu lasu dla lasów rozdrobnionych (prywatnych) uwzględniających przyrodnicze warunki gospodarki leśnej zgodnie z zasadami przyjętymi w lasach państwowych; 3) w lasach prywatnych wycinkę drzew wykonuje się zgodnie z art. 14a ustawy z dnia 28 września 1991 roku o lasach; 4) zwiększenie nadzoru nad prowadzonymi zabiegami w lasach prywatnych; 5) zasady gospodarki hodowlanej i ochronnej zgodne z planem urządzania lasu, programem ochrony przyrody i wytycznymi w sprawie doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych przyjętych dla Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Gostynińsko - Włocławskie; 6) powiększenie istniejących zasobów leśnych, jeśli jest to uzasadnione względami przyrodniczymi i ekonomicznymi, przy czym powinno ono sprzyjać tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o granicy polno - leśnej oraz zwartego systemu przyrodniczego; Za obszary wskazane do zalesień uznaje się: a) grunty orne o niskiej klasie bonitacji gleb,</p>		
--	--	--	--

	<p>b) tereny łączące istniejące kompleksy leśne, które spełniają lub mogą potencjalnie spełniać funkcję korytarzy ekologicznych, c) tereny przylegające do cieków i zbiorników wodnych.</p> <p>7) wykonanie opracowań dotyczących gospodarki wodnej regulujących zagadnienia melioracji i układu stosunków wodnych na obszarach leśnych; 8) ochrona ekosystemów nieleśnych w istniejących i potencjalnych użytkach ekologicznych (polany, wilgotne łąki śródleśne, torfowiska, murawy); 9) nie stosowanie zabiegów zmieniających stosunki wodne na siedliskach bagiennych i wilgotnych; 10) poprawa stosunków wodnych w lasach obejmuje zachowanie istniejących mokradeł, śródleśnych wilgotnych łąk i torfowisk oraz cieków, a także odtwarzanie i realizację nowych obiektów małej retencji, jeśli nie zagraża to obecnym wartościom przyrodniczym; 11) na siedliskach wilgotnych i podmokłych wykonywanie zrywki w sposób minimalizujący naruszanie warstwy powierzchni gleby; 2) prowadzenie przebudowy składu gatunkowego drzewostanów zgodnie z dokładną analizą siedlisk; 13) podwyższanie wieku wyrębu drzewostanów w strefach zboczowych, drzewostanów o funkcji krajobrazowej (ciągi i trasy widokowe, szlaki turystyczne) oraz lasów glebo i wodochronnych; 14) pozostawianie przy wyrębach drzew starych, dziuplastych będących miejscami regularnego przebywania ptaków i ssaków; 15) w zagospodarowaniu stref ekotonowych należy prowadzić, takie zabiegi, które zwiększają nasłonecznienie, a w konsekwencji szybszy rozwój warstwy runa, krzewów; 16) przy zalesieniach i odnowieniach w strefie ekotonowej stosować luźniejszą więźbę sadzenia, wprowadzić możliwie dużą gamę gatunków oraz uwzględniać procesy samoodnowienia lasu w gospodarowaniu; 17) ograniczanie stosowania środków chemicznych do zwalczania gradacji owadów sukcesywnie zwiększając udział biologicznych metod zwalczania szkodników; 18) ograniczanie degradacji gleby w czasie wyrębu i wywozu drewna; 19) należy podjąć działania w kierunku ograniczenia sukcesji gatunków obcych – czeremchy amerykańskiej, robinii akacyjowej; 20) wyznaczanie dróg, szlaków lub obszarów udostępnionych turystycznie, z uwzględnieniem celów produkcji leśnej, form ochrony przyrody oraz ochrony krajobrazu dla regulacji ruchu pojazdami mechanicznymi przestrzeni leśnej Parku;</p>		
--	--	--	--

	<p>21) zwiększanie ilości i podniesienie standardu zagospodarowania miejsc postojowych;</p> <p>22) przy remontach i budowie dróg leśnych, należy wykorzystywać naturalne materiały i zapewnić swobodną migrację zwierząt;</p> <p>23) przy wytyczaniu i zagospodarowywaniu tras turystycznych i edukacyjnych uwzględniać zasady ochrony zasobów przyrodniczych oraz powiązanie z rejonami koncentracji zainwestowania i ruchu turystycznego;</p> <p>24) utrzymanie historycznych siedzib administracji leśnej, tradycyjnych podziałów powierzchniowych, historycznych i zwyczajowych nazw terenowych oraz obiektów kultury materialnej;</p> <p>25) wykorzystanie lasów do celów rekreacyjno - krajoznawczych i edukacyjnych głównie w oparciu o istniejące i projektowane szlaki turystyczne oraz ścieżki edukacyjne.</p> <p>§ 12. Zachowanie rolniczego użytkowania terenu.</p> <p>1. Propagowanie rolnictwa ekologicznego i tradycyjnych metod uprawy na terenie Parku.</p> <p>2. Utrzymanie gospodarki łąkowej oraz ochrony użytków zielonych przed zmianą ich użytkowania.</p> <p>3. Zachowanie terenów podmokłych, oczek wodnych, zadrzewień oraz zbiorowisk półnaturalnych (np. miedze).</p> <p>4. Tworzenie i utrwalanie barier biologicznych zapobiegających erozji gleby i przeciwdziałających rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń przemysłowych, komunalnych i komunikacyjnych.</p> <p>5. Na terenach z wysokim poziomem wód gruntowych, przy rowach i ciekach wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień, które obok funkcji oczyszczania będą mogły pełnić funkcję źródła energii – zadrzewienia wierzbowe.</p> <p>6. Utrzymywanie naturalnego, uwarunkowanego historycznie układu rozłogu pól (naturalnej mozaiki krajobrazu rolniczego).</p> <p>7. Wprowadzanie zadrzewień o funkcji krajobrazowej, środowiskowej na miedzach, przy polnych drogach, w pobliżu zabudowań, na obrzeżach terenów zainwestowanych (np. rekreacyjnych), stosowanie gatunków i odmian rodzimych.</p> <p>8. Propagowanie i wdrażanie zasad Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego.</p> <p>9. Ochrona lokalnych starych odmian drzew i krzewów owocowych oraz ras zwierząt.</p> <p>10. Preferowanie pozarolniczych funkcji obszarów wiejskich, w tym rozwój agroturystyki, z wykorzystaniem infrastruktury turystycznej i edukacyjnej</p>		
--	---	--	--

		<p>Parku.</p> <p>§ 13. Użytkowanie rybackie</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie połowów z uwzględnieniem możliwości reprodukcyjnych i produkcyjnych zbiornika. 2. Usuwanie nadmiaru substancji organicznej z jezior poprzez sterowanie składem ichtiofauny; ograniczanie populacji ryb karpiowatych, również gatunków tzw. małowalnych (leszcz, płóc, karp) i zwiększanie liczebności gatunków drapieżnych (szczupak, sandacz). 3. Zachowanie naturalnego składu ichtiofauny. 4. Preferowanie zarybiania materiałem lokalnym. 5. W ramach prowadzenia gospodarki rybackiej zachowanie nienaruszalnego przepływu na ciekach i jeziorach. 6. Prowadzenie połowu ryb metodami tradycyjnymi z wykluczeniem możliwości odłowu agregatami prądotwórczymi. 7. Prowadzenie gospodarki rybackiej ze szczególnym uwzględnieniem ochrony przyrody, naturalnej ichtiofauny i charakteru zbiornika wodnego. 		
Projekt Farmy Wiatrowej Kowal na terenie gminy Kowal o mocy maksymalnej 42 MW	„West Coast Energy Polska” Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu	Lokalizacja projektowanej Farmy Wiatrowej „Kowal” na północny-zachód i południowy-wschód od miejscowości Kowal, poza obszarem Natura 2000 Błota Klócieńskie. Brak wpływu na siedliska przyrodnicze i gatunki roślin i zwierząt z załącznika II DŚ.	-	-

2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane

Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
Siedliska przyrodnicze						
2330 Wydmy śródłądowe z murawami napiaskowymi	D	2,64 ha	6	W części zachodniej	dobry	30.06.2012 – lustracja i kartowanie siedliska przyrodniczego 9.07.2012, 10.10.2012 – ocena parametrów/wskaźników, wykonanie zdjęć fitosocjologicznych
3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z	D	5,17 ha	1	Jezioro Radziszewskie	słaby	3.08.2012, 8.08.2012 – lustracja siedliska przyrodniczego, ocena parametrów/wskaźników,

<i>Nymphaeion, Potamion</i>						wykonanie zdjęć fitosocjologicznych, pobranie prób planktonowych, dokumentacja fotograficzna
6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	B	110,83 ha	98	W skupieniach lub w rozproszeniu, niemal na całym obszarze	bardzo dobry	12.07.2012, 5.08.2012, 3.10.2012, 5.10.2012, 8.10.2012, 9.10.2012, 16.10.2012 – lustracja siedliska przyrodniczego, kartowanie rozmieszczenia 27.07.2012, 11.08.2012, 15.08.2012 – ocena parametrów/wskaźników, wykonanie zdjęć fitosocjologicznych, dokumentacja fotograficzna
6430 Ziolorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziolorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	C	6,57 ha	62	Przy rzece Rakutówce, przy rowach i na brzegach zarośli	niedostateczny	1.07.2012, 8.10.2012, 10.10.2012 – lustracja siedliska przyrodniczego, kartowanie rozmieszczenia 9.07.2012, 13.08.2012 – ocena parametrów/wskaźników, wykonanie zdjęć fitosocjologicznych, dokumentacja fotograficzna
6440 Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	D	1,02 ha	6	Głównie po północnej stronie Jeziora Rakutowskiego	słaby	13.08.2012, 15.08.2012 – lustracja siedliska przyrodniczego, kartowanie rozmieszczenia, ocena parametrów/wskaźników, wykonanie zdjęć fitosocjologicznych, dokumentacja fotograficzna
6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	C	71,85 ha	43	W skupieniach lub rozproszeniu, głównie w części zachodniej i centralnej	dobry	30.06.2012, 1.07.2012, 3.10.2012, 14.10.2012 – lustracja siedliska przyrodniczego, kartowanie rozmieszczenia, dokumentacja fotograficzna

						11.08.2012, 11.09.2012 – ocena parametrów/wskaźników, wykonanie zdjęć fitosocjologicznych
7210* Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	A	2,08 ha	16	Głównie na północnych i wschodnich obrzeżach Jeziora Rakutowskiego	dobry	2.07.2012, 17.10.2012 – lustracja siedliska przyrodniczego, kartowanie rozmieszczenia, dokumentacja fotograficzna 15.08.2012 – ocena parametrów/wskaźników, wykonanie zdjęć fitosocjologicznych, dokumentacja fotograficzna
7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	D	0,42 ha	1	Południowe obrzeże Jeziora Radziszewskiego	niedostateczny	3.08.2012 – lustracja siedliska przyrodniczego, ocena parametrów/wskaźników, wykonanie zdjęć fitosocjologicznych, dokumentacja fotograficzna
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	B	5,92 ha	1	Część centralna	dobry	10.05.2012 - lustracja siedliska przyrodniczego, założenie 1 transektu 15.07.2012 – ocena parametrów/wskaźników, wykonanie zdjęć fitosocjologicznych
91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)	B	262,94 ha	4	Część centralna	dobry	10.05.2012 - lustracja i kartowanie siedliska przyrodniczego, założenie 2 transektów 15.07.2012 – ocena parametrów/wskaźników, wykonanie zdjęć fitosocjologicznych
91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	B	168,52 ha	8	Część centralna	dobry	10.05.2012 - lustracja i kartowanie siedliska przyrodniczego, założenie 3 transektów

						15.07.2012 – ocena parametrów/wskaźników, wykonanie zdjęć fitosocjologicznych
Gatunki roślin						
1393 Sierpowiec błyszczący <i>Drepanocladus vernicosus</i>	D	—	—	Gatunek zanotowano z tego terenu kilka lat temu. Jego obecność wymaga jednak potwierdzenia.	dobry	Próby potwierdzenia gatunku w bieżącym roku nie udały się, mimo zlustrowania około 200 skupień mchów w rejonie dawnego notowania.
1617 Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i>	B	1,11 ha	14	Cześć wschodnia	dobry	5.08.2012 – lustracja i kartowanie wybranych stanowisk 15.08.2012, 11.09.2012 – ocena parametrów/wskaźników, wykonanie zdjęć fitosocjologicznych, dokumentacja fotograficzna
Gatunki zwierząt						
1042 Zalotka większa <i>Leuconostictus pectoralis</i>	D	—	2	Stanowisko 1: N 52°32'4,36'', E 19°12'37,22'' Stanowisko 2: N 52°30'19,21'', E 19°12'56,06''	dobry	Obserwacje terenowe połączone z oceną stanu siedliska w dniach 22.05.2012, 2.06.2012, 11.08.2012, 20.08.2012.
1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	D	—	2	Przypuszczalnie w obrębie całego obszaru, szczególnie w siedlisku 6410 Zmiennowilgotne łąki tręślicowe, na obrzeżach rowów melioracyjnych i łągów, tam, gdzie występują rośliny pokarmowe larw (różne gatunku szczawiu, szczególnie szczaw lancetowaty	dobry	Obserwacje terenowe połączone z oceną stanu siedliska w dniach 22.05.2012, 2.06.2012, 11.08.2012, 20.08.2012. Z uwagi na małą liczbę obserwacji ocenę stanu ochrony populacji czerwończyka nieparka uśredniono dla całego obszaru, a nie podano odrębnie dla każdego stanowiska.

				<i>Rumex hydrolapathum</i>)		
1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	D	—	1	Niewielki zbiornik wodny w pobliżu rzeki Rakutówki i jeziora Żłoby na północny wschód od rezerwatu „Olszyny Rakutowskie”	niedostateczny	Penetracje terenu w dniach 18.05.2012, 28.06.2012, 26.07.2012 – lustracja terenu, zbieranie danych, dokumentacja fotograficzna
1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	C	—	R	Głównym rejonem występowania tego gatunku jest teren od północnego skraju rezerwatu „Olszyny Rakutowskie” do granicy wód Jeziora Rakutowskiego. Poza tym obserwowany był między innymi w zastoiskach wodnych przy tamach bobrów na rowie melioracyjnym przecinającym kompleks leśny z kierunku Baruchowo na Nowy Goreń	dobry	Penetracje terenu w dniach 18.05.2012, 28.06.2012, 26.07.2012 – lustracja terenu, zbieranie danych, dokumentacja fotograficzna
1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	D	—	1	Bobry zasiedlają teren wzdłuż rowu melioracyjnego przecinającego „Olszyny Rakutowskie” na linii wsi Baruchowo-Nowy Goreń. Obserwowana jest penetracja przez przedstawicieli tego gatunku wzdłuż w/w ciek w kierunku J.	dobry	Penetracje terenu w dniach 18.05.2012, 28.06.2012, 26.07.2012 – lustracja terenu, zbieranie danych, dokumentacja fotograficzna

				Rakutowskiego		
1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	D	—	1	Ślady żerowania wydry zaobserwowano nad rzeką Rakutówką na odcinku pomiędzy jeziorami: Żłoby i Rakutowskim.	dostateczny	Penetracje terenu w dniach 18.05.2012, 28.06.2012, 26.07.2012 – lustracja terenu, zbieranie danych, dokumentacja fotograficzna

2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych

2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi

W granicach obszaru stwierdzono występowanie 6 płatów siedliska przyrodniczego. Ich lokalizacja jest w części zachodniej, pośród suchych łąk, pól uprawnych, nasadzeń sosnowych i zabudowań.

Procent pokrycia — 0,07% (procent pokrycia oszacowano na podstawie inwentaryzacji terenowej wykonanej w 2012 r.)

Reprezentatywność — D

Typowy dla tego siedliska zespół murawy szczotlichowej występuje tylko w postaci niewielkich i ubogich gatunkowo płatów. Siedlisko silnie przekształcone nasadzeniami sosny i brzozy lub w wyniku eksploatacji piasku. Powierzchnia siedliska nikła w obszarze. Brak danych o powierzchni siedliska w Polsce, ale już w porównaniu do Kotliny Toruńskiej szacowane zasoby są mniejsze niż 0,5%.

Na podstawie danych PMŚ GIOŚ i raportów do KE ogólny stan siedliska w sieci Natura 2000 określono przeważnie jako niezadowolający. Za niezadowolające i złe oceny ogólne odpowiadała zwykle niezadowolająca lub zła ocena struktury i funkcji, zwykle łącząca się z niezadowolającą lub złą oceną perspektyw ochrony. Najlepiej oceniono siedlisko w Kotlinie Toruńskiej.

3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*

W granicach obszaru stwierdzono występowanie podtypu 3150-1. Eutroficzne Jezioro Radziszewskie ma bogatą roślinność wodną. Siedlisko miejscami zniekształcone, zdominowane przez jeden gatunek. Dominuje osoka aloesowata *Stratiotes aloides* oraz zbiorowisko z masowym udziałem rogatka sztywnego *Ceratophyllum demersum*. Brak danych o powierzchni siedliska w Polsce, ale powierzchnia siedliska w obszarze niewielka i zdecydowanie mniejsza niż 0,5% zasobów krajowych. Reprezentatywność – D.

Na podstawie danych PMŚ GIOŚ i raportów do KE siedlisko na większości obszarów zostało ocenione na ocenę niezadowolającą, czego przyczyną jest urbanizacja terenów otaczających siedliska i związana z tym ich eutrofizacja. Najgorzej oceniono stopień fragmentacji siedliska, zamulenie i wypłylenie.

6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

W granicach obszaru stwierdzono 98 płatów siedliska przyrodniczego. Wykazano występowanie głównie podtypu 6410-1 i 6410-2, rzadko 6410-4.

Procent pokrycia — ok. 3,13%

Procent pokrycia oszacowano na podstawie wcześniejszych danych i lustracji terenowych w roku 2012.

Reprezentatywność — A

Charakter roślinności często typowy dla tego siedliska przyrodniczego, liczne gatunki charakterystyczne.

Względna powierzchnia — C

Ocena przybliżona.

Stan zachowania — B

Stopień zachowania struktury — średni, płaty siedliska często antropogenicznie zniekształcone (skład gatunkowy).

Stopień zachowania funkcji — perspektywy zachowania dobre.

Możliwość renaturyzacji – dość trudna, zwłaszcza w warunkach dalszej presji gospodarczej.

Ocena ogólna — B

W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji oraz reprezentatywności.

Na podstawie danych PMS GIOŚ i raportów do KE ogólny stan siedliska oceniono jako niezadowalający lub zły. Najgorzej oceniano parametr powierzchnia siedliska i struktura i funkcje, w tym szczególnie ekspansja roślin zielnych i struktura przestrzenna płatów. Głównym zagrożeniem jest zarzucanie ekstensywnej gospodarki łąkowej.

6430 Ziolorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziolorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

W granicach obszaru stwierdzono występowanie 62 płatów siedliska przyrodniczego.

Procent pokrycia — 0,17%

Procent pokrycia oszacowano na podstawie inwentaryzacji terenowej wykonanej w 2012 r.

Reprezentatywność — B

W typowej postaci welonów nadrzecznych z udziałem kielisznika zaroślowego *Calystegia sepium* siedlisko przyrodnicze występuje dość często, ale na siedliskach zastępczych wzdłuż rowów melioracyjnych i na skrajach zarośli często ma zmieniony skład.

Względna powierzchnia — C

Ocena jedynie oszacowana.

Stan zachowania — C

Stopień zachowania struktury — średni, płaty często zniekształcone (gatunki obce, np. *Solidago gigantea*, *Bidens frondosa*).

Stopień zachowania funkcji — perspektywy zachowania dobre.

Możliwość renaturyzacji – możliwa, ale trudna w przypadku inwazji gatunków obcych

Ocena ogólna — C

Na podstawie danych PMS GIOŚ i raportów do KE, przeszło połowa stanowisk siedliska została oceniona na stan właściwy, pozostałe na niezadowalający. Gorszy stan wynika z niszczenia mechanicznego roślinności przybrzeżnej na cele turystyczne.

6440 Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*)

W granicach obszaru stwierdzono występowanie 6 płatów siedliska przyrodniczego o niewielkiej powierzchni (<0,5% zasobów krajowych) i zniekształconych (duży udział mozgi trzcinowatej tojeści pospolitej, turzycy zaostrzonej, trzciny pospolitej). Z tego powodu otrzymało ocenę D.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

W granicach obszaru stwierdzono występowanie zarówno łąk rajgrasowych (podtyp 6510-1), jak i zbiorowiska *Poa pratensis-Festuca rubra* (podtyp 6510-2). Siedlisko przyrodnicze występuje w liczbie 43 płatów.

Procent pokrycia — 1,84%

Procent pokrycia oszacowano na podstawie wcześniejszych danych i lustracji terenowych w roku 2012.

Reprezentatywność — C

Charakter roślinności średnio typowy dla tego siedliska, nieliczne gatunki charakterystyczne.

Względna powierzchnia — C

Ocena jedynie oszacowana.

Stan zachowania — C

Stopień zachowania struktury — średni, płaty siedliska bardzo często antropogenicznie zniekształcone (liczny udział m.in. koniczyny łąkowej i przytulii pospolitej).

Stopień zachowania funkcji — perspektywy średnie, łąki są permanentnie użytkowane.

Możliwość renaturyzacji – dość trudna, zwłaszcza w warunkach ciągłej presji gospodarczej.

Ocena ogólna — C

Na podstawie danych PMŚ GIOŚ i raportów do KE ogólny stan jest niezadowolający. Parametr struktura i funkcja jest najniżej oceniany, szczególnie wkraczanie gatunków ekspansywnych roślinności zielnej i krzewów. Obserwuje się zaniechanie użytkowania, co jest główną przyczyną sukcesji roślinności na siedlisku.

7210* Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*)

Siedlisko przyrodnicze występuje w liczbie 6 płatów.

Procent pokrycia — 0,05%

Procent pokrycia oszacowano na podstawie lustracji terenowych w roku 2012, wykazano ekspansję kłoci.

Reprezentatywność — A

Charakter roślinności bardzo typowy.

Względna powierzchnia — C

Ocena jedynie oszacowana.

Stan zachowania — A

Stopień zachowania struktury — słaby, płaty często zniekształcone (duży udział mozgi trzcinowatej tojeści pospolitej, turzycy zaostrej, trzciny pospolitej).

Stopień zachowania funkcji — perspektywy trwania wyjątkowo dobre.

Możliwość renaturyzacji – bardzo łatwa.

Ocena ogólna — A

W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji oraz reprezentatywności.

Na podstawie danych PMŚ GIOŚ ocena ogólna: U1 (U1, U1, U1). Najgorzej oceniano parametr „specyficzna struktura i funkcja” – wpływ na ten parametr miało przede wszystkim zaburzenie stosunków wodnych, a także ekspansja drzew, krzewów oraz trzciny i trzęślicy modrej. Zwraca uwagę duży odsetek nieznanych (XX) perspektywy ochrony, co wiąże się z brakiem odpowiedniego reżimu ochronnego na części z badanych stanowisk oraz z trudnością określenia możliwości prowadzenia czynnej ochrony (ograniczenia finansowe). Spośród wskaźników specyficznej struktury i funkcji najgorzej oceniano: odpowiednie uwodnienie, ekspansja krzewów i podrostu drzew, gatunki ekspansywne roślin zielnych.

7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

W granicach obszaru stwierdzono występowanie podtypu 7230-3, na jednym stanowisku. Siedlisko o nikłej powierzchni ulegające nieznacznej sukcesji, obserwuje się pojawianie zbiorowisk zaroślowych i szuwarowych. Z tego powodu ocena D.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

9170-2 grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum*.

Jedyny płat ładu znajduje się w otoczeniu łągów dębowo-wiązowo-jesionowych.

Procent pokrycia — 0,15%

Powierzchnię ładu subkontynentalnego (ok. 5,92 ha) określono na podstawie inwentaryzacji terenowej wykonanej w 2012 r. i prac wcześniejszych prowadzonych w celu powiększenia obszaru Natura 2000 Błota Rakutowskie PLB 040001 (Paszek i in. 2009).

Reprezentatywność — B

Drzewostan, podszyt i runo reprezentatywne dla tego typu siedliska.

Względna powierzchnia — C

Powierzchnia ładu subkontynentalnego w obszarze wynosi 5,92 ha. Stanowi to mniej niż 0,1% powierzchni łągów w Polsce (45000 ha, Matuszkiewicz 2001). Mimo stosunkowo małej powierzchni siedlisko sugerowane do pozostawienia z oceną C, ze względu na jego izolację od zwartych łągów i wynikającą z tego wartość przyrodniczą.

Stan zachowania — B

Stopień zachowania struktury — dobry. Płat fitocenozy ma rozwinięte wszystkie warstwy, obecne są naturalne odnowienia drzewostanu. Obniżenie oceny wynika przede wszystkim z małej ilości martwego drewna i starodrzewu.

Stopień zachowania funkcji — dobre perspektywy.

Należy spodziewać się stopniowej poprawy stanu zachowania siedliska w wyniku naturalnych procesów (wydzielanie się drzewostanu, zwiększanie zasobów martwego drewna).

Ocena ogólna — B

W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji i reprezentatywności.

Wyniki ogólnopolskiego monitoringu

Siedlisko nie jest objęte ogólnopolskim monitoringiem. W raportach do KE siedlisko otrzymało ogólną ocenę U1.

91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*)

91E0-3* niżowy łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum*.

Łęgi jesionowo-olszowe graniczą od północy z łągami *Ficario-Ulmetum*.

Procent pokrycia — ok. 6,74%

W obszarze stwierdzono 4 płatów łągu jesionowo-olszowego. Powierzchnię jego określono na podstawie inwentaryzacji terenowej wykonanej w 2012 r. i prac wcześniejszych (Paszek i in. 2006, 2009).

Reprezentatywność — A

Drzewostany różnowiekowe, o zróżnicowanej strukturze pionowej – budowane przez olszę czarną i jesion wyniosły. Martwe drewno występuje w dużych ilościach zarówno w postaci stojących, jak i leżących pni (obumieranie jesionów w rezerwacie „Olszyny Rakutowskie”). W części płatów, powstałych w wyniku sukcesji wtórnej lub nasadzeń na nieużytkowanych łągach runo jest zniekształcone (udział gatunków łągowych i innych).

Względna powierzchnia — C

Powierzchnia łągów jesionowo-olszowych w obszarze wynosi 262,94 ha. Brak danych o zasobach siedliska w Polsce, jednak można przypuszczać, że powierzchnia siedliska w granicach obszaru stanowi niewielką część jego ogólnej powierzchni.

Stan zachowania — B

Stopień zachowania struktury — dobry

Dla większości płatów w obszarze stopień zachowania struktury ocenia się jedynie jako dobry. Zamierający jesion w wielu miejscach się odnawia.

Stopień zachowania funkcji — doskonale perspektywy

Głównym obecnie zagrożeniem dla trwania siedliska jest proces chorobowego obumierania jesionów. Nie ma możliwości wpłynięcia na przebieg tego procesu. Należy się jednak spodziewać poprawy stanu zachowania siedliska w płatach z dominacją olszy w wyniku zachodzenia naturalnych procesów dojrzewania zbiorowisk leśnych.

Ocena ogólna B

W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji, w drugiej kolejności – reprezentatywności.

Wyniki ogólnopolskiego monitoringu

Stan zachowania siedliska 91E0* oceniono jako niewłaściwy lub zły. Nie ma w Polsce żadnego obszaru, w którym oceniono by jego stan jako FV. W połowie obszarów siedlisko wykazuje daleko posuniętą fragmentację. Niezadowolające oceny osiągają także struktura i funkcje siedliska. Do najbardziej obciążających wskaźników należą: obecność gatunków obcych w runie, obecność rodzimych gatunków ekspansywnych, brak martwego drewna, obecność młodych drzewostanów, brak odnowień naturalnych. Rzadziej są obecne gatunki w drzewostanie lub pozyskiwanie drewna. Perspektywy zachowania siedliska oceniane są jako niezadowolające. W raportach do KE siedlisko otrzymało ogólną ocenę U2.

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

91F0-2 łęg wiązowo-jesionowy śledziennicowy

Procent pokrycia ok. 3,00%

Procent pokrycia w obszarze obliczono dla siedliska przyrodniczego składającego się z 8 płatów Powierzchnia łęgów dębowo-wiązowo-jesionowych została obliczona na podstawie inwentaryzacji terenowej w 2012 r. i prac wcześniejszych (Paszek i in. 2006, 2009).

Reprezentatywność — A

Są to zbiorowiska silnie zróżnicowane pod względem struktury i bogactwa gatunkowego. W obszarze występują płaty z typowo rozwiniętym drzewostanem budowanym przez dąb szypułkowy *Quercus robur*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior* i wiązy. Podszyt i runo z dużą liczbą gatunków charakterystycznych.

Względna powierzchnia — C

Powierzchnia łęgów dębowo-wiązowo-jesionowych w obszarze wynosi 116,81 ha. Brak danych o ogólnych zasobach siedliska przyrodniczego w Polsce, jednak można przypuszczać, że jego powierzchnia w granicach obszaru stanowi małą część ogólnej jego powierzchni.

Stan zachowania — B

Stopień zachowania struktury — dobry

Obniżenie oceny wynika przede wszystkim z braku martwego drewna i starodrzewu w płatach siedliska (poza rezerwatem).

Stopień zachowania funkcji — dobre perspektywy

Nie zanotowano występowania zagrożeń dla siedliska przyrodniczego. Należy się spodziewać poprawy stanu jego zachowania w wyniku zachodzenia naturalnych procesów dojrzewania zbiorowisk leśnych.

Ocena ogólna B

W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji i reprezentatywności.

Wyniki ogólnopolskiego monitoringu

Ogólny stan siedliska w sieci Natura 2000 określono przeważnie jako niezadowolający i zły. Za niezadowolające i złe oceny ogólne odpowiadała zwykle niezadowolająca lub zła ocena struktury i funkcji, zwykle łącząca się z niezadowolającą lub złą oceną perspektyw ochrony. Siedlisko 91F0 jest generalnie w Polsce w złym stanie i że jest bardzo silnie zagrożone. W raportach do KE siedlisko otrzymało ogólną ocenę U2.

2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru

1617 Starodub łąkowy *Angelica palustris*

Gatunek odnaleziony kilka lat temu we wschodniej i centralnej części obszaru. Populacja bogata, zgodna z optymalnymi warunkami siedliskowymi (podłoże żyzne i wilgotne). Ocena ogólna B. Wielkość populacji – C, izolacja – C, ale stan zachowania populacji dobry (gatunek w licznych i bogatych skupieniach, różna wielkość skupień, odnawianie się populacji, częste osobniki juwenilne, optymalne warunki siedliskowe, brak wyraźnych zagrożeń). Mimo, iż brak danych o zasobach populacyjnych gatunku w Polsce, szacuje się, iż jego zasoby przekraczają w obszarze 0,5% populacji krajowej.

Na podstawie danych PMS GIOŚ i raportów do KE, ogólny stan ochrony gatunku, wobec znacznej liczebności gatunku, wielu, obfitych stanowisk i niezłego stanu siedlisk, jest oceniony jako stan właściwy – FV (stan populacji, stan siedliska, perspektywy zachowania, ocena ogólna).

1393 Sierpowiec błyszczący *Drepanocladus vernicosus*

Gatunek zanotowano z tego terenu kilka lat temu. Jego obecność wymaga jednak potwierdzenia. Próby potwierdzenia gatunku w bieżącym roku nie udały się, mimo zlustrowania około 200 skupień mchów w rejonie dawnego notowania. Ocena ogólna D, ze względu na niewielki areal występowania (aktualnie nie potwierdzony) oraz szuwarowy obecnie, a nie mechowiskowy, charakter łąki.

Na podstawie danych PMS GIOŚ trudno jednoznacznie określić stan zachowania sierpowca błyszczącego *Drepanocladus vernicosus* w regionie kontynentalnym. Na większej części regionu jest taksonem wymierającym lub wymarłym. Nawet na Pojezierzach, gdzie znajduje się największa liczba jego stanowisk, stan zachowania wielu stanowisk jest niezadowolający lub zły. Odpowiednią oceną dla gatunku w regionie kontynentalnym jest U1 (stan siedliska, perspektywy ochrony, ocena ogólna). Na razie tylko stan populacji można ocenić na FV.

2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru

1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*

Obserwacje terenowe połączone z oceną stanu siedliska w dniach 22.05.2012, 2.06.2012, 11.08.2012, 20.08.2012 wykazały obecność przynajmniej 2 stanowisk: 1: N 52°32'4,36'', E 19°12'37,22'', 2: N 52°30'19,21'', E 19°12'56,06''. Ze względu na małą liczbę osobników gatunek otrzymał ocenę D.

1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Czerwończyk nieparek jest gatunkiem zasiedlającym teren całego kraju, przy czym większość jego stanowisk zlokalizowana jest w obrębie dolin rzek nizinnych. Preferuje środowiska wilgotne. W ostatnim ćwierćwieczu obserwuje się dwupokoleniowość (biwoltywność), przy czym pierwsze motyle często pojawiają się już w drugiej połowie kwietnia, a drugiego pokolenia od trzeciej dekady lipca. Roślinami, na których żerują gąsienice są różne gatunki szczawiu, szczególnie szczaw lancetowaty (*Rumex hydro-lapathum*). Imago zwykle występuje pojedynczo, w dużym rozproszeniu. Prawdopodobnie biwoltywność i zauważalne w ostatnich kilkunastu latach poszerzenie spektrum roślin pokarmowych larw o inne gatunki szczawiu niż wcześniej tylko szczawiu lancetowatego są przyczynami obserwowanej ekspansji gatunku. Podczas badań do PZO zaobserwowano 14 osobników gatunku. Biorąc pod uwagę, że czerwończyk nieparek jest gatunkiem zasiedlającym teren całego kraju jego populacja nie przekracza w obszarze >0,5% populacji krajowej. Ocena – D

Stan zachowania populacji czerwończyka nieparka w Polsce w świetle wyników PMS GIOŚ za lata 2001 – 2006 (Buszko 2007): zasięg — FV (+); populacja — XX; siedlisko — FV; perspektywy zachowania — FV; ocena ogólna — FV.

1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*

Stwierdzono występowanie tego gatunku (jedna obserwacja bezpośrednia) w niewielkim zbiorniku wodnym w pobliżu rzeki Rakutówki na północny-wschód od rezerwatu Olszyny Rakutowskiej. Zgodnie z metodyką GIOŚ nie ocenia się stanu ochrony traszki na podstawie jednego stanowiska. Konieczne są też co najmniej dwuletnie badania monitoringowe dla możliwości waloryzacji stanu populacji traszki grzebieniastej na danym obszarze. Prawdopodobnie dalsze badania wykażą obecność traszki w większej ilości niewielkich zbiorników wodnych na terenie obszaru Błota Kłócieńskie. Na chwilę obecną stan zachowania populacji traszki grzebieniastej na obszarze Błota Kłócieńskie PLH040031 określono na "D".

Według oceny stanu zachowania gatunków zwierząt (projekt raportu do Komisji Europejskiej) traszka grzebieniasta w Polsce otrzymała ocenę ogólną U1 (stan niezadowolający). Jej składowe to: zasięg właściwy (FV), populacja i siedlisko - stan niezadowolający (U1), a perspektywy zachowania gatunku - nieznanne (XX).

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

Największą populację kumaka nizinnego stwierdzono w rowach melioracyjnych oraz rozlewiskach na granicy „Olszyn Rakutowskich” (północno-zachodnia część) i łąk przylegających do Jeziora Rakutowskiego oraz w małych zbiornikach wodnych i rowach na terenie łąk przylegających do w/w jeziora. Pojedyncze osobniki kumaka występowały w zastoiskach przy trzech starych tamach bobrowych. Niewielka populacja (oszacowana na ok. 50-100 osobników) zasiedlała zarastające bagienka nad Rakutówką. W związku z postępującym procesem przesuszania terenu Niecki Kłócieńskiej (zjawisko podkreślone w projekcie Planu Ochrony Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego) przed badaniami terenowymi była obawa, że populacja tego gatunku płaza (silnie związanego z płytkimi, ciepłymi zbiornikami wodnymi) uległa dużemu spadkowi liczebnemu. Wielkość populacji według zgrubnego szacunku wynosi ponad 3000 osobników, zatem mimo braku danych o liczebności gatunku w Polsce, stan zachowania określono na poziomie C.

Populacja - C

Występował on na ponad 50% sprawdzanych zbiorników, odpowiednich dla bytowania tego gatunku (na rolniczych terenach Kujaw współczynnik ten wynosi 23%, w Polsce centralnej 50%)

Stopień zachowania siedliska gatunku – B

Izolacja – C

Ocena ogólna - C

Według oceny stanu zachowania gatunków zwierząt (projekt raportu do Komisji Europejskiej) kumak nizinny w Polsce otrzymał ocenę ogólną U1 ze względu na niezadowolający stan siedlisk.

1337 Bóbr europejski

Populacja stabilna od wielu lat (wsiedlenie bobrów na terenie „Olszyn bobrowych” nastąpiło w 1981 roku). Silna rodzina bobrów (4-6 osobników) osiedliła się wzdłuż rowu melioracyjnego przechodzącego przez uroczysko „Olszyny Rakutowskiej” w kierunku Jeziora Rakutowskiego. Zajmują głównie odcinek od głównej drogi gruntowej przecinającej kompleks leśny od Rakutowa do Leśniczówki Kłótno do pól wsi Świątkowice. Ślady penetracji terenu przez bobry znaleziono również na skraju rezerwatu w kierunku Jeziora Rakutowskiego, ale były to pojedyncze, opuszczone nory prawdopodobnie okresowo zajmowane przez wędrujące samotne samce. Ślady aktywności bobrów (zgryzione drzewa i krzewy) zaobserwowano wzdłuż rzeki Rakutówki od miejscowości Dębniaki (N 52°32'56.568", E 19°11'17.066) przez okolice brzegów Jeziora Rakutowskiego do okolic mostu na rzece (N 52°30'40.624", E 19°16'38.963"). Próby osiedlenia bobrów zaobserwowano na rowie melioracyjnym okalającym Jezioro Rakutowskie od południa i zachodu (rozebrane przez ludzi tamy (N 52°32'3.403", E 19°12'24.487") oraz nory pod drogą gruntową (N 52°31'46.693", E 19°12'39.768"). Stanowisko to istnieje drugi rok i jest przedmiotem konfliktu z użytkownikami okolicznych łąk oraz dróg, zalewanych i niszczonej przez bobry. Bobry znajdują na obszarze Błot Rakutowskich znakomite warunki bytowania, wielkość populacji oszacowano na 12-20 osobników. Jest to poniżej 0,5% populacji krajowej, w związku z czym zmieniona zostaje ocena na D.

Według oceny stanu zachowania gatunków zwierząt (projekt raportu do Komisji Europejskiej) bóbr w Polsce nie jest zagrożony - ocena ogólna stanu zachowania FV.

1355 Wydra *Lutra lutra*

Obecność wydry stwierdzono (po resztkach pokarmu) nad brzegiem Rakutówki w okolicy jeziora Żłoby oraz tuż przed ujściem rzeki Rakutówki do Jeziora Rakutowskiego. Głównym terenem łowieckim tego gatunku są wody Jeziora Rakutowskiego i sąsiadujących z nim mniejszych, zarybionych zbiorników. Według danych literaturowych oraz rozmów z napotkanymi mieszkańcami (wędkarzami) populacja tego gatunku jest stała od wielu lat i utrzymuje się (w rejonie Jeziora Rakutowskiego) na poziomie 6-10 osobników dorosłych. Jest to poniżej 0,5% populacji krajowej w związku z czym zmieniona zostaje ocena na D.

Według oceny stanu zachowania gatunków zwierząt (projekt raportu do Komisji Europejskiej) wydra w Polsce nie jest zagrożona (ocena ogólna: FV).

Moduł B

3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem

Siedliska przyrodnicze	Kod Natura	Stanowisko	Parametr stanu	Przedmioty ochrony objęte Planem				Uwagi
				Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2	Ocena stanu ochrony po weryfikacji terenowej wg skali FV, UI, U2	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska/gatunku wg skali FV, UI, U2	
Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	BOFF , 0D3E, 120A, 1653, 1723, 18E2, 195F, 2429, 3C78, 4598, 47A0, 523E, 542D, 58AC, 60F5, 6769, 6830, 74E2, 7A96, 8170, AEB2, C20C, C46E, C483, CC0B,	Powierzchnia siedliska na stanowisku		-	U1	U2	-
			Struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:	-	FV		
				Procent pow. zajęty przez siedlisko w transekcie	-	FV		
				Struktura przestrzenna płatów siedliska	-	FV		
				Gat. typowe	-	FV		
				Gat. dominujące	-	FV		
				Obce gat. inwazyjne	-	FV		
				Gat. ekspansywne roślin zielnych	-	U1		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	-	FV		
			Martwa materia organiczna (wojłok)	-	FV			
Perspektywy ochrony		-	FV					

		CC0F, D4E8, D561, DE95, DFB3, E422, F610, F6D4				
Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	9396, 14BF, 18E6, 19D8, 25B1, 36DF, 3D64, 4A9B, 559E, 668C, 78B6, 9B8A, A5CA, B378, BF8D, DCC9, F2CA, F2CF	Powierzchnia siedliska na stanowisku		-	FV
			Struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:	-	U2
				Procent pow. zajęty przez siedli- sko w transekcje	-	FV
				Struktura przestrzenna płatów siedliska	-	FV
				Gat. typowe	-	U2
				Gat. dominujące	-	FV
				Obce gat. inwazyjne	-	FV
				Gat. ekspansywne roślin zielnych	-	U1
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	-	FV
				Martwa materia organiczna (woj- łok)	-	FV
Perspektywy ochrony		-	FV			
Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	6501, 0256, 04EC, 160F, 1777, 29B1, 2C01, 366D, 51F8, 53D5, 5441, 57CF, 65CC, 6EDA, 902E, 9776,	Powierzchnia siedliska na stanowisku		-	FV
			Struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:	-	U2
				Procent pow. zajęty przez siedli- sko w transekcje	-	U1
				Struktura przestrzenna płatów siedliska	-	FV
				Gat. typowe	-	U2
				Gat. dominujące	-	U2
				Obce gat. inwazyjne	-	FV
				Gat. ekspansywne roślin zielnych	-	U1

-
-

		A186, A815, A8B7, AE33, AE7D, B661, B67D, BB0A, BC7E, C2B4, CD1B, D293, DB43, E4D6, F0E5, F632, F790		Ekspansja krzewów i podrostu drzew	-	U1		
				Martwa materia organiczna (woj- łok)	-	FV		
			Perspektywy ochrony		-	FV		
Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	0163 , 6CFA , 0D08, 1CCB, 1DAA, 3D71, 42EC, 8D20, 908B, A624, A9C8, BC0A, E54B, F2A1	Powierzchnia siedliska na stanowisku		-	U1		
			Struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:	-	U1		
				Procent pow. zajęty przez siedli- sko w transekcie	-	U1		
				Struktura przestrzenna płatów siedliska	-	FV		
				Gat. typowe	-	U1		
				Gat. dominujące	-	FV		
				Obce gat. inwazyjne	-	FV		
				Gat. ekspansywne roślin zielnych	-	U1		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	-	FV		
			Martwa materia organiczna (woj- łok)	-	FV			
			Perspektywy ochrony		-	FV		
Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion allia- riae</i>) i ziołorośla	6430	0143 , 0A2B, 0A5D,	Powierzchnia siedliska na stanowisku		-	U1	U2	-

nadrzeczne (<i>Convolvuleta sepium</i>)		14E6, 1714, 1C0B, 1E66, 208E, 35DC, 55F6, 55FC, 6674, 6708, 6AC7, 6E94, 70D9, 7411, 990C, 9C6C, B217, C93A, D0DE, D8FC, DBF9, E097, E5FA, E9CE, EA21, F070, F2D8, F919, FBF5, FD6F	Struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:	-	U2
				Gat. charakterystyczne	-	U1
				Gat. ekspansywne roślin zielnych	-	U2
				Bogactwo gatunkowe	-	U1
				Obce gat. inwazyjne	-	U1
				Naturalność koryta rzeczno- (brak regulacji)	-	U2
				Naturalny kompleks siedlisk	-	U2
			Perspektywy ochrony	-	U1	
Ziołorośla górskie (<i>Adenostylon alliarie</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuleta sepium</i>)	6430	EDEB , 17F9, 1BFE, 1D5F, 26EA, 2746, 2863, 30C3, 45FA, 60AE,	Powierzchnia siedliska na stanowisku	-	FV	
Struktura i funkcja			Ogólnie, w tym:	-	U1	
			Gat. charakterystyczne	-	FV	
			Gat. ekspansywne roślin zielnych	-	U2	
			Bogactwo gatunkowe	-	U1	
			Obce gat. inwazyjne	-	U2	
Naturalność koryta rzeczno-	-	U2				

-

		667B, 7672, 7765, 9718, 9D3F, 6D10, B719, A9E6, B0DF, BA28, BBDA, BC49, D02E, D458, D558, D805, DA3A, DE6C, FA66		(brak regulacji)				
				Naturalny kompleks siedlisk	-	U1		
			Perspektywy ochrony		-	FV		
Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	B9B2 , 2998, 7174, 8A77, 93A5, 9614, B65A, 9BEE	Powierzchnia siedliska na stanowisku		-	FV	U1	-
			Struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:	-	U1		
				Struktura przestrzenna płatów siedliska	-	FV		
				Gat. charakterystyczne	-	U1		
				Gat. dominujące	-	FV		
				Obce gat. inwazyjne	-	FV		
				Gat. ekspansywne roślin zielnych	-	FV		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	-	FV		
				Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	-	U1		
				Wojłok (martwa materia organiczna)	-	FV		
			Perspektywy ochrony		-	FV		

Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	8BCA , 3BA1, 7612	Powierzchnia siedliska na stanowisku		-	FV
			Struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:	-	U2
				Struktura przestrzenna płatów siedliska	-	FV
				Gat. charakterystyczne	-	U2
				Gat. dominujące	-	FV
				Obce gat. inwazyjne	-	FV
				Gat. ekspansywne roślin zielnych	-	U1
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	-	FV
				Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	-	U2
			Wojłok (martwa materia organiczna)	-	FV	
Perspektywy ochrony		-	FV			
Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	F04C , 0B52, 110E, 3CD5, 6610, 731F, 78DC, 810B, B9C5, DDBF, E171	Powierzchnia siedliska na stanowisku		-	FV
			Struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:	-	U1
				Struktura przestrzenna płatów siedliska	-	FV
				Gat. charakterystyczne	-	U1
				Gat. dominujące	-	FV
				Obce gat. inwazyjne	-	FV
				Gat. ekspansywne roślin zielnych	-	U1
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	-	FV
				Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	-	U1
			Wojłok (martwa materia organiczna)	-	FV	

-
-

			Perspektywy ochrony		-	FV		
Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	EB85 , 038D, 0DA3, 1721, 1EC4, 21BF, 2911, 3210, 371C, 447E, 4FA7, 6974, 71F5, 83D1, 9BEF, A55D, A80F, C6DB, CD86, D3A4, E6ED, EC4F	Powierzchnia siedliska na stanowisku		-	FV		
			Struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:	-	FV		
				Struktura przestrzenna płatów siedliska	-	FV		
				Gat. charakterystyczne	-	FV		
				Gat. dominujące	-	FV		
				Obce gat. inwazyjne	-	FV		
				Gat. ekspansywne roślin zielnych	-	FV		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	-	FV		
				Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	-	FV		
			Wojłok (martwa materia organiczna)	-	FV			
Perspektywy ochrony		-	FV					
Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	7210*	E0E6 , 005A, 11B8, 24A1, 28D7, 7B52, 91ED, B6FB, BC7C, BEEE, CD32, DFCD, E1DA, E7C1,	Powierzchnia siedliska na stanowisku		-	FV		
			Struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:	-	U2		
				Udział procentowy siedliska na transekcie	-	FV		
				Gat. charakterystyczne	-	FV		
				Gat. dominujące	-	FV		
				Obce gat. inwazyjne	-	FV		
				Gat. ekspansywne roślin zielnych	-	FV		
				Gat. synantropijne	-	U1		
				Zwarcie szuwarów	-	FV		
				Ekspansja krzewów i drzew	-	U2		

		EE9E		Stopień uwodnienia	-	U2		
				Mechaniczne zniszczenie	-	FV		
			Perspektywy ochrony		-	U1		
Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	7210*	2261	Powierzchnia siedliska		-	FV		
			Struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:	-	FV		
				Udział procentowy siedliska na transekcji	-	U1		
				Gat. charakterystyczne	-	FV		
				Gat. dominujące	-	FV		
				Obce gat. inwazyjne	-	FV		
				Gat. ekspansywne roślin zielnych	-	FV		
				Gat. synantropijne	-	FV		
				Zwarcie szuwarów	-	FV		
				Ekspansja krzewów i drzew	-	FV		
				Stopień uwodnienia	-	FV		
				Mechaniczne zniszczenie	-	FV		
			Perspektywy ochrony		-	FV		
Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170	1686	Powierzchnia siedliska		-	U1		
			Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:	-	U2		
				Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	-	FV		
				Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	-	FV		
				Udział w drzewostanie gatunków liściastych (bez wczesnosukcesyjnych)	-	FV		
				Udział graba	-	FV		
				Udział gatunków wczesnosukcesyjnych w drzewostanie	-	FV		
				Gatunki obce ekologiczne w	-	FV		
							U2	-

			drzewostanie				
			Gatunki obce geograficzne w drzewostanie	-	FV		
			Martwe drewno (łącznie zasoby)	-	U2		
			Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	-	U2		
			Wiek drzewostanu	-	U1		
			Naturalne odnowienie drzewostanu	-	FV		
			Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	-	FV		
			Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	-	FV		
			Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym gatunki porębowe, trzcinnik piaskowy, jeżyny	-	FV		
			Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	-	FV		
			Inne zniekształcenia	-	FV		
			Perspektywy ochrony	-	FV		
			Powierzchnia siedliska	-	U1		
			Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:	-	U1	
				Gatunki charakterystyczne	-	FV	
				Gatunki dominujące	-	FV	
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	-	FV	
				Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	-	FV	
				Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	-	FV	
				Martwe drewno	-	U1	
				Martwe drewno wielkowymiarowe (leżące lub stojące >3 m dłu-	-	U1	
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i>)	91E0*	C33B , 584D, E13B, 7971				U1	-

			gości >50 cm średnicy)				
			Naturalność koryta rzeczego (stosowa tylko, jeżeli występowanie łągu jest związane z ciekami)	-	XX		
			Reżim wodny w tym rytm zalewów, jeśli występują	-	FV		
			Wiek drzewostanu	-	FV		
			Pionowa struktura roślinności	-	FV		
			Naturalne odnowienie drzewostanu	-	FV		
			Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	-	FV		
			Inne zniekształcenia	-	FV		
			Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny, stosować tylko, gdy są odpowiednie dane)	-	XX		
			Perspektywy ochrony	-	FV		
			Powierzchnia siedliska	-	FV		
			Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:	-	FV	
				Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	-	FV	
				Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	-	FV	
				Liczba gatunków z grupy "wiąz, dąb, jesion" występujących w drzewostanie	-	U1	
				Różnorodność gatunkowa warstwy krzewów	-	FV	
				Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	-	FV	
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	-	FV	
				Martwe drewno (łącznie zasoby)	-	FV	
				Martwe drewno leżące lub sto-	-	FV	
Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	91F0	0D4E					U1

			<table border="1"> <tr> <td></td> <td>jące >3 m długości i >50 cm grubości</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)</td> <td>-</td> <td>FV</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Naturalne odnowienie drzewostanu</td> <td>-</td> <td>FV</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu</td> <td>-</td> <td>FV</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Przejawy procesu grądowienia</td> <td>-</td> <td>FV</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Ekspansywne gatunki obce w podszycie i runie</td> <td>-</td> <td>FV</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny</td> <td>-</td> <td>U1</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Stosunki wodno-wilgotnościowe</td> <td>-</td> <td>FV</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna</td> <td>-</td> <td>FV</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)</td> <td>-</td> <td>FV</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny, stosować tylko, gdy są odpowiednie dane)</td> <td>-</td> <td>XX</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Perspektywy ochrony</td> <td>-</td> <td>FV</td> </tr> </table>		jące >3 m długości i >50 cm grubości				Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	-	FV		Naturalne odnowienie drzewostanu	-	FV		Struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu	-	FV		Przejawy procesu grądowienia	-	FV		Ekspansywne gatunki obce w podszycie i runie	-	FV		Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny	-	U1		Stosunki wodno-wilgotnościowe	-	FV		Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	-	FV		Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	-	FV		Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny, stosować tylko, gdy są odpowiednie dane)	-	XX		Perspektywy ochrony	-	FV	
	jące >3 m długości i >50 cm grubości																																																			
	Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	-	FV																																																	
	Naturalne odnowienie drzewostanu	-	FV																																																	
	Struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu	-	FV																																																	
	Przejawy procesu grądowienia	-	FV																																																	
	Ekspansywne gatunki obce w podszycie i runie	-	FV																																																	
	Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny	-	U1																																																	
	Stosunki wodno-wilgotnościowe	-	FV																																																	
	Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	-	FV																																																	
	Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	-	FV																																																	
	Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny, stosować tylko, gdy są odpowiednie dane)	-	XX																																																	
	Perspektywy ochrony	-	FV																																																	
Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	91F0	BF7E, 9DE7	Powierzchnia siedliska	-	U1	-																																														
			Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:	-		U1																																													
				Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	-		FV																																													
				Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	-		FV																																													
				Liczba gatunków z grupy "wiązy, dąb, jesion" występujących w drzewostanie	-		U2																																													
				Różnorodność gatunkowa warstwy krzewów	-		FV																																													

				Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	-	U1	
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	-	FV	
				Martwe drewno (łącznie zasoby)	-	U1	
				Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	-	U1	
				Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	-	U1	
				Naturalne odnowienie drzewostanu	-	FV	
				Struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu	-	U2	
				Przejawy procesu grądowania	-	FV	
				Ekspansywne gatunki obce w podszycie i runie	-	FV	
				Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny	-	FV	
				Stosunki wodno-wilgotnościowe	-	FV	
				Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	-	FV	
				Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	-	FV	
				Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny, stosować tylko, gdy są odpowiednie dane)	-	XX	
			Perspektywy ochrony		-	FV	
			Powierzchnia siedliska		-	U1	
			Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:	-	U1	
				Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	-	FV	
				Gatunki dominujące w poszcze-	-	FV	
Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	91F0	82B9, A7B0, 5C47, 0FB3, 7E4F					-

			gólnych warstwach fitocenozy		
			Liczba gatunków z grupy ‘wiązy, dąb, jesion’ występujących w drzewostanie	-	U2
			Różnorodność gatunkowa warstwy krzewów	-	FV
			Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	-	FV
			Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	-	FV
			Martwe drewno (łącznie zasoby)	-	U1
			Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	-	U1
			Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	-	U1
			Naturalne odnowienie drzewostanu	-	FV
			Struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu	-	U2
			Przejawy procesu grądowienia	-	FV
			Ekspansywne gatunki obce w podszycie i runie	-	FV
			Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny	-	FV
			Stosunki wodno-wilgotnościowe	-	FV
			Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	-	FV
			Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	-	FV
			Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny, stosować tylko, gdy są odpowiednie dane)	-	XX
		Perspektywy ochrony		-	FV

Gatunki									
Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i>	1617	27C8, 0233, 3B8E, 62DE, 6EBF, 7937, 84A3, A4AC, C84B, E9EE	Po- pu- lacja	Li- czeb- ność	Populacja ogólnie, w tym:		FV	U1	-
					Liczba osobników		FV		
					Typ rozmieszczenia		FV		
				Struk- tura roz- wo- jowa	Liczba osobników generatywnych (kęp kwitnących)		FV		
					Liczba osobników wegetatywnych w zdjęciu fitosocjologicznym		FV		
					Stwierdzone choroby, pasożyty itp.		FV		
			Siedlisko	Siedlisko ogólnie, w tym:			U1		
				Pow. potencjalnego siedliska			FV		
				Pow. zajętego siedliska			FV		
				Fragmentacja siedliska			U1		
				Stopień zarośnięcia siedliska przez roślinność drzewiastą i krzewiastą (dla siedlisk otwartych – także siewki i nalot)			FV		
				Wysokie byliny/gatunki ekspan- sywne – konkurencyjne			U1		
				Gat. obce/inwazyjne			U1		
				Wysokość runi			FV		
				Ocienienie przez drzewa, rośliny zielne			FV		
				Wojłok (martwa materia organicz- na)			FV		
				Miejsca do kiełkowania			U2		
				Uwodnienie terenu/wilgotność podłoża			U1		
				Perspektywy ochrony			FV		
				Prowadzone zabiegi ochronne i ich skutecz- ność		Brak	XX		
			Ocena ogólna			U1			

Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i>	1617	0F38, 47A1, 78A6, 9D75	Po- pu- lacja	Li- czeb- ność	Populacja ogólnie, w tym:		FV					
					Liczba osobników		FV					
					Typ rozmieszczenia		FV					
				Struk- tura roz- wo- jowa	Liczba osobników generatywnych (kęp kwitnących)		U1					
					Liczba osobników wegetatywnych w zdjęciu fitosocjologicznym		FV					
					Stwierdzone choroby, pasożyty itp.		FV					
			Siedlisko	Siedlisko ogólnie, w tym:			U1					
				Pow. potencjalnego siedliska			FV					
				Pow. zajętego siedliska			FV					
				Fragmentacja siedliska			FV					
				Stopień zarośnięcia siedliska przez roślinność drzewiastą i krzewiastą (dla siedlisk otwartych – także siewki i nalot)			FV					
				Wysokie byliny/gatunki ekspan- sywne – konkurencyjne			FV					
				Gat. obce/inwazyjne			FV					
				Wysokość runi			FV					
				Ocienienie przez drzewa, rośliny zielne			FV					
				Wojłok (martwa materia organicz- na)			FV					
				Miejsca do kiełkowania			U2					
				Uwodnienie terenu/wilgotność podłoża			U1					
				Perspektywy ochrony			FV					
			Prowadzone zabiegi ochronne i ich skutecz- ność			XX						
			Ocena ogólna			U1						
			Kumak nizinny	1188	3BAC	Populacja	Obecność gatunku na stanowisku		-	FV	FV	-

<i>Bombina bombina</i>			Areal zajmowany przez populację		-	FV	
			Siedlisko gatunku		-	FV	
			Szanse zachowania		-	FV	
Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	1188	6DC0, E8E4, 9B1E	Populacja	Obecność gatunku na stanowisku	-	FV	-
				Areal zajmowany przez populację	-	U1	
			Siedlisko gatunku		-	U1	
			Szanse zachowania		-	U1	

6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

Stan i charakter siedliska przyrodniczego jest zróżnicowany, ale dominują płaty ocenione na U2. Łąki olszewnikowo-trzęślicowe (podtyp 6410-1) mają zwykle stan niezadowolający (U1), czego przyczyną jest głównie zanikanie i degeneracja płatów. W przypadku podtypu 6410-2 stan można ocenić jako zły (U2), co wynika z ubogiego, zwykle kadłubowego charakteru roślinności.

6430 Ziolorośla górskie (*Adenostylin alliariae*) i ziolorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

Stan siedliska przyrodniczego oceniono ogólnie jako zły (U2), m.in. z uwagi na niski udział gatunków charakterystycznych oraz nietypową, antropogeniczną topografię.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Płaty siedliska przyrodniczego są często antropogenicznie zniekształcone. Ich stan oceniono jako niezadowolający (U1), m.in. z powodu małej liczby gatunków charakterystycznych oraz występowania ekspansywnych gatunków roślin zielnych.

7210* Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*)

Ogólnie stan siedliska przyrodniczego można uznać za zły (U2), głównie z powodu ekspansji drzew i krzewów oraz małego stopnia uwodnienia w peryferyjnych partiach szuwarów.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

Transekt założono w jedynym płacie siedliska. Ocena ogólna jest obniżona (U2) w związku z małą ilością martwego drewna wielkowymiarowego.

91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

Transekt reprezentuje lasy użytkowane gospodarczo, gdzie ilość martwego drewna (w tym drewna wielkowymiarowego) jest zbyt mała. Ponadto powierzchnia płatów jest silnie pofragmentowana antropogenicznie (drogi, rowy, zręby, uprawy).

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

Dwa transekty założono w płatach, gdzie prowadzona jest standardowa gospodarka leśna. Obniżony jest parametr powierzchnia siedliska oraz wskaźniki związane z martwym drewnem (choć po silnych wiatrach na początku lata tego roku ilość martwego drewna w płatach była wyraźnie wyższa). W wyniku gospodarki leśnej zaburzony jest udział procentowy gatunków w warstwie drzew (mało gatunków z rodzajów: wiąz, dąb, jesion).

1617 Starodub łąkowy *Angelica palustris*

Populacje gatunku są bogate, zasiedlają optymalne warunki siedliskowe (podłoże żyzne i wilgotne) i zajmują około 1,1 ha. Stan zachowania populacji jest właściwy, gatunek rośnie w licznych i bogatych skupieniach, obserwuje się odnawianie populacji, częste są osobniki juwenilne, brak jest wyraźnych zagrożeń.

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

Stanowisko 3BAC obejmuje obszar ok. 660 ha rozciągający się od północno-wschodniego pogranicza rezerwatu „Olszyny Rakutowskie” i łąk po rozlewiska rzeki Rakutówki. Kumaki zasiedlają na nim tak rozlewiska, jak i rowy melioracyjne. Jest to bardzo silna populacja, jej stan ochrony zakwalifikowano jako „FV”. Stanowiska 6DC0, E8E4 to

zastoiska wody w rowie melioracyjnym, w ciągu którego istnieją tamy zbudowane przez bobry (N 52°30'42.46", E 19°14'50.93"); (N 52°30'39.8", E 19°14'47.24"); (N 52°30'39.31", E 19°14'45.44"). Są to bardzo niewielkie zbiorniki, pozwalające przetrwać odizolowanym od głównej populacji osobnikom okresy suszy. Płat 9B1E to zarastająca bagienka nad Rakutówką (N 52°30'38.11", E 19°16'40.56"). Przy długich okresach przesuszenia terenu w ciągu roku istnieje zagrożenie zaniku tej małej, rozproszonej populacji.

4. Analiza zagrożeń

Lp.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
1.	6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	120A, 1653, 1723, 18E2, 195F, 2429, 3C78, 523E, 60F5, 6830, 74E2, B0FF, C20C, C46E, C483, CC0B, CC0F	A02.01 Intensyfikacja rolnictwa		Widoczne zaburzenia składu gatunkowego na skutek intensyfikacji użytkowania łąk, np. bronowania, dosiewania traw, częstszego koszenia
		0163, 0256, 04EC, 0D08, 0D3E, 120A, 14BF, 160F, 1653, 1723, 18E2, 18E6, 195F, 19D8, 1CCB, 1DAA, 2429, 25B1, 29B1, 2C01, 366D, 36DF, 3C78, 3D64, 3D71, 42EC, 4598, 47A0, 4A9B, 51F8, 523E, 53D5, 542D, 559E, 57CF, 58AC, 60F5, 6501, 65CC, 668C, 6769, 6830, 6CFA, 6EDA, 74E2, 78B6, 7A96, 8170, 8D20, 902E, 908B, 9396, 9B8A, A186, A5CA, A624, A8B7, A9C8, AE33, AE7D, AEB2, B0FF, B378, B67D, BC0A, BC7E, BF8D, C20C, C46E, C483, CC0B, CC0F, D561, DB43, DCC9, DE95, DFB3, E4D6, E54B, F0E5, F2CA, F2CF, F610, F632, F6D4, F2A1	A03.02 Nieintensywne koszenie		Ekstensywne koszenie raz w roku
		1777, 5441, 9776, A815, B661, BB0A, C2B4, CD1B, D293, D4E8, E422, F790	A03.03 Zaniechanie / brak koszenia		Brak użytkowania w ostatnich latach
		0163, 0D08, 1CCB, 1DAA, 3D71, 42EC, 6CFA, 8D20, 908B, A624, A9C8, BC0A, E54B, F2A1	A04.02.01 Nieintensywny wypas bydła		Okresowy wypas bydła
		1777, 5441, 6501, B661, BB0A, D293, F0E5, F790	K02.01 Zmiana składu gatunkowego		Sukcesja roślinności zaroślowej

		(sukcesja)		
	0256, 04EC, 160F, 1777, 29B1, 2C01, 366D, 51F8, 53D5, 5441, 57CF, 6501, 65CC, 6EDA, 902E, 9776, A186, A815, A8B7, AE33, AE7D, B661, B67D, BB0A, BC7E, C2B4, CD1B, D293, DB43, E4D6, F0E5, F632, F790	K04.01 Konkurencja		Ekspansja gatunków szuwarowych (m.in. trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i> i kłoci wiechowatej <i>Cladium mariscus</i>)
	0163, 0D08, 0D3E, 120A, 1653, 1723, 18E2, 195F, 1CCB, 1DAA, 2429, 3C78, 3D71, 42EC, 4598, 47A0, 523E, 542D, 58AC, 60F5, 6769, 6830, 6CFA, 74E2, 7A96, 8170, 8D20, 908B, A624, A9C8, AEB2, B0FF, BC0A, C20C, C46E, C483, CC0B, CC0F, D4E8, D561, DE95, DFB3, E422, E54B, F610, F6D4, F2A1		A02.01 Intensyfikacja rolnictwa	Pełna lub częściowa uprawa łąk
	0163, 0D08, 1CCB, 1DAA, 3D71, 42EC, 6CFA, 8D20, 908B, A624, A9C8, BC0A, E54B, F2A1		A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne	Zamiana łąk na pola uprawne
	0163, 0256, 04EC, 0D08, 0D3E, 120A, 14BF, 160F, 1653, 1723, 18E2, 18E6, 195F, 19D8, 1CCB, 1DAA, 2429, 25B1, 29B1, 2C01, 366D, 36DF, 3C78, 3D64, 3D71, 42EC, 4598, 47A0, 4A9B, 51F8, 523E, 53D5, 542D, 559E, 57CF, 58AC, 60F5, 6501, 65CC, 668C, 6769, 6830, 6CFA, 6EDA, 74E2, 78B6, 7A96, 8170, 8D20, 902E, 908B, 9396, 9B8A, A186, A5CA, A624, A8B7, A9C8, AE33, AE7D, AEB2, B0FF, B378, B67D, BC0A, BC7E, BF8D, C20C, C46E, C483, CC0B, CC0F, D561, DB43, DCC9, DE95, DFB3, E4D6, E54B, F0E5, F2CA, F2CF, F610, F632, F6D4, F2A1		A03.03 Zaniechanie / brak koszenia	Zaniechanie użytkowania kośnego
	0163, 0D08, 1CCB, 1DAA, 3D71, 42EC, 6CFA, 8D20, 908B, A624, A9C8, BC0A, E54B		A04.01 Wypas intensywny	Intensywny wypas bydła
	0163, 0D08, 0D3E, 120A, 1653, 1723,		A08 Nawożenie (nawozy	Nawożenie

		18E2, 195F, 1CCB, 1DAA, 2429, 3C78, 3D71, 42EC, 4598, 47A0, 523E, 542D, 58AC, 60F5, 6769, 6830, 6CFA, 74E2, 7A96, 8170, 8D20, 908B, A624, A9C8, AEB2, B0FF, BC0A, C20C, C46E, C483, CC0B, CC0F, D4E8, D561, DE95, DFB3, E422, E54B, F610, F6D4, F2A1		sztuczne)	
		0256, 14BF, 366D, 51F8, 5441, 57CF, 6501, 9396, A5CA, AE7D, B378, B67D, BB0A, D293, F2CA, F2CF, F790		B01 Zalesianie terenów otwartych	Zalesianie fragmentów łąk olszą czarną
		0163, 0D08, 0D3E, 120A, 1653, 1723, 18E2, 195F, 1CCB, 1DAA, 2429, 3C78, 3D71, 42EC, 4598, 47A0, 523E, 542D, 58AC, 60F5, 6769, 6830, 6CFA, 74E2, 7A96, 8170, 8D20, 908B, A624, A9C8, AEB2, B0FF, BC0A, C20C, C46E, C483, CC0B, CC0F, D4E8, D561, DE95, DFB3, E422, E54B, F610, F6D4, F2A1		J02.01 Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Osuszanie łąk
2.	6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	0143, 0A2B, 0A5D, 14E6, 17F9, 1BFE, 1E66, 208E, 2746, 45FA, 55FC, 7672, 7765, 990C, 9C6C, A9E6, B0DF, BA28, C93A, D02E, DA3A, FA66		A08 Nawożenie (nawozy sztuczne)	Potencjalne zagrożenie eutrofizacją jako skutek sąsiedztwa ziołorośli z nawożonymi polami
		667B, B0DF, D458, DE6C, EDEB	I01 Nierodzone gatunki zaborcze		Ekspansja gatunków obcych (<i>Solidago gigantea</i> , <i>Echinocystis lobata</i> , <i>Impatiens glandulifera</i> , <i>Bidens frondosa</i>)
		EDEB		J02.11.01 Składowanie śmieci, odkładanie wybagrowanego materiału	Zaobserwowano odkładanie osadów z pogłębionych rowów melioracyjnych, zatem potencjalnie może nastąpić lokalne (ale tylko czasowe) pogorszenie siedliska.
		0143, 0A2B, 0A5D, 14E6, 1714, 1C0B, 1E66, 208E, 35DC, 55F6, 55FC, 6674, 6708, 6AC7, 6E94, 70D9, 7411, 990C, 9C6C, B217, C93A, D0DE, D8FC, DBF9, E097, E5FA, E9CE, EA21, F070, F2D8, F919,	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)		Sukcesja zarośli i lasu

		FBF5, FD6F			
		1C0B		B02.01 Odnawianie lasu po wy- cince	Potencjalne zalesienie halizny
		0143, 0A2B, 0A5D, 14E6, 1714, 17F9, 1BFE, 1C0B, 1D5F, 1E66, 208E, 26EA, 2746, 2863, 30C3, 35DC, 45FA, 55F6, 55FC, 60AE, 6674, 6708, 6AC7, 6E94, 70D9, 7411, 7672, 7765, 9718, 990C, 9C6C, 9D3F, A9E6, B217, BA28, BBDA, BC49, C93A, D02E, D0DE, D558, D805, D8FC, DA3A, DBF9, E097, E5FA, E9CE, EA21, F070, F2D8, F919, FA66, FBF5, FD6F		I01 Nierodzime gatunki zaborcze	Potencjalna ekspansja gatunków ob- cych (<i>Solidago gigantea</i> , <i>Echinocystis</i> <i>lobata</i> , <i>Impatiens glandulifera</i> , <i>Bidens</i> <i>frondosa</i>)
		0A2B, 0A5D, 1E66, 208E, 26EA, 55F6, 667B, 990C, B0DF, BBDA, C93A, D458, D558, D8FC, E5FA		J02.11.01 Składowanie śmieci, odkładanie wybagrowanego mate- riału	Odkładanie osadów z pogłębianych rowów melioracyjnych
		17F9, 1BFE, 1D5F, 26EA, 2746, 2863, 30C3, 45FA, 60AE, 667B, 7672, 7765, 9718, 9D3F, A9E6, B0DF, BA28, BBDA, BC49, D02E, D458, D558, D805, DA3A, DE6C, FA66, EDEB		K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja zarośli i lasu
3.	6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion</i> <i>elatioris</i>)	0B52, 110E, 2998, 3BA1, 3CD5, 6610, 7174, 731F, 7612, 78DC, 810B, 8A77, 8BCA, 93A5, 9614, B65A, B9B2, B9C5, DDBF, E171, F04C	A02.01 Intensyfikacja rolnictwa		Wysiewanie traw
		0B52, 110E, 2998, 3BA1, 3CD5, 6610, 7174, 731F, 7612, 78DC, 810B, 8A77, 8BCA, 93A5, 9614, B65A, B9B2, B9C5, DDBF, E171, F04C, 9BEE	A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja		Koszenie 2 razy w roku
		038D, 0B52, 0DA3, 110E, 1721, 1EC4, 21BF, 2911, 2998, 3210, 371C, 3BA1, 3CD5, 447E, 4FA7, 6610, 6974, 7174, 71F5, 731F, 7612, 78DC, 810B, 83D1, 8A77, 8BCA, 93A5, 9614, A55D, A80F, B65A, B9B2, B9C5, C6DB, CD86, D3A4, DDBF, E171, E6ED, EB85, EC4F, F04C, 9BEE		A02.01 Intensyfikacja rolnictwa	Pełna lub częściowa uprawa łąk
		038D, 0B52, 0DA3, 110E, 1721, 1EC4, 21BF, 2911, 2998, 3210, 371C, 3BA1,		A02.03 Usuwanie trawy pod grun- ty orne	Zamiana łąk na pola uprawne

		3CD5, 447E, 4FA7, 6610, 6974, 7174, 71F5, 731F, 7612, 78DC, 810B, 83D1, 8A77, 8BCA, 93A5, 9614, A55D, A80F, B65A, B9B2, B9C5, C6DB, CD86, D3A4, DDBF, E171, E6ED, EB85, EC4F, F04C, 9BEE			
		038D, 0B52, 0DA3, 110E, 1721, 1EC4, 21BF, 2911, 2998, 3210, 371C, 3BA1, 3CD5, 447E, 4FA7, 6610, 6974, 7174, 71F5, 731F, 7612, 78DC, 810B, 83D1, 8A77, 8BCA, 93A5, 9614, A55D, A80F, B65A, B9B2, B9C5, C6DB, CD86, D3A4, DDBF, E171, E6ED, EB85, EC4F, F04C, 9BEE		A03.03 Zaniechanie / brak koszenia	Zaniechanie użytkowania
		038D, 0B52, 0DA3, 110E, 1721, 1EC4, 21BF, 2911, 2998, 3210, 371C, 3BA1, 3CD5, 447E, 4FA7, 6610, 6974, 7174, 71F5, 731F, 7612, 78DC, 810B, 83D1, 8A77, 8BCA, 93A5, 9614, A55D, A80F, B65A, B9B2, B9C5, C6DB, CD86, D3A4, DDBF, E171, E6ED, EB85, EC4F, F04C, 9BEE		A08 Nawożenie (nawozy sztuczne)	Nawożenie
		0B52, 110E, 2998, 3BA1, 3CD5, 6610, 7174, 731F, 7612, 78DC, 810B, 8A77, 8BCA, 93A5, 9614, B65A, B9B2, B9C5, DDBF, E171, F04C, 9BEE		J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie	Osuszanie łąk
4.	7210* Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	005A, 11B8, 2261, 7B52, B6FB, BC7C, EE9E		A03.02 Nieintensywne koszenie	Potencjalnie może występować okresowe koszenie niektórych powierzchni
		E0E6, E1DA	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)		Sukcesja szuwaru trzcinowego i zarośli
		005A, 11B8, 2261, 24A1, 28D7, 7B52, 91ED, B6FB, BC7C, BEEE, CD32, DFCD, E7C1, EE9E		K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Zarastanie szuwarem trzcinowym i krzewami
5.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-</i>	1686		B02.02 Wycinka lasu	Gospodarka leśna stanowi potencjalne zagrożenie (fragmentacja siedliska)
		1686		B02.04 Usuwanie martwych i	Gospodarka leśna stanowi potencjalne

	<i>Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)			umierających drzew	zagrożenie (negatywny wpływ na obecność martwego drewna)
6.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albobfragilis, Populetum albae, Alenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	C33B	I01 Nierodzone gatunki zaborcze [gatunki roślin]		Z aktualnie występujących zagrożeń można wymienić jedynie obecność obcego taksonu klonu jesionolistnego <i>Acer negundo</i> (oddz. 225).
		C33B		I01 Nierodzone gatunki zaborcze [gatunki roślin]	Uczep amerykański <i>Bidens frondosa</i> (oddz. 230a) nie stanowi istotnego zagrożenia – masowy pojaw nastąpił prawdopodobnie w wyniku zalania łągu.
		C33B, 584D, E13B, 7971		B02.02 Wycinka lasu	Gospodarka leśna stanowi potencjalne zagrożenie (fragmentacja siedliska)
		C33B, 584D, E13B, 7971		B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew	Potencjalne zagrożenie stanowi gospodarka leśna. W płatach poza rezerwatem „Olszyny Rakutowskie” uniemożliwia poprawę wskaźników związanych z martwym drewnem.
7.	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	BF7E, 0D4E, 9DE7, A7B0, 5C47, 0FB3, 82B9, 7E4F		B02.02 Wycinka lasu	Gospodarka leśna stanowi potencjalne zagrożenie (fragmentacja siedliska)
		BF7E, 0D4E, 9DE7, A7B0, 5C47, 0FB3, 82B9, 7E4F		B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew	Potencjalne zagrożenie stanowi intensywnie prowadzona gospodarka leśna uniemożliwiająca poprawę wskaźników związanych ze starym drzewostanem i martwym drewnem.
8.	1617 Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i>	0233, 27C8, 3B8E, 62DE, 6EBF, 7937, 84A3, A4AC, C84B, E9EE		A03.02 Nieintensywne koszenie	Ekstensywne koszenie
		27C8, 62DE, 6EBF, 7937, 84A3, C84B,		A04.02.01 Nieintensywny wypas bydła	Okresowy wypas
		0F38, 47A1, 78A6, 9D75		K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja gatunków ziołoroślowych
		0233, 27C8, 3B8E, 62DE, 6EBF, 7937, 84A3, A4AC, C84B, E9EE,		A02.01 Intensyfikacja rolnictwa	Pełna lub częściowa uprawa łąk, wysiewanie traw
		0233, 27C8, 3B8E, 62DE, 6EBF, 7937, 84A3, A4AC, C84B, E9EE		A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne	Zamiana łąk na pola uprawne
		0233, 27C8, 3B8E, 62DE, 6EBF, 7937,		A03.03 Zaniechanie / brak	Zaniechanie użytkowania

		84A3, A4AC, C84B, E9EE, 0F38, 47A1, 78A6, 9D75		koszenia	
		0233, 27C8, 3B8E, 62DE, 6EBF, 7937, 84A3, A4AC, C84B, E9EE		A08 Nawożenie (nawozy sztuczne)	Nawożenie
		Wszystkie płyty. 0233, 0F38, 27C8, 3B8E, 47A1, 62DE, 6EBF, 78A6, 7937, 84A3, 9D75, A4AC, C84B, E9EE		J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Osuszanie łąk
9.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	3BAC, 6DC0, E8E4, 9B1E		J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Na terenie całej Niecki Kłócieńskiej obserwuje się od końca XX wieku stały spadek poziomu wód gruntowych (przesuszenie terenu). Jest to ogromne zagrożenie dla istnienia populacji kumaka, którego byt związany jest z istnieniem płytkich zbiorników wodnych – one zanikają w pierwszej kolejności. Dotyczy to głównej populacji tego gatunku. Próbuje przetrwać w śródleśnych zbiornikach, utrzymywanych dzięki działalności bobrów osobniki są zagrożone wyginięciem (lub koniecznością wędrówki w poszukiwaniu odpowiedniego siedliska) przy długich okresach suszy, podczas których większość takich „bobrowych stawów” zanika.
				H01.03 Inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych (trafiające do rowów melioracyjnych ścieki z gospodarstw domowych pozbawionych kanalizacji i oczyszczalni przydomowych).	Potencjalne zagrożenie związane jest z rozwojem budownictwa jednorodzinnego i letniskowego na sąsiednich terenach.
				H01.05 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem	To zagrożenie jest związane z prowadzoną gospodarką rolną na tym terenie i w jego bezpośrednim sąsiedztwie – chemiczne środki stosowane do ochrony upraw, nawożenie mineralne.

5. Cele działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	0D3E, 120A, 1653, 1723, 18E2, 195F, 2429, 3C78, 4598, 47A0, 523E, 542D, 58AC, 60F5, 6769, 6830, 74E2, 7A96, 8170, AEB2, B0FF, C20C, C46E, C483, CC0B, CC0F, D4E8, D561, DE95, DFB3, E422, F610, F6D4 14BF, 18E6, 19D8, 25B1, 36DF, 3D64, 4A9B, 559E, 668C, 78B6, 9396, 9B8A, A5CA, B378, BF8D, DCC9, F2CA, F2CF 0256, 04EC, 160F, 1777, 29B1, 2C01, 366D, 51F8, 53D5, 5441, 57CF, 6501, 65CC, 6EDA, 902E, 9776, A186, A815, A8B7, AE33, AE7D, B661, B67D, BB0A, BC7E, C2B4, CD1B, D293, DB43, E4D6, F0E5, F632, F790 0163, 0D08, 1CCB, 1DAA, 3D71, 42EC, 6CFA, 8D20, 908B, A624, A9C8, BC0A, E54B, F2A1	U2	Poprawa stanu ochrony siedliska przyrodniczego do U1 na pow. 75 ha (poprawa wskaźników: Gatunki typowe, Gatunki dominujące). Na pozostałej części – utrzymanie stanu ochrony.	10 lat
6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	0143, 0A2B, 0A5D, 14E6, 1714, 1C0B, 1E66, 208E, 35DC, 55F6, 55FC, 6674, 6708, 6AC7, 6E94, 70D9, 7411, 990C, 9C6C, B217, C93A, D0DE, D8FC, DBF9, E097, E5FA, E9CE, EA21, F070, F2D8, F919, FBF5, FD6F EDEB, 17F9, 1BFE, 1D5F, 26EA, 2746, 2863, 30C3, 45FA, 60AE, 667B, 7672, 7765, 9718, 9D3F, 6D10, B719, A9E6, B0DF, BA28, BBDA, BC49, D02E, D458, D558, D805, DA3A, DE6C, FA66	U2	Poprawa stanu ochrony siedliska przyrodniczego na pow. 1,76 ha	10 lat
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	2998, 7174, 8A77, 93A5, 9614, B65A, B9B2, 9BEE 3BA1, 7612, 8BCA, 0B52, 110E, 3CD5, 6610, 731F, 78DC, 810B, B9C5, DDBF, E171, F04C, 038D, ODA3, 1721, 1EC4, 21BF, 2911, 3210, 371C, 447E, 4FA7, 6974, 71F5, 83D1, A55D, A80F, C6DB, CD86, D3A4, E6ED, EB85, EC4F	U1	Utrzymanie stanu ochrony siedliska przyrodniczego na całej powierzchni.	10 lat

7210* Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	005A, 11B8, 24A1, 28D7, 7B52, 91ED, B6FB, BC7C, BEEE, CD32, DFCD, E0E6, E1DA, E7C1, EE9E, 2261	U2	Poprawa stanu ochrony siedliska przyrodniczego do U1 lub FV na pow. ok 2 ha. Zależy to od zastosowania działań ochronnych (usuwanie krzewów) oraz poziomu wody (trudne do przewidzenia)	10 lat
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	1686	U2	Zachowanie stanu ochrony siedliska przyrodniczego na całej powierzchni.	Czas osiągnięcia w fitocenozach zadowalającej ilości martwego drewna, w tym martwego drewna wielkowymiarowego, przekracza okres PZO
91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albobfragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	C33B, 584D, E13B, 7971	U1	Zachowanie powierzchni siedliska, poprawa stanu siedliska w płacie C33B (nie będzie to jednak stan FV z uwagi na niewielką ilość martwego drewna)	Czas osiągnięcia w fitocenozach zadowalającej ilości martwego drewna, w tym martwego drewna wielkowymiarowego, przekracza okres PZO.
91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	A1C, 0D4E, BF7E, 9DE7, 82B9, A7B0, 5C47, 0FB3, 7E4F	U1	Zachowanie stanu ochrony siedliska przyrodniczego na całej powierzchni.	Czas osiągnięcia w fitocenozach zadowalającej ilości martwego drewna, w tym martwego drewna wielkowymiarowego, przekracza okres PZO
1617 Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i>	0233, 27C8, 3B8E, 62DE, 6EBF, 7937, 84A3, A4AC, C84B, E9EE 0F38, 47A1, 78A6, 9D75	U1	Zachowanie stanu ochrony gatunku na całej powierzchni.	10 lat
1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	3BAC 6DC0, E8E4, 9B1E	FV	Zachowanie stanu ochrony gatunku na całej powierzchni.	Okres obowiązywania PZO

6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

Celem działań ochronnych jest poprawa stanu ochrony siedliska przyrodniczego. W warunkach dotychczasowego użytkowania łąk jest to możliwe do realizacji. Nie należy tylko intensyfikować użytkowania gospodarczego.

6430 Ziolorośla górskie (*Adenostylin alliariae*) i ziolorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

Celem działań ochronnych jest poprawa stanu co najmniej do stanu U1. W wyniku celowych zabiegów ochrony czynnej jest to możliwe (przynajmniej w niektórych płatach) w ciągu 10 lat. Skomplikowane może być usuwanie ekspansywnych obcych gatunków roślin. Części z nich prawdopodobnie nie uda się usunąć całkowicie (*Solidago sp.*)

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Celem działań ochronnych jest utrzymanie stanu ochrony siedliska przyrodniczego. O ile nie będzie dalszej presji w intensyfikacji użytkowania kośnego łąk (np. wysiewanie traw, nawożenie) jest to możliwe do realizacji w okresie 10 lat.

7210* Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*)

Celem działań ochronnych jest poprawa stanu ochrony siedliska przyrodniczego. Jest to możliwe pod warunkiem zmiany sposobu gospodarowania w płatach opanowanych przez trzcinę.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

W jedynym płacie grądu należy utrzymać stan. Nie ma możliwości poprawy jego stanu, ponieważ brak możliwości poprawy wskaźników „martwe drewno” oraz „martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości”.

91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)

Duża fragmentacja płatów spowodowana m.in. gospodarką leśną. Można poprawić stan siedliska w jednym płacie dzięki poprawie wskaźnika „gatunki obce geograficznie w drzewostanie”. W tym celu należy usuwać osobniki klonu jesionolistnego *Acer negundo* (poza transektami wyznaczonymi do oceny).

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

Brak możliwości poprawy stanu, ponieważ duża jest fragmentacja płatów (spowodowana m.in. gospodarką leśną) oraz niewielkie ilości martwego drewna wielkometryowego. Czas osiągnięcia w tych fitocenozach zadowalającej ilości martwego drewna, w tym martwego drewna wielkometryowego, przekracza okres PZO.

1617 Starodub łąkowy *Angelica palustris*

Celem działań ochronnych jest utrzymanie populacji gatunku w stanie nie pogorszonym. W warunkach dotychczasowego użytkowania łąk jest to możliwe do realizacji.

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

Populacja gatunku znajduje się na właściwym poziomie. Utrzymanie stanu ochrony zależy od stanu siedliska, które zagrożone jest potencjalnym odwodnieniem. Należy przedsięwziąć środki zapobiegające odwodnieniu terenu.

Moduł C**6. Ustalenie działań ochronnych**

Przedmiot ochrony	Działania ochronne					
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	A	Działania związane z ochroną czynną				
	A1	Wycinanie podrostu drzew i krzewów	Usuwanie młodych osobników drzew i krzewów zarastających łąkę (nie należy usuwać kęp starych osobników wierzby), wycinanie w okresie jesienno-zimowym, wynoszenie biomasy poza płat siedliska przyrodniczego.	GUID: 1777: Baruchowo, obręb Kłótno, Dz. nr: AR_1.10, AR_1.11, AR_1.12, AR_1.13, AR_1.14, AR_3.605, AR_3.606; GUID: 5441: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 269, 270, 271, 272;	Po zatwierdzeniu PZO, co 3 lata	20 ha x 5 tys. = 100

			<p>GUID: 6501: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257/2, 258, 259/1, 259/2, 260, 261, 262, 263;</p> <p>GUID: B661: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 193, 194, 195;</p> <p>GUID: BB0A: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 270, 271, 272, 273;</p> <p>GUID: D293: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 273, 274, 275;</p> <p>GUID: F0E5: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 203/2, 227;</p> <p>GUID: F790: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 274, 275;</p> <p>powierzchnia ok. 20 ha</p>			korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości
B	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
B1	Ekstensywne użytkowanie łąk.	<p>Działania obligatoryjne: zachowanie siedlisk przyrodniczych położonych na trwałych użytkach zielonych, ekstensywne użytkowanie kośne łąk</p> <p>Działania fakultatywne: koszenie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego 6410 w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.</p>	<p>GUID: 0163: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 149, 150/1, 151, 152/2;</p> <p>GUID: 1653: Baruchowo, obręb Baruchowo, Dz. nr: 11/1, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27;</p> <p>GUID: 1723: Baruchowo, obręb Baruchowo, Dz. nr: 36/1;</p> <p>GUID: 18E2: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 120, 121;</p> <p>GUID: 2429: Baruchowo, obręb Skrzyńki, Dz. nr: 214, 215, 216;</p> <p>GUID: 4598: Baruchowo, obręb Świątkowice, Dz. nr: 280;</p> <p>GUID: 6769: Baruchowo, obręb Klót-no, Dz. nr: AR_1.1;</p> <p>GUID: 6830: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 731, 735, 739, 743, 760, 770, 775;</p> <p>GUID: 74E2: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 610;</p> <p>GUID: 8170: Kowal, obręb Dębniaki, Dz. nr: 162, 163, 164;</p>	Po zatwierdzeniu PZO, przez czas obowiązywania	55 x 2,5 tys. x 10 lat= 1375	właściciel (zarządca) na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości

			<p>GUID: 9396: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 144, 145, 146, 147, 148, 156, 225, 226, 245, 246/1, 246/2, 246/3, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257/1, 257/2, 258, 259/1, 259/2, 260, 261, 262;</p> <p>GUID: 18E6: Kowal, obręb Więstawice Parc., Dz. nr: 995/1, 996, 132/1, 133/1;</p> <p>GUID: 0D08: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 154, 155;</p> <p>GUID: 0D3E: Baruchowo, obręb Świątkowice, Dz. nr: 11/1, 12, 20, 578;</p> <p>GUID: 120A: Baruchowo, obręb Klótno, Dz. nr: AR_3.610, AR_3.611;</p> <p>GUID: 14BF: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 269, 270, 271;</p> <p>GUID: 195F: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 178/1;</p> <p>GUID: 19D8: Kowal, obręb Dębniaki, Dz. nr: 288, 292;</p> <p>GUID: 1CCB: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 72, 73;</p> <p>GUID: 1DAA: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 114;</p> <p>GUID: 25B1: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 590;</p> <p>GUID: 36DF: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 177;</p> <p>GUID: 3C78: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 521/2, 553, 554, 555, 556, 558, 559, 560;</p> <p>GUID: 3D64: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 590;</p> <p>GUID: 3D71: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 114;</p> <p>GUID: 42EC: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 114, 115, 116;</p> <p>GUID: 47A0: Baruchowo, obręb</p>		
--	--	--	--	--	--

			<p>Kłótno, Dz. nr: AR_1.3, AR_1.4, AR_1.5, AR_3.605;</p> <p>GUID: 4A9B: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 994, 995/1;</p> <p>GUID: 523E: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 607, 610, 633, 634, 639;</p> <p>GUID: 542D: Baruchowo, obręb Baruchowo, Dz. nr: 10, 71, 72/1, 8;</p> <p>GUID: 559E: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 275, 276;</p> <p>GUID: 58AC: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 760, 764, 765, 770, 771, 772, 775, 777, 778;</p> <p>GUID: 60F5: Baruchowo, obręb Skrzyzki, Dz. nr: 223;</p> <p>GUID: 668C: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 234, 235;</p> <p>GUID: 6CFA: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 149, 150/1, 151, 152/2;</p> <p>GUID: 78B6: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 589, 608, 683/3;</p> <p>GUID: 7A96: Baruchowo, obręb Baruchowo, Dz. nr: 7;</p> <p>GUID: 8D20: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 158, 159, 160, 163/1, 163/2;</p> <p>GUID: 908B: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 72, 73;</p> <p>GUID: 9B8A: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 1012/2, 1014, 1015/1, 1015/2, 1016, 201/1;</p> <p>GUID: A5CA: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 156, 264, 265, 266, 267;</p> <p>GUID: A624: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 156;</p> <p>GUID: A9C8: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 72;</p> <p>GUID: AEB2: Kowal, obręb Dębniaki,</p>		
--	--	--	---	--	--

			<p>Dz. nr: 173/2, 175; GUID: B0FF: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 733, 737, 741, 745, 760, 761, 762, 767, 768, 770, 773, 774, 775, 779; GUID: B378: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 274, 275, 276; GUID: BC0A: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 150, 151, 152; GUID: BF8D: Baruchowo, obręb Górzeń Nowy, Dz. nr: 100, 94; GUID: C20C: Baruchowo, obręb Klótno, Dz. nr: AR_3.610; GUID: C46E: Baruchowo, obręb Klótno, Dz. nr: AR_1.74/1, AR_3.611; GUID: C483: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 642, 673, 674, 677, 678, 684, 703; GUID: CC0B: Baruchowo, obręb Skrzyzki, Dz. nr: 142, 209, 210; GUID: CC0F: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 634, 639; GUID: D4E8: Baruchowo, obręb Skrzyzki, Dz. nr: 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 262/2, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269; GUID: D561: Baruchowo, obręb Baruchowo, Dz. nr: 44/1, 45/1; GUID: DCC9: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 223/3; GUID: DE95: Kowal, obręb Więslawice Parc., Dz. nr: 153/1, 162/5; GUID: DFB3: Baruchowo, obręb Klótno, Dz. nr: AR_1.6, AR_1.7, AR_1.8, AR_1.9, AR_3.605; GUID: E422: Baruchowo, obręb Okna, Dz. nr: 298, 380, 56, 59, 60; GUID: E54B: Baruchowo, obręb Górzeń Nowy, Dz. nr: 116, 117;</p>			
--	--	--	--	--	--	--

			<p>GUID: F2CA: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 156, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 226, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 296, 297;</p> <p>GUID: F2CF: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 269, 270;</p> <p>GUID: F610: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 574, 575, 576, 581;</p> <p>GUID: F6D4: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 607, 610, 633, 634, 639;</p> <p>GUID: F2A1: Baruchowo, obręb Goren Nowy, Dz. nr: 78, 79, 80, 81; powierzchnia ok. 55 ha</p>			
B2	Koszenie wczesne, celem usuwania trzciny	<p>Działania obligatoryjne: koszenie jednokrotne w ciągu roku. brak orania, podsiewu, stosowania herbicydów, wypasu, nawożenia, wymagane koszenie na wysokości około 10 cm, w sposób nieniszczący struktury roślinności i gleby, od środka na zewnątrz działki z usunięciem lub złożeniem w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie po pokosie (z wyjątkiem uzasadnionych przypadków). koszenie: 1-25 VI (obowiązek pozostawienia 50% powierzchni nieskoszonej w ciągu całego roku - co roku inne miejsce, pozostawione zgodnie z dokumentacją wymaganą przez ARiMR) Działania fakultatywne: zabiegi zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego 6410 w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.</p>	<p>GUID: 0256: Baruchowo, obręb Goren Nowy, Dz. nr: 91, 92, 93;</p> <p>GUID: 1777: Baruchowo, obręb Klótno, Dz. nr: AR_1.10, AR_1.11, AR_1.12, AR_1.13, AR_1.14, AR_3.605, AR_3.606;</p> <p>GUID: 5441: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 269, 270, 271, 272;</p> <p>GUID: 6501: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257/2, 258, 259/1, 259/2, 260, 261, 262, 263;</p> <p>GUID: 9776: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 780, 909, 910, 911;</p> <p>GUID: 04EC: Baruchowo, obręb Skrzyńki, Dz. nr: 150/3, 218;</p> <p>GUID: 160F: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 642, 645, 668, 669, 671, 672, 685, 686;</p> <p>GUID: 29B1: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 683, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 770, 775, 778, 779, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855;</p>	Po zatwierdzeniu PZO, przez czas obowiązywania	45 ha x 2,5 tys. x 10 lat =1125	właściciel (zarządca) na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości

			<p>GUID: 2C01: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 683, 742, 743, 744, 745, 755;</p> <p>GUID: 366D: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 276;</p> <p>GUID: 51F8: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 91, 276;</p> <p>GUID: 53D5: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 115, 116, 117, 118;</p> <p>GUID: 57CF: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 264, 265;</p> <p>GUID: 65CC: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 546, 547, 548, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 585, 586, 591, 591/3, 591/4, 592, 593, 594, 604, 605, 606, 607, 610, 611, 612, 613, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 639, 640, 641, 642, 642/3, 642/4, 643, 644, 645, 645/3, 645/4, 646, 647, 648, 667, 670, 779;</p> <p>GUID: 6EDA: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 790, 791, 811, 812;</p> <p>GUID: 902E: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 1037, 203/2, 227;</p> <p>GUID: A186: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 119, 120, 121;</p> <p>GUID: A815: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 197;</p> <p>GUID: A8B7: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 704, 707, 708, 730, 734, 775, 779;</p> <p>GUID: AE33: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 156, 264;</p> <p>GUID: AE7D: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 91, 92;</p> <p>GUID: B661: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 193, 194, 195;</p> <p>GUID: B67D: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 265, 266, 267, 268, 269;</p> <p>GUID: BB0A: Kowal, obręb Krze-</p>		
--	--	--	--	--	--

			<p>went, Dz. nr: 270, 271, 272, 273; GUID: BC7E: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 614, 615, 623, 624, 625, 626, 649, 650, 651, 652, 664, 665, 666, 687, 780, 782/2, 782/3, 782/4; GUID: C2B4: Baruchowo, obręb Klót-no, Dz. nr: AR_1.15, AR_3.606; GUID: CD1B: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 200; GUID: D293: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 273, 274, 275; GUID: DB43: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 702, 703, 704, 775; GUID: E4D6: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 1037, 1038, 228, 229, 230, 294; GUID: F0E5: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 203/2, 227; GUID: F632: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 709, 726, 727, 728, 729, 780, 781, 782/2, 784, 785, 786, 787, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 906/1, 915/1; GUID: F790: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 274, 275; powierzchnia ok. 45 ha</p>				
	C	Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych					
	Nie przewiduje się						
	D	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
	Nie przewiduje się						
6430 Ziolo-rośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziolo-rośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	A	Działania związane z ochroną czynną					
	A1	Usuwanie drzew i krzewów	Wycinanie pojedynczych drzew i przerzedzanie zarośli, wycinanie w okresie jesienno-zimowym, wynoszenie biomasy poza płat siedliska przyrodniczego.	<p>GUID: 0143: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 155, 156, 158/2, 159, 166, 168, 65, 1065, 299, 300, 305, 308/1, 309/1, 312, 317, 318, 323, 324, 341, 342, 349, 350, 359; GUID: 208E: Kowal, obręb Grodztwo, Dz. nr: 155, 156, 172, 92; GUID: 55F6: Kowal, obręb Więslawice</p>	Po zatwierdzeniu PZO, jednorazowo	0,5 ha x 5 tys. = 2,5	właściciel (zarządca) na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ w Bydgoszczy

			Parc., Dz. nr: 934, 951, 114, 115, 116, 133/1, 134/1, 135/1, 136/1; GUID: 990C: Kowal, obręb Dębniaki, Dz. nr: 158/1, 158/2, 170, 172, 173/1, 65 powierzchnia ok. 0,5 ha			
A2	Usuwanie obcych gatunków inwazyjnych	Koszenie miejsc występowania gatunków inwazyjnych (<i>Echinocystis lobata</i> , <i>Impatiens glandulifera</i> , <i>Bidens frondosa</i>) w sezonie wiosenno-letnim – czerwiec/lipiec (przed zawiązaniem owoców), wynoszenie biomasy poza płat siedliska przyrodniczego.	GUID: 667B: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 1065, 218/2, 219, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455; GUID: B0DF: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 217/3, 219; GUID: DE6C: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 1065, 219, 508/1, 509/1, 510/1, 514, 779, 780; GUID: EDEB: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 219, 514, 779, 1065, 509/1 510/1 powierzchnia 1,26 ha	Po zatwierdzeniu PZO, co 3 lata przez czas obowiązywania, jeśli monitoring działań ochronnych wykaze wzrost pokrycia tych gatunków powyżej 5% w płatach należy zintensyfikować działania, np. koszenie coroczne	1,26 ha x 2 tys. x 3 razy = 7,56	właściciel (zarządca) na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ w Bydgoszczy
B	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
Nie przewiduje się						
C	Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych					
C1	Monitoring udziału gatunków inwazyjnych	Ocena procentowego udziału obcych gatunków inwazyjnych (<i>Echinocystis lobata</i> , <i>Impatiens glandulifera</i> , <i>Bidens frondosa</i>)	GUID: 667B: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 1065, 218/2, 219, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455; GUID: B0DF: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 217/3, 219; GUID: DE6C: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 1065, 219, 508/1, 509/1, 510/1, 514, 779, 780; GUID: EDEB: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 219, 514, 779, 1065, 509/1 510/1 powierzchnia 1,26 ha	jednorazowo, po 1 roku w połowie trwania PZO	0,3 tys. x 4 płaty = 1,2	RDOŚ w Bydgoszczy
D	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
Nie przewiduje się						
6510 Nizowe i	A	Działania związane z ochroną czynną				

górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Nie przewiduje się						
	B	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
	B1	Ekstensywne użytkowanie	<p>Działania obligatoryjne: Zachowanie siedlisk przyrodniczych położonych na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe</p> <p>Działania fakultatywne: Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego 6510 w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.</p>	<p>Na całej powierzchni siedliska</p> <p>GUID: 1721: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 149, 150, 156, 261, 262;</p> <p>GUID: 2911: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 116, 117;</p> <p>GUID: 2998: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 126, 164, 165, 166, 167;</p> <p>GUID: 3210: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 71, 72, 73, 74;</p> <p>GUID: 6610: Kowal, obręb Dębniaki, Dz. nr: 126, 156;</p> <p>GUID: 6974: Kowal, obręb Dębniaki, Dz. nr: 153, 207, 208/1, 208/2, 209, 210;</p> <p>GUID: 7174: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 165, 166;</p> <p>GUID: 7612: Baruchowo, obręb Okna, Dz. nr: 479;</p> <p>GUID: 9614: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 124, 149, 150/1, 151, 152/1, 152/2, 153, 154, 155;</p> <p>GUID: 038D: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 148;</p> <p>GUID: 0B52: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 255/1, 256/1, 259/1, 263/1;</p> <p>GUID: 0DA3: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 195, 196;</p> <p>GUID: 110E: Kowal, obręb Dębniaki, Dz. nr: 160, 161/1, 161/2, 162, 65;</p> <p>GUID: 1EC4: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 792, 793/2, 795, 805/1, 808, 809;</p> <p>GUID: 21BF: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 112, 113, 114;</p> <p>GUID: 371C: Kowal, obręb Dębniaki, Dz. nr: 175, 176;</p> <p>GUID: 3BA1: Baruchowo, obręb</p>	Po zatwierdzeniu PZO, przez czas obowiązywania	72 ha x 10 lat x 1,2 tys. = 864	właściciel (zarządca) na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości

			<p>Klótno, Dz. nr: AR_3.609, AR_3.610, AR_3.611;</p> <p>GUID: 3CD5: Baruchowo, obręb Skrzynki, Dz. nr: 213;</p> <p>GUID: 447E: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 150, 151, 152;</p> <p>GUID: 4FA7: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 120, 121, 70;</p> <p>GUID: 71F5: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 152, 153;</p> <p>GUID: 731F: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 282, 292, 293, 294, 295, 296;</p> <p>GUID: 78DC: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 235/1, 235/2, 239;</p> <p>GUID: 810B: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 100, 94;</p> <p>GUID: 83D1: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 110, 111, 112;</p> <p>GUID: 8A77: Baruchowo, obręb Skrzynki, Dz. nr: 144, 145, 146/2;</p> <p>GUID: 8BCA: Baruchowo, obręb Klótno, Dz. nr: AR_1.74/1, AR_1.74/2, AR_1.75/1, AR_1.76, AR_1.77;</p> <p>GUID: 93A5: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 152/2, 153, 154, 155;</p> <p>GUID: A55D: Baruchowo, obręb Skrzynki, Dz. nr: 120/1, 121/6, 122, 123;</p> <p>GUID: A80F: Kowal, obręb Dębniaki, Dz. nr: 152/1, 152/4, 207;</p> <p>GUID: B65A: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 155, 156, 157, 158;</p> <p>GUID: B9B2: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 135/2, 136/4, 156, 211;</p> <p>GUID: B9C5: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 104, 105, 195, 197, 198, 264, 1064, 220, 221, 222, 223, 224/1,</p>		
--	--	--	---	--	--

			<p>224/2, 225, 226, 227, 228, 243, 282; GUID: C6DB: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 169, 170; GUID: CD86: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 72, 73; GUID: D3A4: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 386, 391, 392, 393; GUID: DDBF: Baruchowo, obręb Skrzyńki, Dz. nr: 150/2, 150/3, 217, 218; GUID: E171: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 574, 575, 576; GUID: E6ED: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 110, 111, 112; GUID: EB85: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 1075, 1077, 1083, 1084, 242, 263/1, 264/1, 267/1, 268, 269/1, 272/1, 273/1, 326, 327, 328, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 345, 346, 355, 356, 357, 362, 363, 364, 365, 366, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 377/1, 377/2, 378/1, 378/2, 379/1, 379/2, 380, 381, 382, 383, 386, 387, 388, 389, 390, 394, 395, 396, 399/1, 399/2, 400/1, 400/2, 401, 402, 406, 407; GUID: EC4F: Kowal, obręb Dębniaki, Dz. nr: 164, 169/1, 169/2, 169/3; GUID: F04C: Kowal, obręb Rakutowo, Dz. nr: 237, 238/2, 240, 241, 242, 244/1, 247/1, 282; GUID: 9BEE: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 88 powierzchnia ok. 72 ha</p>			
	C	Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych				
	Nie przewiduje się					
	D	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony				
	Nie przewiduje się					
7210* Torfowiska nakredowe	A	Działania związane z ochroną czynną				
	A1	Wycinanie	Wycinanie pojedynczych krzewów	GUID: E0E6: Kowal, obręb Krzewent,	Jednorazowo w	2 ha x 5 tys. = właściciel

(Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis)		krzewów		Dz. nr: 1037, 1, 163, 164, 165/2, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178; GUID: E1DA: Kowal, obręb Krzewent, Dz. nr: 1037, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203/2; powierzchnia ok. 2 ha	trakcie trwania PZO	10	(zarządca) na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ w Bydgoszczy
	B	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
	Nie przewiduje się						
	C	Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych					
Nie przewiduje się							
D	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
Nie przewiduje się							
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)	A	Działania związane z ochroną czynną					
	Nie przewiduje się						
	B	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
	Nie przewiduje się						
C	Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
Nie przewiduje się							
D	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
Nie przewiduje się							
91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae)	A	Działania związane z ochroną czynną					
	A1	Usuwanie obcych geograficznie drzew i krzewów	Usuwanie różnowiekowych osobników klonu jesionolistnego <i>Acer negundo</i> z karpami, wynoszenie biomasy poza płat siedliska przyrodniczego.	oddział 225 (powierzchnia ok. 30 ha)	jednorazowe	ok. 40	nadleśnictwo Włocławek
	B	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
	Nie przewiduje się						
	C	Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych					
C1	Monitoring udziału klonu jesionolistnego o <i>Acer negundo</i>	Ocena procentowego udziału klonu jesionolistnego <i>Acer negundo</i> na całej powierzchni siedliska	oddział 225	5 lat po wycięciu	2 płyty x 0,5 tys. = 1	RDOŚ w Bydgoszczy	
D	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
Nie przewiduje się							
91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-	A	Działania związane z ochroną czynną					
	Nie przewiduje się						

jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	B	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania				
	Nie przewiduje się					
	C	Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych				
	Nie przewiduje się					
	D	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony				
Nie przewiduje się						
1617 Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i>	A	Działania związane z ochroną czynną				
	A1	Nie przewiduje się				
	B	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania				
	B1	Ekstensywne użytkowanie	<p>Działania obligatoryjne: Zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe trwałych użytków zielonych.</p> <p>Działania fakultatywne: Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu, ukierunkowanego na ochronę siedliska gatunku (szczególności siedliska 6410) w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów.</p>	<p>Całe siedlisko gatunku</p> <p>GUID: 0233: Baruchowo, obręb Okna, Dz. nr: 23, 24;</p> <p>GUID: 7937: Baruchowo, obręb Okna, Dz. nr: 71;</p> <p>GUID: 0F38: Baruchowo, obręb Skrzynki, Dz. nr: 267, 268;</p> <p>GUID: 27C8: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 149, 150/1, 151, 152/2, 153, 154, 155;</p> <p>GUID: 3B8E – Baruchowo, obręb Goreń Nowy, dz. 167;</p> <p>GUID: 47A1: Baruchowo, obręb Okna, Dz. nr: 89;</p> <p>GUID: 62DE: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 163/7, 163/8;</p> <p>GUID: 6EBF: Baruchowo, obręb Okna, Dz. nr: 77;</p> <p>GUID: 78A6: Baruchowo, obręb Okna, Dz. nr: 89;</p> <p>GUID: 84A3: Baruchowo, obręb Okna, Dz. nr: 71, 80;</p> <p>GUID: 9D75: Baruchowo, obręb Okna, Dz. nr: 90;</p> <p>GUID: A4AC: Baruchowo, obręb Goreń Nowy, Dz. nr: 167, 168;</p> <p>GUID: C84B: Baruchowo, obręb Okna, Dz. nr: 71;</p> <p>GUID: E9EE: Baruchowo, obręb Ok-</p>	Po zatwierdzeniu PZO, przez czas obowiązywania	koszty w ramach dopłat dla siedliska 6410

			na, Dz. nr: 298; powierzchnia 1,11 ha			
	C	Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych				
	Nie przewiduje się					
	D	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony				
	Nie przewiduje się					
1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	A	Działania związane z ochroną czynną				
	Nie planuje się					
	B	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania				
	Nie planuje się					
	C	Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych				
	Nie planuje się					
	D	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony				
	Nie planuje się					

6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

Planowane jest wycinanie podrostu drzew i krzewów w płatach nie użytkowanych i zarastających w wyniku sukcesji wtórnej. W pozostałych płatach planuje się ekstensywne użytkowanie z późnym koszeniem (zgodnie z aktualnym programem rolnośrodowiskowym). Jedynie w płatach, które zaczyna opanowywać trzcina pospolita, proponuje się koszenie wczesne celem ograniczenia wzrostu tego ekspansywnego gatunku.

6430 Ziolorośla górskie (*Adenostylin alliariae*) i ziolorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

Planuje się wycinanie pojedynczych drzew i przerzedzanie zarośli w celu utrzymania lub powiększenia powierzchni siedliska przyrodniczego 6430. W płatach z obecnością inwazyjnych gatunków obcych *Echinocystis lobata*, *Impatiens glandulifera*, *Bidens frondosa* proponuje się koszenie wczesne w celu ograniczenia wytwarzania diaspor generatywnych.

6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Planuje się ekstensywne użytkowanie kośne (jeden, ewentualnie dwa pokosy) lub wypas.

7210* Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*)

W 3 płatach proponuje się wycinanie pojedynczych krzewów zarastających torfowisko.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

Nie przewiduje się żadnych działań ochronnych.

91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*)

Planuje się usuwanie obcego geograficznie gatunku – klonu jesionolistnego *Acer negundo*.

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

Nie przewiduje się żadnych działań ochronnych.

1617 Starodub łąkowy *Angelica palustris*

Planuje się ekstensywne użytkowanie łąk (koszenie późne), na których występuje ten gatunek oraz szczegółowe określenie zasobów populacyjnych gatunku w obszarze.

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

W ramach PZO – brak działań. Planowana jest budowa zastawki na wypływie rzeki Rakutowki z Jeziora Rakutowskiego, która ma na celu zatrzymywanie wody w okresach suszy (działanie określone w planie ochrony rezerwatu przyrody Jezioro Rakutowskie).

7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony

Cel	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitoringowych	Terminy/ częstotliwość	Miejsce	Podmiot odpowiedzialny	Szacowany koszt (w tys. zł)
Poprawa stanu ochrony siedliska przyrodniczego 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	Powierzchnia siedliska Specyficzna struktura i funkcja Perspektywy ochrony	Wszystkie wskaźniki	Zgodnie z metodyką PMS GIOŚ	Co 6 lat	Siedlisko przyrodnicze 6410 w transekcie: zdj. 1 N 52° 31' 13,6" E 19° 17' 03,6" zdj. 2 N 52° 31' 13,1" E 19° 17' 02,3" zdj. 3 N 52° 31' 12,1" E 19° 17' 01,4"	RDOŚ w Bydgoszczy	1
Poprawa stanu ochrony siedliska przyrodniczego 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Powierzchnia siedliska Specyficzna struktura i funkcja Perspektywy ochrony	Wszystkie wskaźniki	Zgodnie z metodyką PMS GIOŚ	Co 6 lat	Siedlisko przyrodnicze 6510 w transekcie: zdj. 1 N 52° 32' 14,9 E 19° 15' 30,1" zdj. 2 N 52° 32' 12,9 E 19° 15' 28,2" zdj. 3 N 52° 32' 10,9 E 19° 15' 26,5"	RDOŚ w Bydgoszczy	1
Poprawa stanu ochrony siedliska przyrodniczego 7210* Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	Powierzchnia siedliska Specyficzna struktura i funkcja Perspektywy ochrony	Wszystkie wskaźniki	Zgodnie z metodyką PMS GIOŚ	Co 6 lat	Siedlisko przyrodnicze 7210 w transekcie: zdj. 1 N 52° 32' 31,2" E 19° 14' 38,0" zdj. 2 N 52° 32' 30,1" E 19° 14' 40,9" zdj. 3 N 52° 32' 28,5" E 19° 14' 44,2"	RDOŚ w Bydgoszczy	1

Zachowanie stanu ochrony i powierzchni siedliska przyrodniczego 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Powierzchnia siedliska Specyficzna struktura i funkcja Perspektywy ochrony	Wszystkie wskaźniki	Zgodnie z metodyką PMS GIOŚ dla 9160 z modyfikacją wskaźnika „gatunki charakterystyczne” (przyjąć gatunki charakterystyczne dla grądu subkontynentalnego)	Co 6 lat	Siedlisko przyrodnicze 9170 w transekcje: zdj. 1 N 52° 30' 37,2", E 19° 17' 12,3" zdj. 2 N 52° 30' 38,5" E 19° 17' 11,5"	RDOŚ w Bydgoszczy	1
Zachowanie stanu ochrony i powierzchni siedliska przyrodniczego 91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	Powierzchnia siedliska Specyficzna struktura i funkcja Perspektywy ochrony	Wszystkie wskaźniki	Zgodnie z metodyką PMS GIOŚ	Co 6 lat	Siedlisko przyrodnicze 91E0* w transekcje: zdj. 1 N 52° 30' 46,9", E 19° 15' 31,2" zdj. 2 N 52° 30' 48,8" , E 19° 15' 29,5" zdj. 3 N 52° 30' 51,5", E 19° 15' 27,6"	RDOŚ w Bydgoszczy	1
Zachowanie stanu ochrony i powierzchni siedliska przyrodniczego 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	Powierzchnia siedliska Specyficzna struktura i funkcja Perspektywy ochrony	Wszystkie wskaźniki	Zgodnie z metodyką PMS GIOŚ	Co 6 lat	Siedlisko przyrodnicze 91F0 w transekcje: zdj. 1 N 52° 30' 28,1", E 19° 14' 36,3" zdj. 2 N 52° 30' 28,5" E 19° 14' 38,2" zdj. 3 N 52° 30' 29,4" E 19° 14' 40,7"	RDOŚ w Bydgoszczy	1

Zachowanie stanu ochrony gatunku 1617 Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i> na całej powierzchni.	Populacja, siedlisko	Wszystkie wskaźniki	Zgodnie z metodyką GIOŚ, w stałym punkcie monitoringowym.	Co 5 lat (począwszy od drugiego roku po zatwierdzeniu PZO)	GUID 27C8 zdj. 1 N 52° 31' 12,1" E 19° 17' 05,8"	RDOŚ w Bydgoszczy	ok. 2
Zachowanie stanu ochrony gatunku 1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> na całej powierzchni.	Populacja, siedlisko	Wszystkie wskaźniki	Zgodnie z metodyką PMS GIOŚ	Co 5 lat (począwszy od drugiego roku po zatwierdzeniu PZO)	Działka: 522/1 i 522/2 N 52°32'3.64", E 19°12'37.53",	RDOŚ w Bydgoszczy	ok. 2

6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

Monitoring siedliska przyrodniczego planowany w celu kontroli stanu siedliska z uwagi na dużą powierzchnię siedliska i cenne gatunki flory.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Monitoring planowany ze względu na zmniejszającą się powierzchnię siedliska w obszarze (zamiana na pola uprawne).

7210* Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*)

Monitoring planowany ze względu na zwiększającą się powierzchnię siedliska w obszarze kosztem siedliska 3130 (w rezerwacie przyrody Jezioro Rakutowskie).

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

Jedyny płat łąki w obszarze. Monitoring zaplanowano w miejscu wykonania transektu do oceny stanu ochrony.

91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*)

Monitoring siedliska przyrodniczego planowany w celu kontroli stanu siedliska z uwagi na dużą powierzchnię siedliska w obszarze.

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

Monitoring siedliska przyrodniczego planowany w celu kontroli stanu siedliska z uwagi na dużą powierzchnię siedliska w obszarze.

1617 Starodub łąkowy *Angelica palustris*

Monitoring zaplanowano na największym stanowisku, w miejscu wykonania transektu do oceny stanu ochrony.

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

Monitoring zaplanowano w miejscu wykonania transektu do oceny stanu ochrony - zbiornik wodny o powierzchni ok. 0,35 ha reprezentatywny dla całego terenu.

8. Wskazania do dokumentów planistycznych

Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody)
---------------------------	---

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kowal.	<p>Wprowadzić zalecenia wskazane w zarządzeniu nr 15/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jezioro Rakutowskie” (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 311, poz. 3387):</p> <ul style="list-style-type: none"> - utrzymać stabilne warunki hydrologiczne Jeziora Rakutowskiego, w szczególności późnym latem i wczesną jesienią, poprzez wykonanie prac inżynieryjno-technicznych hamujących dalszą degradację ekosystemu jeziora, w celu zachowania ciągłości trwania w stanie niezmienionym siedlisk przyrodniczych (...); - zachować otaczające rezerwat grunty określone w ewidencji gruntów obowiązującej w dniu wejścia w życie przedmiotowego zarządzenia, jako użytki zielone, ze szczególnym uwzględnieniem łąk - w chwili obecnej ekstensywnie użytkowane. - ograniczać możliwości lokalizacji inwestycji wodochłonnych w górnej części zlewni rzeki Rakutowki, mogących przyczynić się do obniżenia poziomu wód w rezerwacie m.in. prace ziemne, kopalnie odkrywkowe, itp.”
--	--

9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony

brak wskazań

10. Projekt weryfikacji SDF obszaru (załącznik 8) i jego granic

L.p.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
1.	punkt 1.6. Załuski T., Przystalski A., Kasprzyk K., Cyzman W., UMK Toruń; Lamentowicz M., UAM Poznań; Zakład Ornitologii PAN - Gdańsk; WZS woj. kujawsko- pomorskiego	Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy, Katedra Kształtowania i Ochrony Środowiska, Adres: ul. Sucha 9 , 85-796 Bydgoszcz	Uzupełniono opis
2.	punkt 3.1. 2330 Wydmy śródłądowe z murawami napiaskowymi reprezentatywność B	2330 reprezentatywność D	Ocenę reprezentatywności obniżono ze względu na niską powierzchnię siedliska (<0,5% zasobów krajowych).
3.	3130 Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z Littorelletea, Isoëto-Nanojuncetea, reprezentatywność i ocena ogólna – B, % pokrycia – 0,46%	3130 reprezentatywność i ocena ogólna – C, % pokrycia – 0,13%	Ocenę reprezentatywności obniżono ze względu na mało reprezentatywny dla tego typu siedliska skład roślinności. Lokalizacja i powierzchnia płatów siedliska labilna – zależy od poziomu wód, może się zmieniać w zależności o wypełnienia misy jeziora. W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji oraz

			reprezentatywności.
4.	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic, % pokrycia – 2,98	3140, % pokrycia – 2,71	Powierzchnia siedliska labilna, może się zmieniać w zależności od ilości opadów.
5.	3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion stan zachowania i ocena ogólna C	3150 stan zachowania i ocena ogólna D	Ocenę reprezentatywności obniżono ze względu na niewielką powierzchnię siedliska (<0,5% zasobów krajowych). Brak danych o powierzchni siedliska w Polsce, ale w samej tylko stoi Brodnickiej jest ponad 1300 ha.
6.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion) stan zachowania i ocena ogólna - A, % pokrycia – 4,53%	6410 stan zachowania i ocena ogólna - B, % pokrycia – 3,16%	Wskaźniki stopnia zachowania struktury i funkcji średnie (ocenę obniżono ze względu na płyty siedliska często antropogenicznie zniekształcone. W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji oraz reprezentatywności. Zmiana % pokrycia siedliska wynika z błędu naukowego, wcześniejsze dane o powierzchni siedliska były szacunkowe, aktualne wynikają z kartowania terenowego
7.	6430 Ziołorośla górskie (Adenostylien alliariae) i ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium) , stan zachowania – B, % pokrycia – 0,5	6430 stan zachowania – C, % pokrycia – 0,17	Wskaźniki stopnia zachowania struktury i funkcji średnie, ocenę obniżono ze względu na płyty siedliska często antropogenicznie zniekształcone (m.in. udział gatunków obcych). Zmiana % pokrycia siedliska wynika z błędu naukowego, wcześniejsze dane o powierzchni siedliska były szacunkowe, aktualne wynikają z kartowania terenowego
8.	brak	6440	Wykaz typów siedlisk uzupełniono o siedlisko 6440 Łąki selernicowe

			(<i>Cnidion dubii</i>), którego obecność stwierdzono w trakcie badań terenowych. Siedlisko oceniono na D.
9.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) % pokrycia – 0,51	6510 % pokrycia – 1,84	Zmiana % pokrycia siedliska wynika z błędu naukowego, wcześniejsze dane o powierzchni siedliska były szacunkowe, aktualne wynikają z kartowania terenowego
10.	7210 Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>) % pokrycia – 1,05	7210 % pokrycia – 0,72	Zmiana % pokrycia siedliska wynika z błędu naukowego, wcześniejsze dane o powierzchni siedliska były szacunkowe, aktualne wynikają z kartowania terenowego.
11.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk) stan zachowania – C, % pokrycia – 0,05	7230 stan zachowania – B, % pokrycia – 0,01	Ocenę reprezentatywności obniżono ze względu na niską powierzchnię siedliska (<0,5% zasobów krajowych). Zmiana % pokrycia siedliska wynika z błędu naukowego, wcześniejsze dane o powierzchni siedliska były szacunkowe, aktualne wynikają z kartowania terenowego.
12.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>) ocena ogólna – C, % pokrycia – 0,25	9170 ocena ogólna – B, % pokrycia – 0,15	W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji oraz reprezentatywności niż powierzchni względnej. Zmiana % pokrycia siedliska wynika z błędu naukowego, wcześniejsze dane o powierzchni siedliska były szacunkowe, aktualne wynikają z kartowania terenowego.
13.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> ,	91E0 ocena ogólna – B, % pokrycia – 9,22	W ocenie ogólnej przypisano wyższą wagę wskaźnikom stopnia

	Populetum albae, Alnenion ocena ogólna – A, % pokrycia – 13,29		zachowania struktury i funkcji oraz powierzchni względnej niż reprezentatywności. Zmiana % pokrycia siedliska wynika z błędu naukowego, wcześniejsze dane o powierzchni siedliska były szacunkowe, aktualne wynikają z kartowania terenowego.
14.	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum) ocena reprezentatywności B, % pokrycia – 3,92	91F0 3,92 ocena reprezentatywności – A, % pokrycia – 4,32	Ocenę reprezentatywności podwyższono gdyż, są to zbiorowiska silnie zróżnicowane pod względem struktury i bogactwa gatunkowego. W obszarze występują płaty z typowo rozwiniętym drzewostanem budowanym przez dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> , jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i> i wiązy. Podszyt i runo z dużą liczbą gatunków charakterystycznych. Zmiana % pokrycia siedliska wynika z błędu naukowego, wcześniejsze dane o powierzchni siedliska były szacunkowe, aktualne wynikają z kartowania terenowego.
15.	punkt 3.2 brak	<i>Angelica palustris</i>	Gatunek odnaleziony kilka lat temu we wschodniej i centralnej części obszaru. Populacja bogata, zgodna z optymalnymi warunkami siedliskowymi (podłoże żyzne i wilgotne). Ocena ogólna B. Wielkość populacji – C, izolacja – C, ale stan zachowania populacji dobry (gatunek w licznych i bogatych skupieniach, różna wielkość skupień, odnawianie się populacji, częste osobniki

			juwenilne, optymalne warunki siedliskowe, brak wyraźnych zagrożeń).
16.	<i>Drepanocladus vernicosus</i> ocena ogólna - C	<i>Drepanocladus vernicosus</i> ocena ogólna - D	Gatunek zanotowany z tego wcześniej. Jego obecność wymaga jednak potwierdzenia. Próby potwierdzenia gatunku w 2012 roku nie udały się, mimo zlustrowania około 200 skupień mchów w rejonie dawnego notowania. Ocena ogólna D, ze względu na niewielki areal występowania (aktualnie nie potwierdzony) oraz szuwarowy obecnie, a nie mechowiskowy, charakter łąki.
17.	brak	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Obserwacje terenowe połączone z oceną stanu siedliska w dniach 22.05.2012, 2.06.2012, 11.08.2012, 20.08.2012 wykazały obecność przynajmniej 2 stanowisk: 1: N 52°32'4,36", E 19°12'37,22", 2: N 52°30'19,21", E 19°12'56,06". Ze względu na małą liczbę osobników gatunek otrzymał ocenę D.
18.	1337 <i>Castor fiber</i> C C B C C 1355 <i>Lutra lutra</i> R C B C C 1060 <i>Lycaena dispar</i> P C B C C	M,1337, <i>Castor fiber</i> ,p,12,20,i,R,G,D M,1355, <i>Lutra lutra</i> ,p,6,10,i,R,G,D I,1060, <i>Lycaena dispar</i> ,p,,i (adults),R,DD,D	Ze względu na zasoby populacyjne nie przekraczające 0,5% populacji krajowej zmieniono oceny na D.
19.	Inne tereny (miasta, wsie, drogi, śmietniska, kopalnie, tereny przemysłowe) 1% Lasy liściaste 24% Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) 29% Siedliska rolnicze (ogólnie) 32% Torfowiska, bagna, roślinność na brzegach wód, młaki. 9% Wody śródlądowe (stojące i płynące) 5% OPIS OBSZARU Suma pokrycia siedlisk 100 %	N06,Wody śródlądowe (stojące i płynące),2,84 N07,Torfowiska, mokradła, bagna, roślinność granicząca z wodami,1,03 N09,Suche murawy, stepy,0,07 N10,Łąki wilgotne, łąki świeże ,4,71 N19,Lasy mieszane,13,69 Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego,22,35	upelniono klasy siedlisk

20.	<p>Obszar obejmuje tzw. Nieckę Kłócieńską, leżącą w mezoregionie Kotliny Płockiej, ograniczoną od północy przez pola wydymowe, a od południa przez wysoczyznę morenową. Niecka w większości wypełniona jest osadami organicznymi. Teren jest płaski i okresowo podmokły, znaczna jego część została w przeszłości zmeliorowana i jest użytkowana rolniczo. Jest to obszar dawnych torfowisk niskich, zalegających na kredzie jeziornej, odwadniany przez rzekę Kłótnię (Rakutówkę).</p> <p>W centrum obszaru znajduje się unikatowe jezioro Rakutowskie, pochodzenia wytopiskowego. Jest ono płytkim jeziorem ramienicowym, o zmiennej powierzchni (obecnie ok. 170-300 ha), o płaskich brzegach porośniętych głównie pasem szuwaru trzcinowego. Jezioro posiada bogatą roślinność wodną, znaczne powierzchnie dna zajęte są przez łąki ramienicowe. W ciągu roku zmiany powierzchni lustra wody sięgają rzędu 60-70 ha, przy stosunkowo nieznacznych wahaniach pionowych. Wynurzane latem dno, porasta kalcyfilna roślinność namuliskowa i szuwarowa, m.in. szuwar kłociowy. Wokół Jeziora Rakutowskiego rozciąga się rozległy kompleks ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk, w tym znaczne powierzchnie łąk trzęślicowych z wieloma charakterystycznymi gatunkami: <i>Dianthus superbus</i>, <i>Gentiana pneumonanthe</i>, <i>Gentianella amarella</i>, <i>Cnidium dubium</i>, <i>Lathyrus palustris</i>, <i>Orchis militaris</i>, <i>Viola stagnina</i>. Jezioro z przylegającymi szuwa-</p>	<p>Według podziału fizycznogeograficznego Kondrackiego (2000) obszar Błota Kłócieńskie leży w granicach mezoregionu Kotliny Płockiej, który jest częścią makroregionu Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, wchodzącej w skład prowincji Pojezierza Południowobałtyckie.</p> <p>Według podziału geobotanicznego J. M. Matuszkiewicza (2001) obszar znajduje się w dziale Mazowiecko-Podlaskim, w Krainie Chełmińsko-Dobrzyńskiej (E 1) oraz w regionie E.1.6. Nadwiślański Włocławsko-Bydgoski.</p> <p>Od strony północnej „Błota Kłócieńskie” graniczą z wydymowym obszarem Kotliny Płockiej. Na południu zaś sąsiadują z wysoczyzną morenową Pojezierza Kujawskiego. Krawędź wysoczyzny wyznacza szosa Kowal – Gostynin.</p> <p>Na terenie „Błot Kłócieńskich” znajdują się jeziora wytopiskowe i zagłębienia bezodpływowe wypełnione osadami limnicznymi i torfami. Wśród osadów wyróżnić można: namuły den dolinnych, namuły torfiaste, torfy, gytie, deluwia krawędzi Wysoczyzny Kujawskiej i piaski eoliczne tworzące niewielkie i mało wyraźne formy. Namuły den dolinnych związane są genetycznie ze splukiwaniem ze zboczy i powolnym przepływem wzdłuż doliny rzeki Rakutówki. Namuły torfiaste występują w szerokim i płaskim obniżeniu Rakutówki. Wokół Jeziora Rakutowskiego stwierdzono gytie węglanowe (miąższość do 1 m). Mają one charakter silnie wapnistych mułków o barwie szarej ze szczątkami roślinnymi i skorupkami ślimaków. Gytie odgrywają dużą rolę jako utwory glebotwórcze, tworzą bagienne gleby gytiove i pobagienne gleby gytiovo-murszowe.</p> <p>Teren położony jest w środkowej części dzielnicy klimatycznej nazywanej Regionem Wielkopolsko-Mazowieckim. W regionie tym występują nieco wyższe od średnich w Polsce temperatury powietrza i znacznie niższe sumy roczne opadów atmosferycznych (w Baruchowie 517 mm - za lata 1951-1980). Parowanie z powierzchni wody należy tu do najwyższego w Polsce (średnio w roku 570 mm). W latach z opadami niższymi od 520 mm występuje znaczny deficyt wody, który może być równoważony przez wodę napływającą z sąsiednich regionów.</p> <p>W centralnej części obszaru znajduje się płytkie Jezioro Rakutowskie (powierzchnia ok. 188 ha) i niewielkie powierzchniowo jezioro Żłoby. Przez oba przepływa rzeka Rakutówka, płynąc z południowego-wschodu na północny-zachód. We wschodniej części obszaru znajduje się silnie zarośnięte przez roślinność szuwarową i wodną Jezioro Radziszewskie.</p> <p>Na terenie „Błot Kłócieńskich” dominują pola uprawne i użytki zielone – głównie łąki. Duże powierzchnie zajmują szuwały. W środkowej części znajduje się zwarty kompleks leśny.</p> <p>Na terenie obszaru znajdują się 2 rezerваты przyrody – „Jezioro Rakutowskie” i „Olszyny Rakutowskie”. Teren Błot Kłócieńskich w ok. 90% pokrywa się z ostoją ptasią - Błota Rakutowskie PLB040001.</p>	uzupełniono opis obszaru w przedmiotowym zakresie
-----	---	--	---

	<p>rami jest objęte granicami rezerwatu "Jeziorko Rakutowskie" (pow. 414,07 ha), utworzonego dla awifauny.</p> <p>Obszar w znacznej części porośnięty jest przez wilgotne kompleksy leśne, zajęte przez olsy, łągi jesionowo-olszowe i łągi wiązowo-jesionowe. Pod wpływem sukcesywnego obniżania się poziomu wód gruntowych zwiększa się areal łągi wiązowo-jesionowej, a nawet tworzą się wilgotne postacie grądu. Fitocenozy wilgotnych lasów są ostoją rzadkich w centralnej Polsce składników flory, np. <i>Daphne mezereum</i>, <i>Huperzia selago</i>, <i>Isopyrum thalictroides</i>, <i>Poa remota</i>. Na południe od Jeziora Rakutowskiego rozciąga się kompleks leśny, gdzie utworzony został rezerwat "Olszyny Rakutowskie" (pow. 174,62 ha).</p>		
21.	<p>Obszar Błot Kłócińskich ma wysokie walory przyrodnicze zarówno w skali regionalnej, jak i krajowej. Wynikają one z dużej liczby cennych siedlisk przyrodniczych (zidentyfikowano ich 12 typów) oraz z dużej powierzchni zajmowanej przez kilka z nich.</p> <p>Jednym z najważniejszych obiektów przyrodniczych jest Jezioro Rakutowskie, reprezentujące zbiorniki z obecnością podwodnych łąk ramienicowych. Tak dużego akwenu tego typu nie ma w tej części Polski. Bardzo cenne są też fitocenozy łąk trzęślicowych z rzadkimi gatunkami roślin. Są to jedne z kilku większych pod względem powierzchni, skupień łąk trzęślicowych w tej części kraju.</p> <p>Na szczególną uwagę zasługuje ponadto wielohektarowy kompleks wilgotnych</p>	<p>2330 Wydmny śródlądowe z murawami napiaskowymi W granicach obszaru stwierdzono występowanie 6 płatów siedliska przyrodniczego. Ich lokalizacja jest w części zachodniej, pośród suchych łąk, pól uprawnych, nasadzeń sosnowych i zabudowań. Procent pokrycia — 0,07% (procent pokrycia oszacowano na podstawie inwentaryzacji terenowej wykonanej w 2012 r.) Reprezentatywność — D</p> <p>Typowy dla tego siedliska zespół murawy szczotlichowej występuje tylko w postaci niewielkich i ubogich gatunkowo płatów. Siedlisko silnie przekształcone nasadzeniami sosny i brzozy lub w wyniku eksploatacji piasku. Powierzchnia siedliska nikła w obszarze. Brak danych o powierzchni siedliska w Polsce, ale już w porównaniu do Kotliny Toruńskiej szacowane zasoby są mniejsze niż 0,5%.</p> <p>3130 Brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z <i>Littorelletea</i>, <i>Isoëto-Nanojuncetea</i> W granicach obszaru stwierdzono występowanie 9 płatów siedliska przyrodniczego, przy czym należy nadmienić, iż ich liczba i powierzchnia może ulegać zmianie wraz z wahaniami poziomu wody w jeziorze. Wszystkie płaty należą do bardzo rzadko spotykanego w Polsce podtypu 3130-1. Reprezentatywność — B</p>	uzupełniono zapis

<p>lasów łęgowych, jeden z najrozleglejszych obszarów tego typu lasów w centralnej Polsce. Na terenie obszaru odnaleziono ponadto stanowiska 6 gatunków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Błota Rakutowskie to jednocześnie ostoja ptasia, o randze europejskiej E 42. Występują tutaj co najmniej 24 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie łęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: podróżniczek (PCK), gęgawa, śmieszka, sieweczka obrożna (PCK). Stosunkowo licznie (C7) występuje błotniak łąkowy, rybitwa czarna i dzięcioł średni. W okresie wędrowek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrowkowego (C3) głównie i gęgawy. Ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach powyżej 20000 osobników (C4); stosunkowo duże koncentracje (C7) osiąga cyraneczka, czernica, płaskonos, łyska, krwawodziób, czajka i rybitwa czarna.</p>	<p>Charakter ekologiczny jest bardzo reprezentatywny dla tego typu siedliska, ale skład roślinności znacznie mniej.</p> <p>Względna powierzchnia — C Powierzchnia siedliska przyrodniczego w Polsce nie jest znana, ocena jest więc przybliżona.</p> <p>Stan zachowania — B Stopień zachowania struktury — dobry. Płaty siedliska tylko w części obszaru zarastają szuwarami. Stopień zachowania funkcji — dobry. W warunkach obniżania się poziomu wody jeziora funkcja ekosystemu ma szanse trwania.</p> <p>Możliwość renaturyzacji – możliwa. Siedlisko jest wrażliwe na zmiany poziomu wody i jego istnienie jest uzależnione od bliskości linii brzegowej.</p> <p>Ocena ogólna — B W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji oraz reprezentatywności.</p> <p>3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charatea</i></p> <p>Występowanie siedliska przyrodniczego stwierdzono zarówno w głębszych, jak i w płytszych partiach Jeziora Rakutowskiego. Jego powierzchnia może ulegać zmianom wraz z obniżaniem się poziomu wody w jeziorze, zwłaszcza w miejscach najpłytszych.</p> <p>Wody jeziora są mezotroficzne. Podwodne tzw. łąki ramienicowe tworzą głównie ramienice: <i>Chara hispida</i>, <i>Ch. tomentosa</i> i <i>Ch. contraria</i>. Najlepiej rozwinięte płaty łąk ramienicowych zasiedlają miejsca średnio głębokie (ok. 0,3-1,0 m), o dobrych warunkach świetlnych. Natomiast najgorszy stan ma płytka partia wód jeziora przy ujściu Rakutowki, eutrofizowana przez ptaki, pokryta kożuchowatymi skupieniami nitkowatych sinic.</p> <p>Reprezentatywność — A Charakter ekologiczny (mezotrofia) i roślinność typowa dla tego typu siedliska.</p> <p>Względna powierzchnia — C Powierzchnia siedliska przyrodniczego w Polsce nie jest znana, ocena jest więc przybliżona.</p> <p>Stan zachowania — A Stopień zachowania struktury — doskonały. Płaty siedliska na większości powierzchni typowe, tylko gdzieś sfragmentowane lub zdegenerowane. Stopień zachowania funkcji — perspektywy dobre.</p> <p>Możliwość renaturyzacji – łatwa, o ile nie będzie wzmagać się eutrofizacja.</p>	
---	---	--

		<p>Ocena ogólna — A</p> <p>W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji oraz reprezentatywności.</p> <p>3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion, Potamion</i></p> <p>W granicach obszaru stwierdzono występowanie podtypu 3150-1 tylko na dwóch stanowiskach. Są to eutroficzne Jezioro Radziszewskie oraz jez. Żłoby (silnie zarastające). Oba akweny mają podobną, bogatą roślinność wodną. Siedlisko miejscami zniekształcone, zdominowane przez jeden gatunek. Dominuje osoka aloesowata <i>Stratiotes aloides</i> oraz zbiorowisko z masowym udziałem rogatka sztywnego <i>Ceratophyllum demersum</i>. Brak danych o powierzchni siedliska w Polsce, ale powierzchnia siedliska w obszarze niewielka i zdecydowanie mniejsza niż 0,5% zasobów krajowych. Reprezentatywność — D.</p> <p>6410 Zmienowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)</p> <p>W granicach obszaru stwierdzono 102 płaty siedliska przyrodniczego. Wykazano występowanie głównie podtypu 6410-1 i 6410-2, rzadko 6410-4.</p> <p>Reprezentatywność — A</p> <p>Charakter roślinności często typowy dla tego siedliska przyrodniczego, liczne gatunki charakterystyczne.</p> <p>Względna powierzchnia — C</p> <p>Ocena powierzchni względnej przybliżona, ponieważ brak danych o powierzchni siedliska w Polsce.</p> <p>Stan zachowania — B</p> <p>Stopień zachowania struktury — średni, płaty siedliska często antropogenicznie zniekształcone (skład gatunkowy).</p> <p>Stopień zachowania funkcji — perspektywy zachowania dobre.</p> <p>Możliwość renaturyzacji — dość trudna, zwłaszcza w warunkach dalszej presji gospodarczej.</p> <p>Ocena ogólna — B</p> <p>W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji oraz reprezentatywności.</p> <p>6430 Ziolorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziolorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)</p> <p>W granicach obszaru stwierdzono występowanie 61 płatów siedliska przyrodniczego.</p> <p>Reprezentatywność — B</p> <p>W typowej postaci welonów nadrzecznych z udziałem kielisznika zaroślowego <i>Calystegia sepium</i> siedlisko przyrodnicze występuje dość często, ale na siedliskach zastępczych wzdłuż rowów melioracyjnych i na skrajach zarośli często ma zmieniony skład.</p>	
--	--	--	--

		<p>Względna powierzchnia — C Ocena jedynie oszacowana, ponieważ brak danych o powierzchni siedliska w Polsce.</p> <p>Stan zachowania — C Stopień zachowania struktury — średni, płaty często zniekształcone (gatunki obce, np. <i>Solidago gigantea</i>, <i>Bidens frondosa</i>). Stopień zachowania funkcji — perspektywy zachowania dobre.</p> <p>Możliwość renaturyzacji – możliwa, ale trudna w przypadku inwazji gatunków obcych</p> <p>Ocena ogólna — C</p> <p>6440 Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>) W granicach obszaru stwierdzono występowanie 6 płatów siedliska przyrodniczego o niewielkiej powierzchni (<0,5% zasobów krajowych) i zniekształconych (duży udział mozgi trzcinowatej tojeści pospolitej, turzycy zaostrej, trzciny pospolitej). Z tego powodu otrzymało ocenę D.</p> <p>6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) W granicach obszaru stwierdzono występowanie zarówno łąk rajgrasowych (podtyp 6510-1), jak i zbiorowiska <i>Poa pratensis-Festuca rubra</i> (podtyp 6510-2). Siedlisko przyrodnicze występuje w liczbie 43 płatów.</p> <p>Reprezentatywność — C Charakter roślinności średnio typowy dla tego siedliska, nieliczne gatunki charakterystyczne.</p> <p>Względna powierzchnia — C Ocena jedynie oszacowana.</p> <p>Stan zachowania — C Stopień zachowania struktury — średni, płaty siedliska bardzo często antropogenicznie zniekształcone (liczny udział m.in. koniczyny łąkowej i przytulii pospolitej). Stopień zachowania funkcji — perspektywy średnie, łąki są permanentnie użytkowane.</p> <p>Możliwość renaturyzacji – dość trudna, zwłaszcza w warunkach ciągłej presji gospodarczej.</p> <p>Ocena ogólna — C</p> <p>7210* Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i>, <i>Caricetum buxbaumii</i>, <i>Schoenetum nigricantis</i>) Reprezentatywność — A Charakter roślinności bardzo typowy.</p> <p>Względna powierzchnia — C</p>	
--	--	---	--

		<p>Ocena jedynie oszacowana.</p> <p>Stan zachowania — A</p> <p>Stopień zachowania struktury — doskonały, płaty siedliska rzadko są zniekształcone.</p> <p>Stopień zachowania funkcji — perspektywy trwania wyjątkowo dobre.</p> <p>Możliwość renaturyzacji – bardzo łatwa.</p> <p>Ocena ogólna — A</p> <p>W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji oraz reprezentatywności.</p> <p>7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze mlak, turzycowisk i mechowisk</p> <p>W granicach obszaru stwierdzono występowanie podtypu 7230-3, na jednym stanowisku. Siedlisko o nikłej powierzchni ulegające nieznacznej sukcesji, obserwuje się pojawianie zbiorowisk zaroślowych i szuwarowych. Z tego powodu ocena D.</p> <p>9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i>, <i>Tilio-Carpinetum</i>)</p> <p>9170-2 grąd subkontynentalny <i>Tilio-Carpinetum</i>.</p> <p>Jedyny płat ładu znajduje się w otoczeniu łągów dębowo-wiązowo-jesionowych.</p> <p>Reprezentatywność — B</p> <p>Drzewostan, podszyt i runo reprezentatywne dla tego typu siedliska</p> <p>Względna powierzchnia — C</p> <p>Powierzchnia ładu subkontynentalnego w obszarze wynosi 5,92 ha. Stanowi to mniej niż 0,1% powierzchni łągów w Polsce (45000 ha, Matuszkiewicz 2001). Mimo stosunkowo małej powierzchni siedlisko sugerowane do pozostawienia z oceną C, ze względu na jego izolację od zwartych lasów łągowych i wynikającą z tego wartość przyrodniczą.</p> <p>Stan zachowania — B</p> <p>Stopień zachowania struktury — dobry. Płat fitocenozy ma rozwinięte wszystkie warstwy, obecne są naturalne odnowienia drzewostanu. Obniżenie oceny wynika przede wszystkim z małej ilości martwego drewna i starodrzewu.</p> <p>Stopień zachowania funkcji — dobre perspektywy.</p> <p>Należy spodziewać się stopniowej poprawy stanu zachowania siedliska w wyniku naturalnych procesów (wydzielanie się drzewostanu, zwiększanie zasobów martwego drewna).</p> <p>Ocena ogólna — B</p> <p>W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji i reprezentatywności.</p> <p>91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>,</p>	
--	--	--	--

		<p><i>Populetum albae, Alnetion glutinoso-incanae</i> 91E0-3* niżowy łąg jesionowo-olszowy <i>Fraxino-Alnetum</i>. Łągi jesionowo-olszowe graniczą od północy z olsem, a od południa z łągami <i>Ficario-Ulmetum</i>.</p> <p>W obszarze stwierdzono 5 płatów łągu jesionowo-olszowego.</p> <p>Reprezentatywność — A Drzewostany różnowiekowe, o zróżnicowanej strukturze pionowej – budowane przez olszę czarną i jesion wyniosły. Martwe drewno występuje w dużych ilościach zarówno w postaci stojących, jak i leżących pni (obumieranie jesionów w rezerwacie „Olszyny Rakutowskie”). W części płatów, powstałych w wyniku sukcesji wtórnej lub nasadzeń na nieużytkowanych łąkach runo jest zniekształcone (udział gatunków łąkowych i innych).</p> <p>Względna powierzchnia — C Powierzchnia łągów jesionowo-olszowych w obszarze wynosi 359,49 ha. Brak danych o zasobach siedliska w Polsce, jednak można przypuszczać, że powierzchnia siedliska w granicach obszaru stanowi niewielką część jego ogólnej powierzchni.</p> <p>Stan zachowania — B Stopień zachowania struktury — dobry Dla większości płatów w obszarze stopień zachowania struktury ocenia się jedynie jako dobry. Zamierający jesion w wielu miejscach się odnawia. Stopień zachowania funkcji — doskonałe perspektywy</p> <p>Głównym obecnie zagrożeniem dla trwania siedliska jest proces chorobowego obumierania jesionów. Nie ma możliwości wpłynięcia na przebieg tego procesu. Należy się jednak spodziewać poprawy stanu zachowania siedliska w płatach z dominacją olszy w wyniku zachodzenia naturalnych procesów dojrzewania zbiorowisk leśnych.</p> <p>Ocena ogólna B W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji, w drugiej kolejności – reprezentatywności.</p> <p>91F0 łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>) 91F0-2 łąg wiązowo-jesionowy śledziennicowy Procent pokrycia w obszarze obliczono dla siedliska przyrodniczego składającego się z 11 płatów</p> <p>Reprezentatywność — A Są to zbiorowiska silnie zróżnicowane pod względem struktury i bogactwa gatunkowego. W obszarze występują płaty z typowo rozwiniętym drzewostanem budowanym przez dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>, jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i> i wiązy. Podszyt i runo z dużą liczbą gatunków charakterystycznych.</p>	
--	--	--	--

		<p>Względna powierzchnia — C</p> <p>Powierzchnia łągów dębowo-wiązowo-jesionowych w obszarze wynosi 168,52 ha. Brak danych o ogólnych zasobach siedliska przyrodniczego w Polsce, jednak można przypuszczać, że jego powierzchnia w granicach obszaru stanowi małą część ogólnej jego powierzchni.</p> <p>Stan zachowania — B</p> <p>Stopień zachowania struktury — dobry</p> <p>Obniżenie oceny wynika przede wszystkim z braku martwego drewna i starodrzewu w płatach siedliska (poza rezerwatem).</p> <p>Stopień zachowania funkcji — dobre perspektywy</p> <p>Nie zanotowano występowania zagrożeń dla siedliska przyrodniczego. Należy się spodziewać poprawy stanu jego zachowania w wyniku zachodzenia naturalnych procesów dojrzewania zbiorowisk leśnych.</p> <p>Ocena ogólna B</p> <p>W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji i reprezentatywności.</p> <p>1042 Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i></p> <p>Obserwacje terenowe połączone z oceną stanu siedliska w dniach 22.05.2012, 2.06.2012, 11.08.2012, 20.08.2012 wykazały obecność przynajmniej 2 stanowisk: 1: N 52°32'4,36'', E 19°12'37,22'', 2: N 52°30'19,21'', E 19°12'56,06''. Ze względu na małą liczbę osobników gatunek otrzymał ocenę D.</p> <p>1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i></p> <p>Czerwończyk nieparek jest gatunkiem zasiedlającym teren całego kraju, przy czym większość jego stanowisk zlokalizowana jest w obrębie dolin rzek nizinnych. Preferuje środowiska wilgotne. W ostatnim ćwierćwieczu obserwuje się dwupokoleniowość (biwołtywność), przy czym pierwsze motyle często pojawiają się już w drugiej połowie kwietnia, a drugiego pokolenia od trzeciej dekady lipca. Roślinami, na których żerują gąsienice są różne gatunki szczawiu, szczególnie szczaw lancetowaty (<i>Rumex hydrolapathum</i>). Imago zwykle występują pojedynczo, w dużym rozproszeniu. Prawdopodobnie biwołtywność i zauważalne w ostatnich kilkunastu latach poszerzenie spektrum roślin pokarmowych larw o inne gatunki szczawiu niż wcześniej tylko szczawiu lancetowatego są przyczynami obserwowanej ekspansji gatunku. Podczas badań do PZO zaobserwowano 14 osobników gatunku. Biorąc pod uwagę, że czerwończyk nieparek jest gatunkiem zasiedlającym teren całego kraju jego populacja nie przekracza w obszarze >0,5% populacji krajowej.</p> <p>Ocena – D.</p> <p>1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i></p> <p>Stwierdzono występowanie tego gatunku (jedna obserwacja bezpośrednia) w niewielkim zbiorniku wodnym w pobliżu rzeki Rakutówki na północny-wschód od rezerwatu</p>	
--	--	--	--

		<p>Olszyny Rakutowskie. Zgodnie z metodyką GIOŚ nie ocenia się stanu ochrony traszki na podstawie jednego stanowiska. Konieczne są też co najmniej dwuletnie badania monitoringowe dla możliwości waloryzacji stanu populacji traszki grzebieniastej na danym obszarze. Prawdopodobnie dalsze badania wykażą obecność traszki w większej ilości niewielkich zbiorników wodnych na terenie obszaru Błota Kłócieńskie. Na chwilę obecną stan zachowania populacji traszki grzebieniastej na obszarze Błota Kłócieńskie PLH040031 określono na "D".</p> <p>1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> Największą populację kumaka nizinnego stwierdzono w rowach melioracyjnych oraz rozlewiskach na granicy Olszyn Rakutowskich (północno-zachodnia część) i łąk przylegających do Jeziora Rakutowskiego oraz w małych zbiornikach wodnych i rowach na terenie łąk przylegających do w/w jeziora. Pojedyncze osobniki kumaka występowały w zastoiskach przy trzech starych tamach bobrowych. Niewielka populacja (oszacowana na ok. 50-100 osobników) zasiedlała zarastające bagienka nad Rakutówką. W związku z postępującym procesem przesuszania terenu Niecki Kłócieńskiej (zjawisko podkreślane w projekcie Planu Ochrony Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego) przed badaniami terenowymi była obawa, że populacja tego gatunku płaza (silnie związanego z płytkimi, ciepłymi zbiornikami wodnymi) uległa dużemu spadkowi liczebnemu. Wielkość populacji według zgrubnego szacunku wynosi ponad 3000 osobników, zatem mimo braku danych o liczebności gatunku w Polsce, stan zachowania określono na poziomie C. Populacja - C Występował on na ponad 50% sprawdzanych zbiorników, odpowiednich dla bytowania tego gatunku (na rolniczych terenach Kujaw współczynnik ten wynosi 23%, w Polsce centralnej 50%) Stopień zachowania siedliska gatunku – B Izolacja – C Ocena ogólna - C</p> <p>1337 Bóbr europejski Populacja stabilna od wielu lat (wsiedlenie bobrów na terenie „Olszyn bobrowych” nastąpiło w 1981 roku). Silna rodzina bobrów (4-6 osobników) osiedliła się wzdłuż rowu melioracyjnego przechodzącego przez uroczysko „Olszyny Rakutowskie” w kierunku Jeziora Rakutowskiego. Zajmują głównie odcinek od głównej drogi gruntowej przecinającej kompleks leśny od Rakutowa do Leśniczówki Kłótno do pól wsi Świątkowice. Ślady penetracji terenu przez bobry znaleziono również na skraju rezerwatu w kierunku Jeziora Rakutowskiego, ale były to pojedyncze, opuszczone nory prawdopodobnie okresowo zajmowane przez wędrujące samotne samce. Ślady aktywności bobrów (zgryzione drzewa i krzewy) zaobserwowano wzdłuż rzeki Rakutówki od miejscowości Dębniaki (N 52°32'56.568", E 19°11'17.066) przez okolice</p>	
--	--	---	--

		<p>brzegów Jeziora Rakutowskiego do okolic mostu na rzece (N 52°30'40.624", E 19°16'38.963"). Próby osiedlenia bobrów zaobserwowano na rowie melioracyjnym okalającym Jezioro Rakutowskie od południa i zachodu (rozebrane przez ludzi tamy (N 52°32'3.403", E 19°12'24.487") oraz nory pod drogą gruntową (N 52°31'46.693", E 19°12'39.768"). Stanowisko to istnieje drugi rok i jest przedmiotem konfliktu z użytkownikami okolicznych łąk oraz dróg, zalewanych i niszczone przez bobry. Bobry znajdują na obszarze Błot Rakutowskich znakomite warunki bytowania, wielkość populacji oszacowano na 12-20 osobników. Jest to poniżej 0,5% populacji krajowej, w związku z czym zmieniona zostaje ocena na D.</p> <p>1355 Wydra <i>Lutra lutra</i> Obecność wydry stwierdzono (po resztkach pokarmu) nad brzegiem Rakutówki w okolicy jeziora Żłoby oraz tuż przed ujściem rzeki Rakutówki do Jeziora Rakutowskiego. Głównym terenem łowieckim tego gatunku są wody Jeziora Rakutowskiego i sąsiadujących z nim mniejszych, zarybionych zbiorników. Według danych literaturowych oraz rozmów z napotkanymi mieszkańcami (wędkarzami) populacja tego gatunku jest stała od wielu lat i utrzymuje się (w rejonie Jeziora Rakutowskiego) na poziomie 6-10 osobników dorosłych. Jest to poniżej 0,5% populacji krajowej w związku z czym zmieniona zostaje ocena na D.</p> <p>1393 Sierpowiec błyszczący <i>Drepanocladus vernicosus</i> Gatunek zanotowano z tego terenu kilka lat temu. Jego obecność wymaga jednak potwierdzenia. Próby potwierdzenia gatunku w bieżącym roku nie udały się, mimo zlustrowania około 200 skupień mchów w rejonie dawnego notowania. Ocena ogólna D, ze względu na niewielki areal występowania (aktualnie nie potwierdzony) oraz szuwarowy obecnie, a nie mechowiskowy, charakter łąki.</p> <p>1617 Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i> Gatunek odnaleziony kilka lat temu we wschodniej i centralnej części obszaru. Populacja bogata, zgodna z optymalnymi warunkami siedliskowymi (podłoże żyzne i wilgotne). Ocena ogólna B. Wielkość populacji – C, izolacja – C, ale stan zachowania populacji dobry (gatunek w licznych i bogatych skupieniach, różna wielkość skupień, odnawianie się populacji, częste liczne osobniki juwenilne, optymalne warunki siedliskowe, brak wyraźnych zagrożeń). Mimo, iż brak danych o zasobach populacyjnych gatunku w Polsce, szacuje się, iż jego zasoby przekraczają w obszarze 0,5% populacji krajowej.</p>	
22.	<p>- antropogeniczne osuszanie terenu (pogłębianie cieków i rowów) - naturalne obniżanie się poziomu wód (wysychanie jeziora, pobieranie wody przez roślinność krzewiastą, itp.) - zanieczyszczenia wód (ścieki z oczysz-</p>	<p>Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar</p> <p>Oddziaływania negatywne</p> <p>H K02.01 i</p> <p>H A02.01 b</p> <p>M A03.03 i</p>	

	<p>czalni, wypas bydła)</p> <p>- naturalna eutrofizacja wód (bytowanie ptaków, wypływanie i ocieplanie wód jeziora)</p> <p>- zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk</p> <p>- zalesianie użytków zielonych</p> <p>- zamiana użytków zielonych na grunty orne</p>	<p>Oddziaływania pozytywne</p> <p>H A03.02 i</p> <p>Dalsze istniejące oddziaływania mające średni/mały wpływ na obszar</p> <p>M A03.01 i</p> <p>M J02.11.01 i</p> <p>M I01 i</p> <p>M A08 i</p> <p>M K04.01 i</p> <p>L A04.02.01 i</p> <p>L M01.01 i</p>	
23.	<p>6.2. ZARZĄDZANIE OBSZAREM SPRAWUJĄCY NADZÓR (INSTYTUCJA LUB OSOBA):</p> <p>ZARZĄDZANIE OBSZAREM I PLANY:</p> <p>Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy</p>	6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM	Uzupełniono opis

L.p.	Proponowany przebieg granicy na tle istniejących granic obszaru	Uzasadnienie do zmiany
1.	Grunty wsi Baruchowo – przesunąć granicę w kierunku wschodnim	Występowanie bardzo dobrze zachowanych łąk trzęślicowych (6410) – (ok. 12 ha)
2.	Grunty wsi Okna – przesunąć granicę w kierunku południowym	Występowanie bardzo bogatych zasobów populacyjnych <i>Angelica palustris</i> (1617) – 12 stanowisk (ok. 1,4 ha)

11. Zestawienie uwag i wniosków

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
	Moduł A		
1.	Pkt 1.2 Plan ochrony rezerwatu przyrody „Jezioro Rakutowskie” i „Olszyny Rakutowskie” zawiera zakres o którym mowa w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody, co należy uwzględnić w tabeli	RDOS w Bydgoszczy	Zapis w tabeli 1.2 zmieniono

	oraz pkt 1.2 projektu zarządzenia (brak oceny siedlisk wg obowiązującej metodyki GIOŚ, nie oznacza że plan ochrony nie zawiera zakresu o którym mowa w w art. 28 ust. 11 ww. ustawy). Zarządzenia w sprawie ustanowienia planu ochrony dla ww. rezerwatów zostały ogłoszone w dzienniku urzędowym województwa kujawsko-pomorskiego i stanowią akty prawa miejscowego. Zbędnym jest ponowna analiza terenu i ustalanie zabiegów ochronnych ponieważ są one już określone w ww. zarządzeniu. Jeżeli uznano za konieczne przeprowadzenie dodatkowych badań w celu ujednoczenia wszystkich posiadanych danych, co może być wskazane m.in. w przypadku weryfikacji SDF, należy to jednoznacznie określić.		
2.	Należy uzupełnić tabelę w pkt 2.4		Uzupełniono o dostępne dane PRŚ z ARiMR
3.	W tabeli 2.6 należy również wyszczególnić siedliska i gatunki z oceną D. W przypadku przeprowadzania inwentaryzacji lub ocen dla ww. gatunków, wyniki prac należy również załączyć do dokumentacji.		Uzupełniono
	Moduł B		
4.	W analizie zagrożeń dla siedliska przyrodniczego lasów łęgowych (91F0) oraz łęgów (91E0) i grądów (9170) jako zagrożenie podano wycinkę lasu, odnawianie lasu po wycince, usuwanie martwych i zamierających drzew oraz pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych Natomiast w tab. 5 i 6 nie odniesiono się do ww. zagrożeń, pomijając i nie uzasadniając zaniechania określania działań ochronnych. Należy podać uzasadnienie dla określenia ww. zagrożeń oraz wskazać czy wskazane zagrożenia mogą wpłynąć na ocenę stanu zachowania ww. siedlisk. Brak tych przesłanek przemawia za nieuwzględnianiem tego rodzaju działań za zagrożenia. Wskazane zagrożenie B02.02 wycinka lasu może znajdować uzasadnienie np. w przypadku prowadzenia rębni zupełnej (I). W takim przypadku w celach działań ochronnych oraz ustaleniach działań ochronnych zapisy PZO powinny odnosić się do tego typu działań np. poprzez modyfikację zaplanowanych form rębni w tabeli 6 punkcie C pn. „Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania”. W przypadku zaśmiecania należy wziąć pod uwagę, że istnieją odpowiednie regulacje prawne, np. ustawa o utrzymaniu	RDOS w Bydgoszczy	Są to zagrożenia potencjalne, gospodarka leśna jako szereg działań z jednej strony wpływa na trwanie siedlisk leśnych, z drugiej zaś powoduje czasową fragmentację siedlisk (po rębniach) i uniemożliwia poprawę stanu siedliska do FV (poza rezerwatami). Zapis o zagrożeniach utrzymano. Zagrożenie dot. zaśmiecania usunięto

	czystości i porządków w gminach, określające zadania gminy oraz obowiązki właścicieli nieruchomości, dotyczące utrzymania czystości i porządku.		
5.	Dla zagrożeń stwierdzonych dla pozostałych siedlisk i gatunków należy również odnieść się w dokumentacji zgodnie z powyższymi wskazaniami (np. zabudowa wydm i ich wydeptywanie, ekspansja kłoci wiechowatej na łąkach trzęślicowych). W przypadku gdy stwierdzono zagrożenie, a brak jest możliwości aby mu przeciwdziałać należy to uzasadnić. W przypadku np. zabudowy wydm należy wprowadzić zmiany do ewentualnych dokumentów planistycznych, które taką zabudowę dopuszczają (w karcie oceny znajduje się zalecenie aby podjąć kroki w celu ograniczenia zabudowy, a nie znajduje to odzwierciedlenia w pozostałych częściach dokumentacji).		A propos zabudowy mieszkaniowej – dodano zapis do wprowadzenia do „Studium ...gminy Kowal”. Działanie dla ochrony siedliska 6410 było już zaplanowane (B2).
6.	W pkt 5 dokumentacji oraz załączniku 4 Zarządzenia należy precyzyjnie określić cel działań ochronnych odnosząc się również do powierzchni siedlisk w obszarze, np. „Zachowanie siedliska w stanie XX na powierzchni xx ha”. Ponadto należy odnieść się do parametrów mogących ulec poprawie w wyniku prowadzenia działań ochronnych.		Uzupełniono zapisy.
7.	Wątpliwości budzi możliwość poprawy stanu siedlisk, w przypadku gdy ocena ogólna wynika głównie z ubogiego składu gatunkowego siedliska (np. parametr gatunki charakterystyczne na siedliskach łąki trzęślicowe i łąki świeże oceniony na U2). Przedmiotowa kwestia wymaga uzasadnienia.		W przypadku 6430 zmieniono zapis na „Utrzymanie stanu ochrony siedliska”. W przypadku siedliska 6410 płaty siedliska mają szansę poprawić skład gatunkowy w wyniku odpowiedniego koszenia i usuwania krzewów.
	Moduł C		
8.	Zabiegi obligatoryjne i fakultatywne należy określić zgodnie z wytycznymi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Zapisy takie jak: „zakaz orania, podsiewu, stosowania herbicydów, nawożenia” nie dopuszczają do całkowitego lub częściowego zniszczenia siedliska, zatem są to działania obligatoryjne.		Zapisy zmieniono
9.	Należy doprecyzować zabiegi ochronne dla norki amerykańskiej. Niewskazana wydaje się eliminacja poprzez odstrzał w dowolnym terminie (możliwość wykonywania zabiegu w okresach intensywnej migracji ptaków). Ponadto Towarzystwo Przyrodnicze ALAUDA zostało wskazane jako wykonawca zabiegów ochronnych. Brak jest		Zabiegi zaplanowano na okres zimy/wczesnej wiosny (poza okresem migracji ptaków) Zmieniono zapis na „Właściciel, zarządca lub użytkownik terenu na podstawie porozumienia z organem sprawującym

	podstawy do takiego zapisu. Realizacja przez Towarzystwo ALAUDA pewnych zadań wynikających z planu ochrony rezerwatu przyrody Jezioro Rakutowskie nie ma związku z realizacją przedmiotowego PZO.
10.	Określając podmiot odpowiedzialny za usuwanie drzew i krzewów na łąkach trzęślicowych należy wskazać właściciela (zarządcę), na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości.
11.	Ustalając zakres prac ochronnych należałoby uwzględnić badania mające na celu uzupełnienie stanu wiedzy odnośnie występowania oraz liczebności czerwończyka nieparka. Zapis w tabeli 2.6 sugeruje, że wiedza w ww. zakresie jest niepełna.
12.	W tabeli 7 określając cel należy podać pełną nazwę gatunku lub siedliska, którego on dotyczy.
13.	Należy uzupełnić tabelę nr 10 zgodnie z wytycznymi szablonu (aktualny zapis, proponowany zapis oraz uzasadnienie do zmiany).
14.	W dokumentacji brak jest uzasadnienia zmian jakie zaszły w środowisku przyrodniczym pomimo skartowania mniejszej powierzchni dla części siedlisk niż jest wykazywane w aktualnym SDF. Jeżeli jest to np. naturalna sukcesja należy to wyraźnie wskazać W przypadku danych odnośnie zniszczenia siedliska po utworzeniu obszaru Natura 2000 należy je wyszczególnić, aby podjąć działania umożliwiające odtworzenie siedlisk. W przypadku braku danych potwierdzających zwiększony udział siedliska w okresie tworzenia obszaru Natura 2000, niewłaściwą powierzchnię siedliska należy uznać za błąd naukowy. Przedmiotowe kwestie przede wszystkim powinny się znaleźć w tabeli nr 10 jako uzasadnienie do zmiany SDF.
15.	W dokumentacji brak jest informacji odnośnie stanu zachowania urządzeń wodno- melioracyjnych oraz potrzeby ich utrzymywania, co może być istotne dla zachowania przedmiotów ochrony, zwłaszcza dla łąk. Jedynie w odniesieniu do czerwończyka nieparka takie zalecenia wprowadzono przy czym nie są one precyzyjne. Wskazano na usunięcie 30-50% krzewów z obrzeży rowów, bez wskazania w jakim stopniu są obecnie zakrzaczone lub ewentualnie podania docelowego udziału krzewów i drzew przy rowach. Ponadto przed-

nadzór nad obszarem”
Zmieniono
Wprowadzono sugerowany zapis o uzupełnieniu stanu wiedzy.
Uzupełniono nazwy
Tab. 10 uzupełniono
Zmiany uzasadniono
Nie inwentaryzowano urządzeń wodno-melioracyjnych. Zapisy dot. czerwończyka nieparka usunięto. Zabiegi dot. siedliska 6430 i 6410 uznano za wystarczające dla utrzymania stanu ochrony motyla <i>Lycaena dispar</i> .

	miotowe zabiegi mają być wykonywane w obrębie siedlisk ziołorośli i łąk trzęślicowych, dla których sformułowano nieco odmienne zabiegi. Zapisy należy ujednoczyć.	
16.	<p>W rozdziale 4.2 SDF należy rozbudować uzasadnienia do wszystkich nadawanych ocen. Część zapisów pozostawiono bez wyjaśnienia:</p> <p>a) w przypadku określania możliwości renaturalizacji zbiorowiska 3130 zapisano że jest możliwa gdyby nastąpiły zakłócenia reżimu wodnego. Zapis należy wyjaśnić.</p> <p>b) przy określaniu względnej powierzchni części siedlisk w tekście znajdują się określenia „ocena jedynie oszacowana” lub „ocena przybliżona”. Należy wyjaśnić ww. zapisy.</p> <p>c) określając stopień zachowania struktury jako zniekształcony należy wskazać na czym to zniekształcenie polega.</p> <p>d) należy uzasadniać zapisy w zakresie perspektyw zachowania funkcji siedliska (stan zachowania) oraz możliwości renaturalizacji siedlisk.</p>	<p>ad a – zapis zmieniono ad b – zapisy uzupełniono ad c – uzupełniono ad d – nie zmieniono zapisów</p>
17.	W pkt 3.2 SDF należy zweryfikować zapisy w kolumnach „populacja na obszarze”. Zgodnie z instrukcją wypełniania SDF jeżeli dane nie pozwalają na szacowanie liczebności populacji gatunku (czerwończyk, zalotka, starodub) należy wskazać jedynie typ populacji (np. p - osiadła), a pole „jakość danych” uzupełnić wartością „DD” (brak danych). Jednocześnie w przypadku podawania danych szacunkowych (np. liczebności kumaka), nie można określać jakości danych wartością „G”.	Poprawiono
18.	Należy załączyć projekt zarządzenia zgodnie z aktualnym formularzem.	Załączono

12. Literatura

1. Biały K., Załuski T., 1994. Rola bobra europejskiego *Castor fiber* L. w renaturyzacji uregulowanego ciek i przyległego otoczenia. Zesz. Nauk. AR we Wrocławiu 246, Konferencje III (1): 21-29.
2. Biały K., Załuski T., 1994. The role of the beaver (*Castor fiber* L.) in the regeneration of natural conditions in a regulated water course in a post bog landscape in Płock Basin (Kotlina Płocka). In: Proceedings of the International Symposium "Conservation and Management of Fens". Institute for Land Reclamation and Grass-

- land Farming – Falenty, Agricultural University – Faculty of Land Reclamation and Environmental Engineering – Warsaw, 6-10 June 1994, Warsaw – Biebrza: 266-272.
3. Buszko J., Stachowiak M. 2012 mscr. Karty oceny stanu ochrony czerwończyka nieparka (*Lycaena dispar*) oraz zalotki większej (*Leucorrhinia pectoralis*) na terenie obszaru Natura 2000 Błota Kłócieńskie PLH040031.
 4. Cyzman W., Gawenda-Kempczyńska D., Marszelewski W., Modrzejewska M., Paszek I., Przystalski A., Rapacka-Gackowska A. & Załuski T., 2004 mscr. Rezerwat przyrody „Jezioro Rakutowskie”, województwo kujawsko-pomorskie, powiat włocławski, gmina Kowal. Plan ochrony na okres od 1.01.2005-31.12.2024. Biuro Usług Ekologicznych i Leśnych „Quercus”, Toruń.
 5. Cyzman W., Rejewski M., 1992. Przekształcenia zespołów leśnych w okolicach Jeziora Rakutowskiego w latach 1969-1988. Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 40, 79: 121-136.
 6. Cyzman W., 2009. Zasięg i natężenie zmian w zespołach leśnych rezerwatu „Olszyny Rakutowskie” w latach 1969-2002. W: K. Kannenberg, H. Szramka (red.), Zarządzanie ochroną przyrody w lasach. Tom III. Wyd. Wyższej Szkoły Zarządzania Środowiskiem w Tucholi, Tuchola: 33-62.
 7. Jabłońska K., 1986 mscr. Mszaki kompleksu lasów liściastych nad Jeziorem Rakutowskim. Praca magisterska, Zakład Taksonomii, Ekologii Roślin i Ochrony Przyrody UMK, Toruń.
 8. Kępczyński K., Załuski T., 1978. Rośliny rzadziej spotykane w okolicach Włocławka. Część I. Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 22.
 9. Kępczyński K., Załuski T., 1982. Rośliny rzadziej spotykane w okolicach Włocławka. Część II. Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 24.
 10. Kępczyński K., Załuski T., 1988. Rośliny rzadziej spotykane w okolicach Włocławka. Część III. Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 29.
 11. Kosowicz M. 2012 mscr. Błota Kłócieńskie PLH040031. Raport – gatunki zwierząt.
 12. Paszek I., Załuski T., Cyzman W., Iglińska A., Puchałka R., Przystalski A., Kasprzyk K., Brauze T., Marszelewski W., Chutkowski K., Juśkiewicz W., Orlikowski R., Modrzejewska M., 2006 mscr. Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000 "Błota Rakutowskie" (PLB 040001), województwo kujawsko-pomorskie, powiat włocławski, gminy Baruchowo i Kowal. Plan ochrony na okres 1.01.2007-31.12.2026, „Vitis Iwona Paszek”, Bydgoszcz.
 13. Paszek I., Załuski T., Gawenda-Kempczyńska D., Łazowy-Szczepanowska I., Przystalski A., Kubiak-Wójcicka K., Kołybski W., Chutkowski K. & Juśkiewicz W., 2009 mscr. Uzupełnienie planu ochrony obszaru NATURA 2000 - Błota Rakutowskie PLB 040001, województwo kujawsko-pomorskie, powiat włocławski, gmina Baruchowo. Plan ochrony na okres 1.01.2010-31.12.2029, „Vitis Iwona Paszek”, Bydgoszcz.
 14. Pucek Z., Raczyński J., 1983. Atlas rozmieszczenia ssaków w Polsce. Wyd. PWN, Warszawa.
 15. Rejewski M., Olesińska H., 1974. Zaslужujące na ochronę olesy i łęgi nad Jeziorem Rakutowskim na Kujawach. Ochr. Przyr. 39: 173-199.
 16. Załuski T. i in. 1995 mscr. Mapa roślinności rzeczywistej Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego. W: Plan ochrony Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego. Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Warszawa.
 17. Załuski T., 1983 mscr. Badania florystyczne środkowej części Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego. Zakład Botaniki Ogólnej UMK, Toruń.
 18. Załuski T., 1988 mscr. Szata roślinna projektowanego rezerwatu przyrody "Olszyny Bobrowe". Ośr. Rzeczoznawstwa i Doradztwa Roln. SITR w Toruniu, ekspertyza 333/88.
 19. Załuski T., 1992. Zbiorowiska roślinne projektowanego rezerwatu "Olszyny Bobrowe". Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 40: 205-234.
 20. Załuski T., 1995. Materiały do flory Kujaw. Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 48: 185-189.
 21. Załuski T., Gawenda-Kempczyńska D., Paszek I., Rapacka-Gackowska A., 2008. Formation of flora and vegetation on the emerging lake bed of the Rakutowie Lake. Ecological Questions 9: 87-92.
 22. Załuski T. Paszek I., Gawenda-Kempczyńska D., Iglińska A., Paczuska B., Białczyk N., Białczyk C., Łazowy-Szczepanowska I., 2012 mscr. BŁOTA KLÓCIEŃSKIE PLH040031. Formularze ocen – siedliska przyrodnicze i gatunki roślin.
 23. Załuski T., Paszek I., Gawenda-Kempczyńska D., Rapacka-Gackowska A., 2006. Threatened and spreading plant species in the protected area „Błota Rakutowskie” (northern Poland). Biodiv. Res. Conserv. 3-4: 377-380.

24. Zarządzenie Nr 0210/18/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 1795) w sprawie rezerwatu przyrody "Olszyny Rakutowskie"
25. Zarządzenie nr 15/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jezioro Rakutowskie” (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 311, poz. 3387)
26. Zarządzenie nr 0210/19/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Olszyny Rakutowskie"
27. Zglińska P., 2007 msc. Rozwój populacji reintrodukowanego bobra europejskiego *Castor fiber* w Gostynińsko-Włocławskim Parku Krajobrazowym. Praca magisterska. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.